KRANJ, torek, 27. 7. 1982 CENA 9 din Št. 56

GLAS

Leto XXXV
35 let
GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA GORENJSKO

Glavni urednik: Igor Slavec Odgovorni urednik: v. d. Jože Košnjek

Kamnik praznuje – *Ob letošnjem praznovanju občinskega praznika v Kamniku je bilo nekaj pomembnih pridobitev. Letos je z novostjo znova presenetila kamniška Eksperimentalna tkalnica, ki je odprla svetovalno prodajni studio »Ideja« v središču mesta. Turistično društvo pa je v spomin na veliko rojakinjo, igralko Marijo Vero, na njeni rojstni hiši odkrilo spominsko ploščo. – Foto: D. Ž.*

Srečanje slovenskih društev

Maribor – Minulo soboto so se v Mariboru na tradicionalnem osmem srečanju prvikrat v naši državi zbrala slovenska društva, ki delujejo med našimi zdomci v zahodni Evropi. Na prireditev, katere pokrovitelj je bil republiški svet zveze sindikatov Slovenije, so prišli Slovenci iz Nemčije, Avstrije, Švedske, Švice, pozdravna pisma pa so poslali tudi naši rojaki iz Francije, Nizozemske, in Belgije, ki se zaradi finančnih razlogov srečanja niso mogla udeležiti.

V prvem delu srečanja so se sodelujoči predstavili na skupni manifestaciji. Na Veselem toboganu v Veliki dvorani JLA so najprej mladi zapeli, zaplesali in spregovorili o svoji drugi domovini. Nato so se na prireditvi »Pesem nas druži« predstavile kulturne skupine slovenskih društev. Navzočim je tedaj spregovoril tudi predsednik slovenskih sindikatov Marjan Orožen, prireditev pa so popestrili tudi z nekaj domače kulture. Popoldne so na sejmišču odprli prodajno razstavo slovenskih založb, slovenskega regionalnega in lokalnega tiska, Marlesovo informativno razstavo in prikaz likovnih in ročnih del zdomcev. Otrokom so pripravili dvoje lutkovnih predstav, zavrteli so nekaj turističnih filmov, popoldne pa se je na prostem odigralo prisrčno prijateljsko srečanje.

Smisel letošnjega srečanja, ki je bilo po sedmih srečanjih na tujem prvo na domačih tleh, je bil prikaz dejavnosti v domovini, kamor se bo večina zdomcev verjetno kmalu vrnila. S srečanjem so organizatorji hoteli pokazati, da je Slovencem doma mar za usodo zdomcev in kako so pripravljeni na njihovo vrnitev.

D. Ž.

VELIKA UČNA URA ZGODOVINE – *Na sam praznik vstaje slovenskega naroda je bila na Pokljuki pri Tabornem ognju velika učna ura zgodovine, ko je mladim tabornikom iz Matulj pri Opatiji Franc Jernejc-Milče govoril o veličastnem boju 3. bataljona Prešernove brigade v zimi (15. decembra) 1943 na Pokljuki. Govoril je o žrtvovanju mladih partizanov za svobodo, o neenakem boju z do zob oboroženimi in spočitimi nemškimi vojaki,. ki so samo zaradi izdajstva lahko presenetili od bojev in pohodov utrujeni 3. bataljon Prešernove brigade. Tako je tekla učna ura zgodovine v upanju in želji, da veličastnost tega dela slovenske zgodovine mladi Matuljčani ponesejo tudi domov, z nauki iz preteklosti za prihodnost. – Foto: I. S.*

V SREDIŠČU POZORNOSTI

Izvozna palica

Slovenski čevljarji morajo letos izvoziti za 22 odstotkov več blaga kot lani. Kljub visokemu skoku, saj so že vsa minula leta zelo veliko izvažali, so njihovi načrti še smelejši. Da bi v okviru usnjarsko-predelovalne panoge čimbolj skrčili izvoz polizdelkov, so se obvezali, da bodo prodali za 29,5 odstotka več obutve.

To pomeni, da bodo štirje največji slovenski izvozniki obutve, med katerimi so kar trije z Gorenjske – Alpina, Peko in Planika – letos izvozili okrog 3,5 milijona parov čevljev in zanje iztržili blizu 43 milijonov dolarjev.

Čevljarji res zaslužijo vse pohvale. Vendar pa ima vsaka palica dva konca. Tako tudi izvozna. Prodaja na zahodni trg, ki v čevljarski industriji zavzema približno polovico celotnega izvoza, prinaša izgubo. V kranjski Planiki so izračunali, da osemodstotno, ki je izvozne stimulacije že dolgo ne pokrivajo več. Dohodek, ki je bil v polletju še kolikortoliko zadovoljiv, jim vztrajno pada in bojijo se, kako bodo sklenili poslovno leto.

Še bolj pa se bojijo posledic zakona o razpolaganju s konvertibilnimi devizami. Čevljarji potrebujejo okrog 65 odstotkov ustvarjenih trdnih valut za lastne potrebe; za nakup reprodukcijskih materialov v tujini in za združevanje z domačimi proizvajalci materialov. Po novem zakonu jim ostane le okrog 30 odstotkov deviz, znatno premalo za nemoten potek proizvodnje in izvoza.

Rešitev iz stiske zato vse bolj iščejo v začasnem uvozu materialov, nekoliko manj v takoimenovani dodelavi, saj to pomeni manjši devizni priliv, skromnejši dohodek, hkrati pa tudi nezaželen vpogled tujih partnerjev v njihovo poslovanje.

Zelo negotova in zato le trenutna rešilna bilka je tudi najemanje blagovnih kreditov v tujini. Čevljarji se jih ne bojijo dobiti, vprašanje pa je, kako jih bodo lahko vrnili, saj ne vedo, koliko deviz jim bo ostalo čez leto ali dve.

H. Jelovčan

Zemlja premalo daje

Zemljo bo treba obdelovati... Preveč je neobdelanih površin... Zemlja se zarašča, rodovitno zemljo pleni industrija... Zemlja je razdrobljena, v rokah nekmetov... In tako dalje in tako dalje, prihajamo v obdobje, ko je vse prepolno besed o našem kmetijstvu, ki bi ga enkrat že morali spraviti bolj na noge.

A le malo je pozivov in predlogov, ki bi resno opozarjali na to, da je tista zemlja, ki jo kmetje obedelujejo, še vse premalo izkoriščena, premalo daje, kajti ob današnjih spoznanjih doma in drugod bi bila lahko še enkrat tako plodna. Ničesar novega ne povemo, če rečemo, da »proizvaja le s polovico kapacitet« in je zatorej proizvodnja nerentabilna.

Vsaka vrtičarska gospodinja ve, da bo imela več na zelenjavnem vrtu, če bo izdatno gnojila, če bo izbrala pravo seme in če bo na prekli fižola pravočasno opazila in zatrla uši. Enako je v poljedelstvu, ki dovolj prinaša, vsaj toliko, da ne sme biti problema za nakup gnojil. Da niti ne govorimo o travnikih, ki jih je okoli nas veliko več kot njiv: precejšnje površine kosijo le enkrat, veliko je nepokošenih travnikov. Na njivah zato raste veliko silažne koruze, čeprav bi z izdatnejšo travno košnjo dobili več krmil in na njivah bi lahko zraslo več pšenice.

Splošni in presplošni sklepi so premalo, če hočemo večji pridelek, dovolj krme. Sleherni kmet bi se moral tega še kako zavedati, še posebej pa »družbeni ukrepi«, ki smotrni in nepapirnati, življenjski, lahko kvalitetno in količinsko izdatno pospešijo naše kmetijstvo.

D. Sedej

7. stran:
Ura, ki je odbila tri stoletja

30. julija ob 12. uri bo otvoritev preseljene prodajalne
GRADBINKA
V PRENOVLJENIH PROSTORIH
na Primskovem pri Kranju

- razširjen prodajni program kovinsko-tehničnega blaga
- velika ponudba gradbenega materiala
- velike prodajne in skladiščne površine
- hitra in solidna postrežba
- strokovni nasveti
- parkirni prostori
- dostava na dom

MERKUR
KRANJ

Kranjčani za Kredarico – *Kranjčani naj bi za triglavski dom zbrali 3 milijone dinarjev. Planinsko društvo Kranj je izdalo brošuro, v osnovni članski nabiralni akciji pa so zbrali za 400.000 dinarjev obveznic in sredstev. Planinci osnovne šole Simon Jenko so zbrali 8.000 dinarjev, delovna organizacija Kokra 160.000 dinarjev, IBI 5 milijonov, Iskra 5 milijonov, skupaj z drugimi okoli 11 milijonov dinarjev. Za tako uspešno akcijo, ki že presega planirana sredstva in se nadaljuje, so dali neposredno pobudo predstavniki Planinskega društva, saj je predsednik sam prispeval 8.000 dinarjev, ostali člani pa 5.000 dinarjev.*

Slovesnost na Planici pod Crngrobom

Ob štirideseti obletnici borbe Selške čete Cankarjevega bataljona spomladi 1942. leta, ter v spomin na smrt narodnega heroja Staneta Žagarja in štirinajstih soborcev bo v soboto, 31. julija ob 10. uri na Planici nad Crngrobom slovesnost ob odkritju obnovljenega spomenika NOV, ter spominskega obeležja na kraju borbe Selške čete v Rovtu. Slavnostni govornik bo predsednik Skupščine SR Slovenije Vinko Hafner, za kulturni program pa bosta skrbela Zveza kulturnih organizacij Kranj in Garnizon JLA Kranj.

Na slovesnost so vabljeni vsi delovni ljudje, občani, mladinci, borci in aktivisti NOV.

V. Primožič

11. STRAN
Našli tihotapljeno kavo

32. gorenjski sejem
kranj, 6.—16. 8. '82

- velika ponudba in pregled blaga široke potrošnje po nižjih cenah in ostalih ugodnostih
- dostava, kreditiranje, razprodaje
- kmetijsko gozdarska mehanizacija
- tradicionalno zabavno glasbeni sejemski večeri (vsak dan od 19.— 24. ure, ob sobotah do 01. ure)
- gostinske posebnosti: žar, morske ribe, domača vina
- bančne storitve — dinarske in devizne vrši na sejmu Beogradska banka

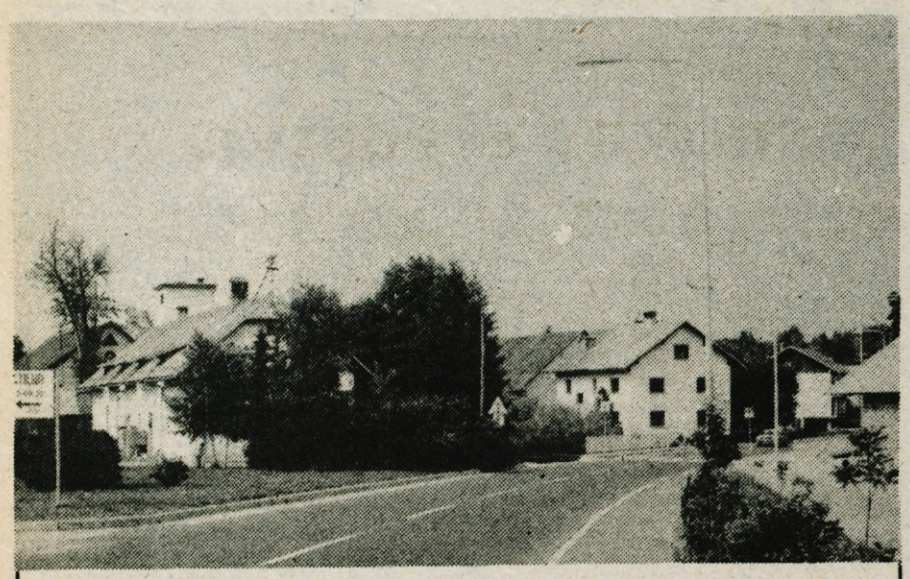

Kokrica — *Krajani Bobovka, Tatinca, Ilovke, Srakovelj, Mlake in Kokrice so v spomin na ustanovitev prvega odbora osvobodilne fronte, katerega voditelj je bil njihov krajan Franc Mrak, izbrali 1. avgust za svoj krajevni praznik. Počastili ga bodo z vrsto prireditev. V petek, 30. julija bo ob 16. uri orientacijski pohod ekip ZRVS. Ob isti uri bo tudi strelski troboj organizacij ZZB NOV Kokrica, Predoslje in Britof. Zvečer pa bo vaja gasilske enote CZ in prve pomoči s sodelovanjem gasilcev. Dan pred praznikom, 31. julija, bo ob 16. uri osrednja proslava krajevnega praznika ob brunarici pri jezerih v Bobovku. 1. avgusta bo nogometni turnir. Prireditve bodo še ves naslednji teden. 6. avgusta ob 16. uri bo tek po ulicah Kokrice, 13. avgusta bo na igrišču ob šoli košarkarski turnir, prireditve ob prazniku pa bodo zaključili s kolesarsko dirko za »6. pokal Kokrice«. Foto: V. Primožič*

Doma prekaljeni brigadirji

Škofja Loka — Čeprav s kaj malo upanja v delovno pripravljenost brigadirjev v vročem poletju in z dosedanjimi slabimi izkušnjami so škfjeloški mladinci tik pred odhodom svojih dveh brigad (pionirske in mladinske) na delovni akciji Posočje in Bela krajina, pripravili lokalno delovno akcijo v krajevnih skupnostih Javorje in Poljane. Razmišljali so tudi, da bi brigadirji tudi žirovskim kmetom pomagali odstranjevati kamenje s polj, vendar so jih tamkaj odklonili, češ da akcija ni izvedljiva.

Zato pa je bila izvedljiva v desetkrat manjši krajevni skupnosti Javorje, kjer je prek 40 brigadirjev, kandidatov za obe republiški akciji, čistilo kanale, kopalo jaške za vodo in utrjevalo cesto. Vso zimo je namreč krajane motila slaba cesta in pomlad je terjala obnovo. Krajani so z veseljem sprejeli ponudbo škofjeloških mladincev, ki so želeli tam gori prekaliti svoje brigadirsko mošstvo. Sprva sicer tudi s kančkom nezaupanja, potem pa so jih le prepričali rezultati. V Poljanah, kjer so brigadirji urejali brežine na cesti Volče—Lom, so bili prav tako zadovoljni.

Največje zadovoljstvo pa je bilo kajpak čutiti v samem brigadirskem taboru, ki je ob koncu tedna zaživelo pravcato brigadirsko življenje. Že pred tremi tedni se je blizu 50 brigadirjev odzvalo vabilu na obe akciji, vendar so se jim načrti zaradi slabega vremena izjalovili. Ko so tokrat le prišli na svoj račun, so akcijo ocenili kot uspelo, vendar bi naslednjič radi, da bi se v teku akcije trdneje povezali s krajani. S tem je delo učinkovitejše in tudi družabno življenje prijetnejše. Tega tudi tokrat niso pogrešali.

Z dosedanjimi lokalnimi delovnimi akcijami ima škofjeloška mladina prej slabe kot dobre izkušnje. Odziv mladih je medel, saj se sleherni raje poloti dela za zaslužek, tako da med brigadirje pridejo le najvztrajnejši. Po drugi plati pa je neurejeno tudi organizacijsko vprašanje. Ko je pred nedavnim osnovna šola na Trati pripravila svojo delovno akcijo, je od občinske konference zveze socialistične mladine v Škofji Loki prosila za del sredstev. S »financami« skromna mladinska organizacija, ki si denar za svoje delo nabira z dotacijami, kajpak ni mogla ustreči. Ko bi imela vprašanje financiranja mladinskih delovnih akcij sistemsko rešeno tako kot imajo v drugih gorenjskih (in bržkone tudi slovenskih) občinah, s samoupravnim sporazumom namreč, bi bilo laže.

D. Žlebir

V Naklem so praznovali

Naklo — V spomin na 26. julij 1941, ko je bila, pred Levčevo hišo na Cegelnici št. 16, ustanovljena 1. kranjska četa, krajevna skupnost Naklo praznuje svoj praznik. Takrat se je zbralo 26 borcev iz Strahinja. Naklega, Cegelnice in Kranja ter krenilo pod Storžič, kamor je isti dan prišla tudi Tržišča četa, ki je bila ustanovljena nad Veternim. Obe četi sta se združili v kranjsko-tržiški bataljon ali Storžiški bataljon, ki je štel 65 borcev in v avgustu doživel prve boje.

V zadnjem letu so bile v Naklem zgrajene mrliške vežice, obnovljen dom družbeno-političnih organizacij (dvorana, streha), zgrajena in asfaltirana cesta na Okroglo, katere investitor so delovne organizacije Merkur Kranj, Živila-Central Kranj in Savske elektrarne Ljubljana. Že dolga leta pereč problem, kanalizacija, je bila letos zgrajena od Struževega do Temnika (skladiščna cona), v načrtu pa je, da bo zgrajena do južnega dela naselja Pivka. Niso uspela prizadevanja za izgradnjo modernega potrošniškega centra v Naklem, katerega bo v bližnji prihodnosti zgradila delovna organizacija Živila-Central Kranj. Kot sta dejala predsednik sveta krajevne skupnosti Ivo Lavrič in predsednik skupščine krajevne skupnosti Naklo Franc Križnar, kljub napredku Nakla, s številnimi novimi komunalnimi napravami, razvojem trgovskega in skladiščnega centra, prebivalce Nakla moti deponija premoga Merkur, ki je locirana v bližini naselja in nova asfaltna baza, ki se bo gradila, saj predstavlja ogroženost za prebivalce Nakla in varstvo okolja. Čudi jih in razočarni so obenem, da se s tem, popolnoma negira vsa krajevna samouprava, ki temu odločno nasprotuje in se ne sprejme ponujana slab kilometer oddaljena lokacija na Jurčkovem polju. S tem ni upoštevana želja krajanov za svoj življenjski prostor, kakor tudi ne zanesljivo za vse boljši konstruktivni predlog.

D. Papler

Politična šola klubov OZN

Republiški center klubov OZN letos že osmič organizira poletno politično šolo, ki je namenjena izobraževanju mladih članov klubov OZN. Klubi so v Sloveniji nosilec vzgoje za mir in razumevanje med narodi ter nosilec podružbljanja naše zunanje politike med mladino.

Letošnja poletna politična šola je letos v mladinskem zdravilišču in letovišču na Debelem rtiču. V soboto je mlade slušatelje obiskala predsednica družbenega sveta za mednarodne odnose v republiki tovarišica Vida Tomšičeva. Seznanila jih je z delom družbenega sveta in s poti podružbljanja zunanje politike, potem pa je stekel pogovor o aktualnih problemih podružbljanja zunanje politike pri mladih.

D. Ž.

V Kranju pester spored

Kranj — Z jutrišnjo otvoritvijo razstav Narodni heroj Stanko Žagar, ljudski učitelj in revolucionar, ter Tito na Joštu, ki bo ob 17.30 v avli skupščine občine Kranj, se začenjajo letošnje slavnostne prireditve v počastitev praznika kranjske občine. Razstavi bosta odprti do nedelje, 1. avgusta, vsak dan od 9. do 19. ure, ob 18. uri pa bodo vsakič predvajali še film o obisku Tita na Joštu.

Praznični spored bo letos resnično bogat in raznolik. **V petek, 30. julija**, bo kar sedem dogodkov. Ob 8.30 bodo na Planini odprli prizidek k domu upokojencev, ob 10. uri obrat sirarne v KŽK Gorenjske, ob 12. uri pa bo slavnostna seja zborov skupščine občine Kranj. Na njej bodo med drugim podelili nagrade občine Kranj krajevni skupnosti Visoko, zvezi tabornikov občine Kranj in Jožetu Marjeku-Jocu, medtem ko bodo priznanja skupščine občine Kranj prejeli: industrija kovinske opreme in strojev Ikos, akademski pevski zbor France Prešeren, Maks Pratnekar, Avrelij Tronkar in Demeter Valenčič.

Popoldne, prav tako v petek, bodo ob 18. uri v galeriji Prešernove hiše odprli razstavo del slikarja samorastnika Jožeta Krambergerja in ob 18.30 v galeriji v Mestni hiši razstavo del gorenjskih likovnikov novejše smeri, ob 19. uri bo na Titovem trgu zaigrala pihalna godba in zaplesala folklorna skupina, ob 20. uri pa se bo v prostorih Gorenjskega sejma začela Kranjska noč s plesom.

V soboto, 31. julija, bo ob 10. uri slovesna otvoritev obnovljenega spomenika padlim na Planici in grobišča v Malem Rovtu, hotel Creina bo od 15. ure naprej gostil šahiste na članskem republiškem prvenstvu, kresovanje pa je napovdano ob 20.30 na Polani, Storžiču, Kališču, Zaplati, Jakobu, Ledinah, Krvavcu in Joštu.

Nedeljske prireditve bodo posvečene športnim bojem. Zjutraj se bo začela tradicionalna kolesarska dirka Po ulicah Kranja, ob 10. uri pa se bodo na Ledinah pomerili rekreativci na poletnem smučarskem tekmovanju.

H. J.

Gumarji udarniki

Z zvezne mladinske delovne akcije Slovenske gorice se je vrnila bratska brigada SOZD Save, ki je delala v prvi izmeni. Brigado »Mladi gumar« sestavljajo brigadirji Niša, Rume, Ljubljane in Kranja. Mladi, ki se z akcije vračajo udarni, so tri tedne vihteli krampe in lopate na izgradnji sekundarnega voda v Juršincih, Desterniku, Ptujski gori in na trasi Medvedce — Sestrže v ptujski občini ter pri Benediktu v lenarški občini. Že lani so s pomočjo brigadirjev tod opravili veliko dela, letos pa bodo dokončno položili 17 kilometrov vsega vodovoda v obeh občinah. Lanskoletna investicijska vrednost je znašala 25 milijonov dinarjev, prispevek mladinskega prostovoljnega dela je 16 milijonov. Mladi so opravili 70.000 norma ur. Tudi od letošnjih brigad pričakujejo enako korist, čeprav pravijo, da bodo temeljni poudarek namenili družbenemu življenju mladih.

V brigadirskem naselju Dornava pri Ptuju je sila živahno. Popoldanske dejavnosti potekajo v prostorih stare šole, ki so ji prizidali še eno krilo. Poleg programa standardnih oblik s področja tehnične kulture, športa, idejno političnega usposabljanja, kulture in informiranja, po željah vključujejo nove dejavnosti, ki imajo med mladimi največ pristašev. Komandant letošnje akcije, Kranjčan **Mile Miloševič** pravi, da je prva izmena zadovoljivo sklenila svoje tritedensko bivanje na akciji, ponosen pa je kajpak tudi na uspeh Kranjčanov v brigadi mladih gumarjev.

Drago Papler

Človek — politična žival

Staro geslo, ki je menda v rabi že od Rousseauja sem, če ne že od starih Grkov, je v današnjih dneh tako rekoč vsakdanja realnost, ki človeku včasih že močno preseda. Celo v običajnem življenju nam ni več moč normalno govoriti (celo moški in ženska se ne ljubita več, temveč združujeta interese, da o raznih vročičnih izmenjavah mnenj, ki so v običajnem življenju njega dni pomenile prepir, ravs in rvanje, niti ne govorimo), na sestankih pa je geslo »zoon politikon« vsakič dvakrat potrjeno.

Novinarju, (tudi ta je, mimogrede povedano, že izgubil občutek za normalno govorico in življenje, saj mu delovnik mine v posedanju na sestankih), ki je vajen komunicirati z ljudmi in papirji — kajpak vse bolj s papirji — pa spoznanja o človeku kot politični živali navržejo vedno nova razmišljanja. Čeprav je scenarij političnih sestankov, razprav, delovnih posvetov in seminarjev vedno znan že vnaprej in (ni težko napovedati vsake besede, ki bo izrečena v naslednjem trenutku, je tako življenje vendarle polno nenehnih presenečenj. Največje med njimi je kajpada to, da se večni politikanti nikdar ne naveličajo poneumljajočih več ur trajajočih sej, ki ubijajo duha in kradejo ljudem čas. In ko slednji ne bi bil tako dragocen in ko neštete besede ne bi bile že neštetokrat izrečene v prazno, bi se bil človek pri tem pošteno zabaval.

Če se spomnimo enega od sestankov, na katerega so nas vljudno povabili in na katerem smo bili bodisi tiha pasivna večina ali pa rožice sadeči govorniki, ki odhajajo s shoda s prijetnim zadoščenjem, da so vendarle opravičili pet ur odsotnosti v službi s tem, ko so nekaj storili za »našo stvar«; potem o sestankih vemo vse. Ko po pozdravnih besedah slednjič pridemo do »osrednje točke« tistega dne, se lahko z gotovostjo pripravimo na zgoščeno, vsaj 15 minut trajajočo govoranco o uspehih, a tudi težavah. V razpravi se potem oglašajo vedno isti govorci, ki se čutijo dolžnost sem in tja izprsiti, čeravno nimajo česa povedati. Če drugega ne, kup lepega besedja ugodno odmeva med sestankovalci in če že avditorij ne prisluhne, vsak govornik všečno posluša samega sebe.

Ob pozitivističnih frazah zazveni tudi kanček kritike, ki omili ganjeno govoranco. Za tiste, ki ne vedo, kaj je to kritika: to je tisti del govora, ki »opozarja na slabosti, ki jih je moč z zavzeto in kordinirano akcijo vseh subjektov postopoma odpraviti«. S tem dodatkom si govoreči prisluži, če že ne odobravanja med ostalimi, vsaj zagotovilo, da ga nimajo za preveč patetičnega in naivnega.

Ko izzveni poslednji govor tistega, ki želi nastopiti, so na vrsti sklepi. Malce papirnati so seveda, pa saj slednjič tako ali tako obležijo v fasciklih. Sestankarska procedura se seveda v ustreznem tempu nadaljuje do onemoglosti. In če imajo prisotni (kolikor jih do poslednje točke še vztraja) še moči za kak liter ali dva »tekočih zadev«, je to že pravi, pravcati praznik.

D. Z. Žlebir

Priprave na sindikalni kongres

Radovljica — Tudi v radovljiški občini se pripravljajo na 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije. Po dogovoru, ki so ga sprejeli na posvetu, bodo organizirali javne razprave o osnutkih kongresnih dokumentov do vključno 15. septembra. Člani sindikata bodo razpravljali o poročilu republiškega sveta Zveze sindikatov o delu sindikata med 9. in 10. kongresom, o osnutku sprememb in dopolnitev statuta zveze sindikatov Slovenije v boju za nadaljnji razvoj na socialističnih samoupravnih temeljih.

V razpravah bodo sodelovali člani občinskega sveta zveze sindikatov, ki so določeni za delo s sameznimi osnovnimi organizacijami sindikata.

Jošt Rok

Jeseničani bodo praznovali

Jesenice — Ob jeseniškem občinskem prazniku, 1. avgustu, bo **slavnostna seja** zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora skupščine občine Jesenice v petek, 30. julija ob 18. uri v sejni dvorani skupščine občine Jesenice. Na slavnostni seji bodo podelili posebna priznanja medobčinskega sveta ZZB NOV za Gorenjsko ter pripravili kulturni program.

Ob prazniku so v nedeljo, 25. julija, ob 8. uri **mednarodni balinarski turnir** na balinišču v logu Ivana Krivca, v četrtek, 29. julija, bo ob 18. uri otvoritev **kolektivne razstave likovnih del** članov RELIK Trbovlje in DOLIK Jesenice v prostorih delavskega doma pri Jelenu na Jesenicah. V petek, 30. julija, bo ob 16. uri slovesen začetek del pri **dograditvi osnovne šole Karavanških kurirjev NOB** na Koroški Beli, slovesen začetek del **vrtca pri osnovni šoli v Mojstrani** in **gasilska vaja** pri zgradbi Železarsko izobraževalnega centra. Ob 17. uri bo promenadni **koncert** Pihalnega orkestra jeseniških železarjev na prostoru pred skupščino občine Jesenice in ob 18. uri **slavnostna seja** vseh zborov skupščine občine v sejni dvorani.

V soboto, 31. julija bo ob 10. uri začetek slovesnosti ob **100-letnici industrijskega gasilskega društva Železarne** Jesenice in **45-letnice poklicne gasilske in reševalne službe pred gasilskim domom Železarne**, ob 17. uri pa otvoritev razstave 12. slikarske kolonije Vršič v hotelu Prisank v Kranjski gori.

V nedeljo, 1. avgusta, ob 7. uri bo teniški turnir Podmežaklo in ob 9. uri tekmovanje v plavanju v letnem kopališču Ukova za pokal mesta Jesenic.

D. S.

Lokalna delovna akcija Udinboršt 82 — *Mladinske delovne brigade, ki jih namerava kranjska občina v mesecu avgustu poslati na republiška in zvezna delovišča, so se ob koncu tedna kalile na lokalni delovni akciji Udinboršt. Pri delu na trasi jim je nekoliko nagajalo vreme, zato so se resneje posvetili drugi plati brigadirskega življenja, interesnemu in političnemu delovanju. Naš posnetek je nastal, ko so postavljali brigadirski tabor. — Foto: D. Ž.*

GLAS Ustanovitelji Glasa občinske konference SZDL Jesenice, Kranj, Radovljica, Škofja Loka in Tržič — Izdaja Časopisno podjetje Glas Kranj — Glavni urednik Igor Slavec — V. d. odgovornega urednika Jože Košnjek — Novinarji: Leopoldina Bogataj, Danica Dolenc, Dušan Humer, Helena Jelovčan, Lea Mencinger, Stojan Saje, Darinka Sedej-Kuralt, Marija Volčjak, Cveto Zaplotnik, Andrej Žalar in Danica Žlebir — Fotoreporter Franc Perdan — Tehnični urednik Marjan Ajdovec — Oblikovalci: Lojze Erjavec, Tomaž Gruden, Slavko Hain in Igor Kokalj — List izhaja od oktobra 1947 kot tednik, od januarja 1958 kot poltednik, od januarja 1960 trikrat tedensko, od januarja 1964 kot poltednik ob sredah in sobotah, od julija 1974 pa ob torkih in petkih. — Stavek TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana. Naslov uredništva in uprave lista: Kranj, Moše Pijadeja 1 — Tekoči račun pri SDK v Kranju številka 51500-603-31999 — Telefoni: direktor in glavni urednik 28-463, redakcija 21-860, odgovorni urednik 21-835, tehnični urednik 21-835, komerciala, propaganda, računovodstvo 28-463, mali oglasi, naročnina 27-960 — Oproščeno prometnega davka po pristojnem mnenju 421-1/72 — Polletna naročnina 300,— din.

Nova kmetijska zemljišča ob letališču Brnik

Kranj – Doslej največja agromelioracija na Gorenjskem, ki je zajela 200 hektarov površin ob letališču Brnik, se bliža koncu. Investitor je KŽK Gorenjske, tozd Kmetijstvo, pri financiranju pa sodelujejo še kmetijska zemljiška skupnost občine Kranj, zveza vodnih skupnosti Slovenije in Ljubljanska banka, temeljna banka Gorenjske.

Že letos bo okrog 170 hektarov zemljišč pripravljeno za intenzivno poljedelsko prozvodnjo. Za pridelovanje poljščin, s katerimi je na Gorenjskem moč doseči največje pridelke in tudi dohodek, bo docela usposobljenih v naslednjih treh letih, medtem ko so spomladi, da bi obogatili meliorirano zemljišče s humusno maso, prvič posejali okrog 50 hektarov površin.

Pridobitev novih kmetijskih površin je za kranjsko občino izredno pomembna. Daje možnost družbenemu sektorju kmetijstva, da poveča proizvodnjo za okoli 15 odstotkov, razen tega pa bo agromelioracija kmetijstvu vsaj delno zacelila rane zaradi dosedanje porabe kmetijskih zemljišč za nekmetijske namene v okolici mesta Kranj.

Agromelioracija in nova zemljišča na Brniku imajo svojestveno posebnost. Zemljišče, pred tremi leti še poraščeno z gozdom, je last Aerodroma Ljubljana, ki ga je v brezplačen zakup odstopil KŽK Gorenjske, da ga usposobi za intenzivno poljedelsko proizvodnjo. Primer poudarja prevlado širših družbenih interesov nad podjetniškimi.

Celoten projekt agromelioracije je ovrednoten na 33 milijonov dinarjev in je po strokovni in organizacijski plati zelo zahteven. Pri tehnološkem delu projekta so sodelovali strokovnjaki iz ljubljanske biotehnične fakultete, kar zagotavlja najvišjo tehnološko raven uresničevanja in hitro vkjučevanje nekmetijskih zemljišč v kmetijsko obdelavo.

Z agromelioracijo pridobljena zemljišča na Brniku so vzoren primer, kako je moč tudi v času, ko povsod primanjkuje denarja za naložbe, uresničiti za gorenjske razmere doslej najzahtevnejši kmetijskozemljiški projekt.

J. Tavčar

Slabi cestni obeti

Republiška skupnost za ceste nima denarja za redno vzdrževanje cest – Če ne bo denarja, se nam v jeseni obetajo hudi prometni zastoji in občutno manjša varnost na cestah

Po srednjeročnem planu od leta 1981 do 1985 bi po cenah iz leta 1980 morali znašati prihodki republiške skupnosti za ceste v letu 1982 5.531 milijona dinarjev. Po stvarnih cenah v letu 1981 in planiranih v letu 1982 pa bi vsi prihodki morali znašati 9.646 milijonov dinarjev. Sprejeti finančni načrt za letos predvideva znesek v višini 5.304 milijonov dinarjev.

V tem znesku se predvidevajo največji prihodki iz kredita domačih bank, iz blagovnega kredita izvajalcev del, združevanja 15 odstotkov dela prodajne cene goriva in povečanja pristojbin, ki jih plačujejo cestna motorna vozila.

Vendar pa je jasno, da so krediti domačih bank le obljubljeni za redno vračanje zapadlih anuitet, prej najetih kreditov. Blagovni krediti izvajalcev so obljubljeni, odvisni pa so od kreditne sposobnosti posameznih organizacij združenega dela. Za 15 odstotno združevanje dela razlike v prodajni ceni goriva pa je skupščina republiške skupnosti za ceste ponudila samoupravni sporazum vsem občinam za povečanje pristojbin na cestna motorna vozila.

Jasno pa je, da republiški skupnosti za ceste ostane letos za redno vzdrževanje cest le 1.131 milijonov dinarjev, Za primer: lani je veljalo vzdrževanje kilometra ceste 800.000 dinarjev. S sredstvi za redno vzdrževanje cest lahko vzdržujejo ceste le do konca letošnjega avgusta in pri tem niso upoštevana popravila že nastalih poškodb na cestah.

V republiški skupnosti za ceste po avgustu torej ne bodo imeli nobenih sredstev za redno vzdrževanje magistralnih, regionalnih in avtomobilskih cest in sploh ne sredstev za popravila že poškodovanih in porušenih vozišč, sanacijo plazov in usadov ter popravila mostov, nimajo zagotovljene nabave materialnih sredstev (sol, posipni material, rezervne dele, strojno opremo) za zimsko vzdrževanje. Ni denarja za nujna investicijska vzdrževalna dela v višini 834 milijonov dinarjev.

Vse to pa pomeni, da moramo računati na občasne zapore cestnega prometa, na zmanjšanje prevoznosti cest, na velike prometne zastoje, uničevanje cest in cestnih objektov ter na znatno manjšo varnost v cestnem prometu. Če bi hoteli vse to preprečiti, republiška skupnost potrebuje 2.500 milijonov dinarjev, za zdaj pa ima zagotovljenih le 226 milijnov dinarjev.

D. Sedej

V Iskri dobri rezultati

Kljub pomanjkanju domačega in uvoznega reprodukcijskega materiala se je fizični obseg proizvodnje Iskre Kibernetike v Kranju v letošnji prvi polovici leta povečal za 29 odstotkov, izvoz na zahodna tržišča za 16 in skupni izvoz za 9 odstotkov, v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta. Poprečni mesečni osebni dohodek znaša 14.000 din, oz. 28 odstotkov nad lanskoletnim poprečjem.

V Iskri te rezultate poslovanja ocenjujejo za zadovoljive, posebno še če upoštevamo res težke razmere pri preskrbi z repromateriali. Kolektiv Kibernetike, ki danes šteje 4750 delavcev, je v prvih šestih mesecih povečal dohodek za 27 odstotkov in ustvaril za 317 milijonov dinarjev čistega dohodka za sklade. Zakon o razpolaganju s konvertibilnimi devizami je tudi Iskri močno poslabšal možnosti nabave repromateriala iz uvoza. Zato bodo skušali z raznimi ukrepi to pomanjkanje deviz nadomestiti: z zmanjšanjem izmeta, z inovacijami, z nabavo repromateriala ustreznih kvalitet na domačem trgu, pa tudi s selekcijo proizvodnje izdelkov, ki imajo vgrajen uvozni material in sestavne dele.

Kljub vsem predvidenim težavam računajo, da bodo letni plan proizvodnje v višini 3,7 milijarde dinarjev v celoti izpolnili, čeprav ob nekoliko slabšem poslovnem rezultatu od planiranega.

I. S.

Zastarela osnovna sredstva

Iz pregleda vrednosti osnovnih sredstev gospodarskih organizacij združenega dela v Sloveniji po občinah, je razvidno, da večina občin razpolaga z ekonomsko dokaj zastarelimi osnovnimi sredstvi. Njihova vrednost je manj kot 50 odstotkov nabavne cene. To kaže na veliko ekonomsko zastarelost osnovnih sredstev, s katerimi razpolaga slovensko gospodarstvo.

Če smo zaskrbljeni za usodo slovenskega gospodarstva, potem je stanje na Gorenjskem že kar katastrofalno. Gospodarstvo v petih gorenjskih občinah razpolaga z osnovnimi sredstvi vrednimi komaj še 41,9 odstotka svoje nabavne vrednosti in je globoko pod republiškim povprečjem. Gospodarstvo, od katerega pričakujemo, da bo izpolnilo vse obveznosti do svojih poslovnih partnerjev in do izvoza na zahodna tržišča, je praktično zastarelo, pri tem pa mora konkurirati z vsemi svetovnimi proizvajalci in ponudniki izdelkov na prenasičenem svetovnem trgu. Često govorimo o razviti Gorenjski, o Iskri, IBI, Savi, Železarni, Peku, Planiki, Almiri, LTH, Alplesu, o njihovih izvoznih uspehih, nagradah za inovacije in oblikovanje izdelkov, pri tem pa se ne zavedamo, da svoje uspehe dosegajo s skrajno požrtvovalnostjo svojih delavcev in pravilno poslovno usmeritvijo samoupravljalcev.

Podatki po občinah kažejo, da je ob koncu leta 1981 imela najbolj zastarela osnovna sredstva občina Tržič (32 odstotkov), malenkost boljša od Tržičasta bila Škofja Loka (39 odstotkov) in Jesenice (38,7), Kranj s svojimi 44,7 odstotki vrednosti osnovnih sredstev je še vedno pod republiškim povprečjem, edino Radovljica le-to malenkost presega s 49,7 odstotka.

Če smo vlagali, potem smo pretirano vlagali v stavbe in premalo v proizvodnjo, v proizvodna sredstva, v nabavo nove tehnike in tehnologije. Morda je gospodarstvu pobrala vitalni del sredstev pretirana splošna in skupna poraba, družbena nadgradnja z raznimi prispevki in davki, tudi sámo gospodarstvo se je neracionalno obnašalo, saj je zaposlovalo prek racionalnih potreb, toleriralo nedelo, namišljene bolnike ter se solidariziralo z vsemi upravičenimi in neopravičenimi izgubarji. Po kapljicah so odtekala sredstva za negospodarske investicije, sámo pa je računalo na razumevanje skupnosti in bank za nova vlaganja. Ker pa so ti viri skoraj usahnili, deviz za uvoz opreme ni, se je gorenjsko gospodarstvo našlo v nezavidiljivem položaju.

Zato ne bo odveč opozoriti na skrajno racionalno poslovanje z osnovnimi sredstvi ter na manjša investicijska vlaganja, skladno z načrtom modernizacije proizvodnje, za odpravljanje ozkih grl, za uvajanje avtomatizacije in za zmanjšanje stroškov ter za povečanje izvoza. Često se tudi z več manjših korakov postopoma pride do cilja, vendar je temu treba podrediti vse umske in fizične sposobnosti slehernega člana klolektiva. Čas je tak, da bo morala prenekatera osebna želja, potreba in zahteva počakati, navaditi se bo treba na dejstvo, da le trdno povezani, združeni in samoupravno organizirani, disciplinirani in delovni kolektivi, računajoč na sebe, lahko računajo tudi na pomoč družbe za dolgoročno premostitev težav.

I. S.

Realnejša srednjeročna prihodnost

Kamnik – Organizuacije združenega dela v Kamniku so v poldrugem letu srednjeročnega obdobja skušale upoštevati resolucijska priporočila o povečanju izvoza, zmanjševanju uvoza, zniževanju stroškov, povečanju fizičnega obsega proizvodnje in o nižji dinamiki zaposlovanja, zlasti v administraciji. Gospodarstvu je in mu še vedno primanjkuje surovin in repromaterialov, vedno pogosteje domači dobavitelji izsiljujejo plačilo v devizah za tekočo dobavo, zaradi omejenega uvoza opreme gospodarstvo ne more kvalitetno slediti novi tehnologiji. V Kamniku so z družbenim planom načrtovali 5-odstotno letno stopnjo rasti družbenega proizvoda. Ta predvidevanja so temeljila na investicijah, povečanem izvozu ter novih proizvodnih programih organizacij združenega dela. Vendar so zaostrene razmere glede zagotavljanja surovin in repromaterialov, ostrejša kreditna politika in omejevanje uvoza povzročile, da je družbeni proizvod v letu 1981 v primerjavi z letom poprej celo upadel. Vzrok je iskati tudi v tem, ker kamniško gospodarstvo nima domače surovinske osnove, zaradi česar so tesno vezani na uvoz dragih surovin in repromaterialov, ki jih vrh vsega še primanjkuje. Prvi meseci tega leta sicer kažejo ugodnejše rezultate, vendar se je bati, da bo zakon o razpolaganju s konvertibilnimi devizami še bolj omejil realno rast kamniškega gospodarstva.

Zato si prizadevajo za večji izvoz in produktivnost, večjo skromnost pa terjajo pri uvozu, naložbah, zaposlovanju in splošni ter skupni porabi. Vajeni »širokopoteznega« gospodarjenja bodo na Kamniškem verjetno težko zajadrali v še ostrejše stabilizacijske vode, posebej zato, ker jih vrh vsega ovira tudi zakon o razpolaganju s konvertibilnimi devizami.

D. Z. Žlebir

Telefonski imenik

Naši poštarji se že pripravljajo na izdajo novega telefonskega imenika. Pravijo, da bo nov telefonski imenik za prihodnje leto boljši, sodobnejši. Prizadevajo si, da bi sčasoma dobil tako obliko in vsebino, kot jo imajo imeniki po svetu.

Izdajo novega imenika terja okoli 20.000 novih naročnikov.

D. S.

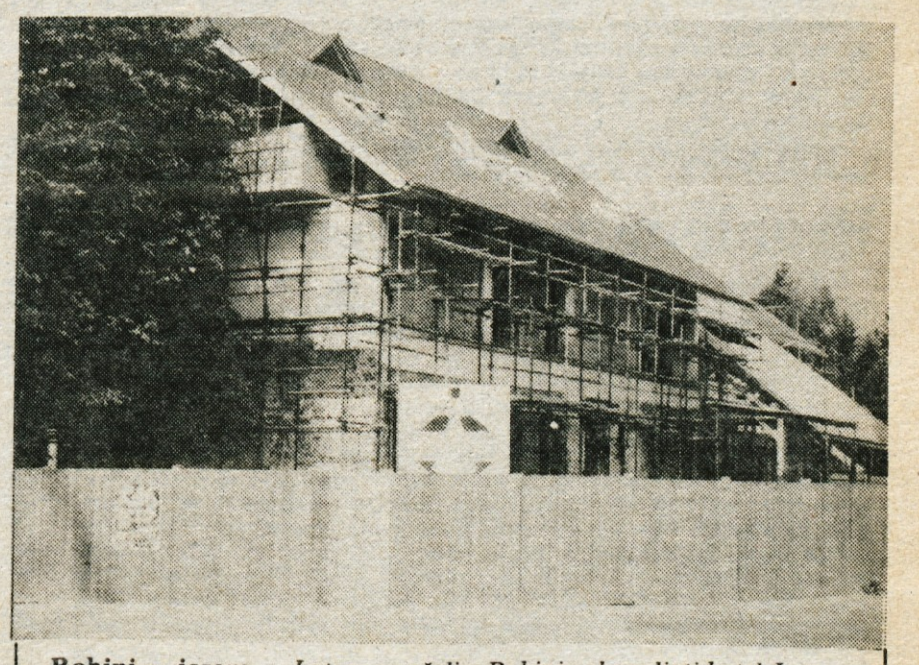

Bohinj – jezero – *Letos so začeli v Bohinju obnavljati hotel Jezero, ki ga je pred letom porušil potres in je bil vse do zdaj zaprt. Alpetour Bohinj se je lotil obnove, dela pa opravljajo delavci Gradisa. Nedvomno bo prenovljeni hotel, ki leži na najlepšem kraju v Bohinju, velika pridobitev za bohinjski turizem. – Foto: D. Sedej*

SKUPNOST ZA ZAPOSLOVANJE KRANJ

Poklicno usmerjanje in zaposlovanje duševno prizadete mladine v Radovljici

Ob vsakem zaključku šolskega leta smo defektologi in socialni delavci skupnosti za zaposlovanje pred večnim problemom, kam z našimi absolventi. V primerjavi z osnovnošolskimi absolventi ima duševno prizadeta mladina vsekakor manj možnosti za zaposlitev. Želje pa seveda niso nič manjše, pričakovanje staršev veliko, vendar pa zadnje čase res bolj temeljijo na realnih tleh, saj starši že bolje znajo preceniti sposobnosti svojih otrok.

V okviru Zavoda Matevža Langusa in oddelkov v Radovljici, na Bledu in v Boh. Bistrici je v letih 1976 do 1981 zaključilo šolanje 136 učencev. Nekaj manj kot polovica – 60 učencev se je takoj po šolanju zaposlilo, šolanje pa je nadaljevalo 43 učencev. Absolventi so se večinoma zaposlili v radovljiških delovnih organizacijah na primer v Elanu, Verigi, Plamenu, LIP Bled, Žitu Lesce, Almiri, Iskri Otoče, Suknu, SGP Gorenjcu, seveda pretežno na pomožnih delih.

K vključitvi v delovno organizacijo je večinoma pripomogla tudi delovna praksa, ki jo učenci zelo radi opravljajo. V zadnjih letih se je le v enem primeru zgodilo, da je učenec odklonil sodelovanje in raje ostal doma. V delovnih organizacijah so se učenci dobro počutili, bili so aktivni, pohvalili so tudi primeren odnos s strani delavcev. Tudi delovne organizacije same niso imele na delo učencev večjih pripomb in tudi niso kasneje imele pomislekov pri vključitvi v redno delo ali pri nudenju štipendije absolventu, ki se je želel šolati za določen poklic.

Največ učencev se je v zadnjih letih odločilo po osnovnošolski obveznosti v pleskarsko šolo, za poklic tapetnika, zidarja, za vrtnarska dela, vključili so se v živilske poklice, tekstilne, lesne in gostinske ter kovinske, v nekaj primerih tudi v trgovske, nekaj tudi za frizerski poklic in za avtomehanike. Okoli 20 odstotkov učencev šolanja ni zaključilo, vendar so se kasneje zaposlili na enostavnejših opravilih in delih. Za nekatere smo neuspeh že pričakovali, kajti starši niso želeli upoštevati naših mnenj. Glavni vzrok za nedokončano šolanje je bil prezahteven srednješolski program.

Učenci, ki so po končanem šolanju ostali kar doma, so imeli ponavadi kombinirane motnje. Te probleme je reševala komisija pri skupnosti za zaposlovanje in jih usmerila glede na možnosti, v zadnjih letih tudi v delavnice pod posebnimi pogoji.

Doslej nismo imeli težav pri vključitvi naših absolventov na delo. Trenutno je v radovljiški občini le en učenec prijavljen pri skupnosti za zaposlovanje kot nezaposlen. Tudi ta bi sicer lahko dobil delo, vendar meni, da bo za opravljeno delo prejel premajhen osebni dohodek. Zaradi enakega vzroka menjavajo zaposlitve tudi nekateri drugi absolventi.

Tako je bilo doslej, kako pa bo letos? Pričelo se je usmerjeno izobraževanje in možnosti s prilagojenim skrajšanim programom je malo. Naši učenci so se v glavnem usmerili v lesarsko in tekstilno stroko. Delovne organizacije so nas že opozarjale, da je malo možnosti za zaposlitev. Tudi glede štipendiranja naših učencev smo že v negotovosti. Prav zaradi težavne gospodarske situacije smo za zaposlitev naših učencev v skrbeh. Verjetno bo treba še več prizadevanj, da bodo tako kot vsa leta doslej po šolanju našli delo, to pa od nas tudi pričakujejo.

Marica Benedik
OŠ Matevža Langusa

Ob prazniku

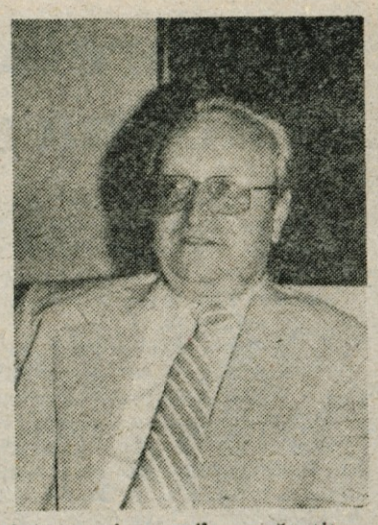

mag. Ivan Justinek,
predsednik SO Kamnik

Tudi letos občani Kamnika praznujemo svoj praznik v počastitev 27. julija, ko so se Kamničani in okoličani leta 1941 odzvali narodovemu klicu k vstaji proti okupatorju. Člane partije,skojevce in druge je na Kamniškem pripravljal na vstajo revolucionar Tomo Brejc. V prvih revolucionarnih vrstah sta bila tudi mlada Kamničana Dominik Mlakar in Anton Miklavčič, pogumna in odločna skojevca. Vključena sta bila v borbeno skupino, ki je opravila nekaj uspelih akcij. Ena takih je bila tudi v noči na 28. julij, ko se je na Kratni zbrala skupina, ki je pripravljala akcijo na smodišnico. Na poti pa so okupatorjevi streli pretrgali življenji obeh revolucionarjev.

V spomin na prvi žrtvi vstaje na Kamniškem in na Slovenskem sploh slavimo naš občinski praznik. Letos ga praznujemo v izjemno težkih gospodarskih razmerah, ki so deloma odsev ekonomskih gibanj v svetu, v največji meri pa posledica naše nepripravljenosti nanje. Temeljna značilnost gibanj, ki izpodjedajo naše izjemne povojne dosežke, je neskladje med proizvodnjo vrednosti v materialni proizvodnji in vsemi oblikami porabe, tako investicijske, splošne, skupne in osebne. Poraba se je povečala neodvisno od ravni družbene produktivnosti dela, trošili smo več kot proizvajali in to je spodjedalo akumulativno in reproduktivno sposobnost gospodarstva, kar smo nadomestili s pretiranim in nesmotrnim zadolževanjem v tujini, ne oziraje se na družbeno produktivnost našega dela v primerjavi z razvitimi državami. Rešitev je v omejevanju porabe, v izboljševanju proizvodnje in v večji vključitvi v mednarodno delitev dela, Slednje pa je mogoče uresničiti le z modernejšo tehniko in tehnologijo, ki je Kamniku primanjkuje. Tudi sicer kamniško gospodarstvo v zadnjih letih močno zaostaja in mnogi gospodarski kazalci izpričujejo, da kamniška občina v tem pogledu ni pripravljena na čase, ki so prišli in bomo zato s skrajno težkimi napori premagali težave.

Te razmere terjajo odločne in odgovorne ukrepe na vseh področjih življenja in dela. Več in produktivneje bo treba delati ter varčneje ravnati z dohodkom. To pomeni predvsem racionalno nalaganje v tiste dejavnosti, ki bodo prinesle hitrejši napredek. Trajna izvozna naravnanost bo v prihodnje stalnica našega ekonomskega razvoja, vendar možna le ob močnem dvigu produktivnosti dela, sicer bomo v mednarodni delitvi dela nenehno zgubljali dohodek. Naj te besede ne vodijo v malodušje, temveč v pogumnejši spopad s težavami. Te bomo zmogli le tedaj, če bomo delavcem in delovnim ljudem omogočili, da bodo resnično odločali o dohodku, da bomo torej uresničili besede velikana naše literature, Ivana Cankarja, zapisane v Hlapcu Jerneju: »Ti, ki si delal, tvoje je delo.«

Vsem delovnim ljudem in občanom občine Kamnik čestitam ob prazniku z željo, da se pogumno spopadejo z vsemi slabostmi, ki spremljajo naš razvoj.

Kamnik praznuje

V spomin na dogodek iz leta 1941, ki je na Kamniškem sprožil vstajo, občina Kamnik vsako leto praznuje svoj občinski praznik. V noči na 28. julij 1941 se je namreč skupina skojevcev pripravljala na napad na smodnišnico. Pobudnika te in podobnih akcij sta bila domačina Dominik Mlakar in Anton Miklavčič, ki sta tiste usodne noči padla pod okupatorjevimi streli. V spomin na prvi žrtvi vstaje na Kamniškem in na Slovenskem sploh, so si v občini 27. julij, predvečer tega tragičnega dogodka, izbrali za svoj praznik.

Letos so začeli praznovati že v soboto, 10. julija, ko so občani Kamnika pospremili na zvezne mladinske delovne akcije Pirot 82 skupino mladih brigadirjev. V nedeljo, 11. julija, so v Gradišču pripravili spominsko svečanost ob 40-letnici požiga vasi Gradišče, prav tako so se slovesno sestali tudi pri Jurčku v Črni ob 40. obletnici poboja 51 talcev v Po-v Črni, napada na sovražnikovo postojanko na Črnivcu in požiga vasi Kališe.

Prihodnjo nedeljo, 18. julija, so se v streljanju z malokalibrsko puško pomerili strelci B skupine, istega dne pa so na obnovljeni kasaški stezi hipodroma v Komendi pripravili kasaško tekmovanje.

Osrednja slovesnost je bila minulo soboto, 24. julija, v Kamniku. Zjutraj so se občani zbrali na slavnostni seji občinske skupščine v Srednješolskem centru Rudolfa Maistra. Navzočim je spregovoril predsednik občinske skupščine mag. Ivan Justinek, ki je orisal sedanji težaven gospodarski položaj občine, hkrati pa občane spodbudil k resnosti in odgovornosti. Ob tej priložnosti so podelili tudi letošnja občinska priznanja. Slavnostno sejo je zaključil koncert prvega slovenskega pevskega društva Lira. Ob 11. uri so se občani zbrali na Titovem trgu, kjer so slovesno odkrili spominsko ploščo na rojstni hiši prvakinje ljubljanske Drame, slovenske igralke Marije Vere. Ob strumnih zvokih kamniške pihalne godbe so nato odprli še svetovalni prodajni studio Ideja Eksperimentalne tkalnice. Osrednje skivesnosti so se udeležili tudi predstavniki s Kamnikom pobratenih mest. Tega dne so se odvijala tudi športna srečanja: teniško prvenstvo Slovenije za člane in tradicionalni odbojkarski turnir Slovenije. Na večer je bil na Trgu prijateljstva tradicionalni miting.

Praznovanje se je nadaljevalo še v nedeljo z občinskim lovskim tekmovanjem v streljanju na glinaste golobe pri lovski koči v Palovčah, proslave ob krajevnem prazniku Srednje vasi in konjeniško prireditvijo na hipodromu v Komendi.

Probleme redno spremljajo

Kamnik — Da je bolje preprečevati kot zdraviti, so si edini tudi v kamniški občini, kjer skušajo imeti vsakdanje gospodarske in družbene probleme čim bolj na očeh. Z rednim spremljanjem stanja v občinskem gospodarstvu jim uspeva preprečevati presenečenja, ki jih gospodarstvu pripravljajo pomanjkanje reprodukcijskega materiala, izpadi proizvodnje, nezaposlena delovna sila in podobno.

Pri občinskih organih so ustanovili dvoje štabov, ki so jih zadolžili za redno zasledovanje vseh gospodarskih vprašanj: politični »stabilizacijski« aktiv in operativni razvojni štab. Vsak teden se sestajajo in premotrijo poročila iz delovnih organizacij in krajevnih skupnostih, kjer so se prav tako odločili spremljati svojo gospodarsko stabilnost.

S trenutnim stanjem so kar zadovoljni, saj se še niso pojavile večje težave, če izvzamemo zaostal uvoz repromateriala. V proizvodnji se še niso pojavili zastoji. Nasprotno, vse organizacije združenega dela, razen Kemijske industrije, pospešeno delajo za izvoz. V Alpremu jeseni pričakujejo težave zaradi pomanjkanja lepil in polnil. V Stolu pa se že zdaj otepajo s problemi, ker jim zaradi omejitve naložb manjka naročil. Do jeseni so za vsak primer pripravljeni tudi na kak izpad proizvodnje in zaradi tega na prisilne dopuste. Nezaposlenosti se kamniškim delavcem ni bati, saj iz občine glavnina delovne sile uhaja v Ljubljano. Bolj jih skrbi, ali bodo mladim uspeli zagotovoti delovna mesta, za katera so se izšolali.

D. Ž.

Prodajni in svetovalni studio »Ideja«

Ob občinskem prazniku so v Kamniku odprli svetovalno prodajni center Eksperimentalne tkalnice »Ideja« - Ideja o »Ideji« se je porajala zadnja leta ob skokovitem prodoru delovne organizacije na tuje tržišče - Studio vez z domačim potrošnikom

Ko so pred nekaj leti v Eksperimentalni tkalnici izdelovali prte z narodno motiviko in so jih pestile silne eksistenčne težave, še od daleč ni bilo misliti, da bo delovna organizacija kdaj dosegla raven, kakršno je danes. Pred leti so celo razmišljali, ali naj delavnice pripojijo Svilanitu in jo tako rešijo propada. Z novimi kadri, spremenjenim proizvodnim programom in moderniziranim strojnim parkom (ter seveda precej drznosti) je tkalnica v nekaj letih dosegla celo konkurenčnost na tujem tržišču. Danes večina svojih izdelkov izvaža v Skandinavijo, kjer njeni izdelki ne le da dosegajo iste cene kot na domačem trgu, temveč so tudi glede »dizajna« najbolj cenjeni.

Zamisel o svetovalnem centru na domačih tleh se je porodila kot posledica naraščajoče potrebe po informiranju domačega potrošnika. Kljub velikemu izvozu je tkalnica oskrbovala tudi domači trg, le da je bila tu ponudba razdrobljena in nobena trgovina ni nudila celotne kolekcije za notranjo opremo stanovanja. Z anketami so ugotovili, da je domač potrošnik neinformiran in da na področju opreme stanovanj pogreša strokovno svetovanje. Na osnovi teh anket so se pri Eksperimentalni tkalnici odločili ustanoviti poslovno enoto, ki bo potrošniku nudila vse to: svetovanje in predajo enotne tekstilne kolekcije za notranjo opremo stanovanja, hkrati pa bi bila nosilec uveljavitve sodobne stanovanjske kulture.

Svetovalno prodajni studio, ki so ga v Kamniku odprli ob občinskem prazniku, bo pomenil tudi vez med potrošnikom in oblikovalcem. V studiu so zaposlili tri kreatorje in s tem okrepili že tako močno službo ustvarjalcev, ki je svojo uspešnost dokazala s trikratno zaporedno osvojitvijo ljubljanskih zmajev, najvišjega priznanja za ustvarjalnost v Sloveniji. Z okrepitvijo kreatorskih vrst (kar desetina zaposlenih dela na področju »dizajna«) ne ustvarjajo le pogojev za strokovno svetovanje, temveč za močno industrijsko oblikovanje, ki bo Eksperimentalni tkalnici na široko odprla vrata zahodnoevropskega, posebej še skandinavskega tržišča. V studiu »Ideja« bodo svetovalci ustvarjali pred potrošnikom, skrbno pa bodo proučili tudi njegove želje, potrebe in zamisli, ki jih bodo skušali oblikovati v izdelek, kakršnega potrošnik potrebuje.

Svetovalno prodajni studio »Ideja« so postavili v samem središču Kamnika, v adaptiranih prestorih nasproti občinske zgradbe. V adaptacijo in opremo studia so vložili precejšnja sredstva, vendar si od naložbe v nekaj letih obetajo lepe rezultate.

Pomnik igralki svetovnega slovesa

Hiši, kjer se je pred stoletjem rodila Frančiška Ksaverija Marija Epih, kasnejša slovenska igralka evropskega slovesa Marija Vera (v hiši je za časa svojega pravniškega pripravništva v Kamniku bival tudi pesnik Simon Jenko), so letos obnovili prečelje. Artitektska dela je opravil Bojan Štegel, plošče pa sta izklesala kamnoseka Franc Veparac in Tomo Kumar po zamisli kiparja Lea Homerja. Na plošči je reliefna podoba Marije Vere iz vloge Ifigenije na Tauridi.

Na slovesnosti je prvi spregovoril predstavnik turističnega društva, pobudnika za obeležitev rojstne hiše Marije Vere. Poudaril je besede, ki jih je pred leti o Mariji Veri izrekel dramatik Filip Kumbatovič -Kalan: »Marija Vera je združila v enotno umetniško izpoved evropske izkušnje in domače kulture, zato ji gre upravičeno naslov ‚evropska igralka'.« Nastopala je v nemščini, srbohrvaščini in slovenščini. Slovenskemu gledališču se je zapisala v dvajsetih letih, ko je bila narodu najbolj potrebna potrebna pomoč. Od takrat do svoje smrti 1954. leta je veliko prispevala k rasti slovenske gledališke kulture, katere nosilec je bila SNG Drama in podporni temelj igralka, režiserka in pedagoginja Marija Vera.

V spomin na slavno rojakinjo in dolgoletno sodelavko je spregovoril tudi Slavko Jan, igralec, režiser in nekdanji rektor Akademije za glasbo, radio, film in televizijo. V spominih na skupne odrske izpovedi je orisal lik Marije Vere in njeno veličino ter pomen za slovensko gledališko kulturo.

Spominsko ploščo je odkril predsednik občinske skupščine Kamnik magister Ivan Justinek, ki je to dejanje pospremil z besedami:

»Iz nerazvite slovenske dežele se je umetnica podala z negotovostjo v širni svet evropske umetnosti. Želja, da skozi igre izpove veličino svojega umetniškega daru, je bila močnejša od naporov. S trdim delom je dosegla največ, kar lahko doživi umetnik za svojega življenja. Z vsemi svojimi vlogami je dobesedno osvojila gledalce, ki so jo nepopisno cenili, saj je zapela v njej v vsej svoji lepoti tista 'čarobna ptička', ki se ji pravi hrepenenje po umetnosti, kot je sama dejala. Ko se bo poslej Kamnik ponašal s to ploščo v dokaz, kako velike umetnike je dal slovenski kulturi, bo prav, če posebej mladini svetujemo, da se vzgleduje po Mariji Veri. Zlasti zastran tega, kako pogumno je treba iti v bitke za življenje in uspehe. Tudi sama Marija Vera si je želela, da bi mladi slovenski igralci, ki vstopajo v prostor slovenske dramske umetnosti, pogumne in požrtvovalne ter s polno odgovornosti za slovensko kulturo nadaljevali tam, kjer je velika umetnica končala svojo umetniško poslanstvo.«

Občinska priznanja

Ob občinskem prazniku so 21 zaslužnim občanom Kamnika podelili častna priznanja skupščine občine Kamnik. Zlato plaketo je dobil Mirko Jerman, narodni heroj, organizator vstaje na Kamniškem in še vedno aktiven družbenopolitični delavec. Srebrne plakete pa so podelili: **Jožetu Brlecu, Jožetu Burji, Francu Martincu, Ivanu Orehovcu, Janezu Pregledu, Ani Razpotnikovi, Branku Uršiču** in **Francu Zoretu.** Bronaste plakete so prejeli **Ana Cerkvenikova, Ivan Jus, Andrej Osolnik, Janez Podjed, Janez Repnik** in **Jože Semprimožnik.** Šestim občanom so podelili še javna priznanja občine Kamnik, in sicer: **Ivanki Bruharjevi, Pavli Kališnikovi, Bojanu Pollaku, Tončki Rihtaršičevi, Francu Svetiču** in **Antonu Zoretu.**

Na slavnosti so odkrili spominsko ploščo slovenski gledališki igralki, režiserki in pedagoginji Mariji Veri. Ob tej priložnosti je spregovoril tudi njen dolgoletni sodelavec, igralec in režiser ter rektor AGRFT Slavko Jan. — Foto: D. Ž.

O Kamniku so dejali ...

Domačini imajo o svojem rodnem kraju vselej veliko povedati in tudi kritike nikoli ne zmanjka. Praznično razpoloženje pa pomiri še tako kritične duhove. Vsaj take je kazalo, ko smo se podali med Kamničane z vprašanjem, katere so dobre in katere slabe strani njihovega mesta. Beseda se je sukala pretežno okrog prednosti, slabosti pa se nekako neoddvojljivi del vsakdanjega življenja.

Ibrahim Puškal

»Ne živim ravno v samem mestu Kamniku, temveč nekoliko više v Črni, kjer tudi delam v rudniku kaolina. V ta konec sem se priselil pred dvajsetimi leti iz Bosne. O Kamniku vse najlepše: slikovito staro mesto, je, ki ima sicer vse značilnosti mesta, a je v prijetnem podeželskem kotičku. Hkrati pa je vse pri roki: trgovina, banka, telefon ... Verjetno ima mesto tudi kako pomanjkljivost, vendar ne vem zanjo, ker mesto prihajam le od časa do časa po opravkih.«

Janko Blagšič

»Nisem ravno rojen Kamničan, ker pa v mestu živim že prek petnajst let, se čutim za domačina. Kamnik je privlačen zaradi lepe lege pod Veliko planino in svoje starosti. Seveda ima nekaj slabosti. Mnoge stvari bi bilo treba urediti, vendar jih je težko zaradi nasprotujočih se interesov dveh struktur ljudi: na eni strani domačinov in na drugi priseljencev. Slednji so stežka pripravljeni kaj žrtvovati za skupno dobro vsega kamniškega prebivalstva, ker se tu ne počutijo kot doma. V takšni okolici je potem težko pripraviti ljudi za napredek. Eden od večjih kamniških problemov je urejanje okolice v novih naseljih. Ljudje se namreč še ne zavedajo, da bi bilo moč z malo truda in denarja na tem področju marsikaj postoriti.«

Angela Urh

»Rojena sem na podeželju, sicer še v kamniški občini, zdaj pa že 22 let živim v Kamniku. Kljub temu, da ima Kamnik precej industrije, nima vseh tistih negativnih značilnosti industrijskih mest: umazanije, nečistega zraka, onesnaženih voda ... Živim v severnem delu Kamnika, kjer ni daleč na podeželje in se mi morda zato zdi življenje v tem malem mestu lepo. Na delo hodim v Svilanit, v industrijsko cono, vendar tudi tam okolje ni načeto. Mislim, da v Kamniku živimo taki ljudje, ki znamo skrbeti za red in čistočo.«

Več pozornosti ključnim vprašanjem

Delegati jeseniške kulturne skupnosti so sprejeli dopolnjen letošnji program dela, v katerem namenjajo osrednjo pozornost ključnim problemom razvoja kulture v občini

Jesenice – Na pobudo delegatov z ustanovne skupščine občinske kulturne skupnosti, ki so menili, da mora kulturna skupnost dati več pozornosti in prizadevanj ključnim problemom razvoja kulture v jeseniški občini, so na zadnji seji skupnosti sprejeli dopolnjen program dela za letos.

V uvodu je podčrtano, da mora kulturna skupnost v prihodnje tesneje sodelovati z izvršnim svetom skupščine občine Jesenice ter iskati pomoč in sodelovanje pri strokovnih službah občinske uprave. V programu so podrobneje opredeljene tudi vse pomembne naloge.

Posebna pozornost velja kadrom v kulturi, ki jih je očitno premalo. Potrebno bo pripraviti analizo ter se dogovoriti, kje jih, tudi prek ustreznih programov usmerjenega izobraževanja, dobiti. Skrb za kadre mora postati poglavitna naloga vseh nosilcev kulturne dejavnosti v občini.

Na področju dela zveze kulturnih organizacij Jesenice bo potrebno zaostriti odgovornost izvajalcev ter preseči prakso financiranja le na osnovi lepo napisanih programov in poročil. Okrepiti bo potrebno tudi vsebino dela društev, ki morajo prerasti v nosilce, ne le kulturne, temveč tudi splošne vzgoje in osveščanja delovnega človeka in občana.

Pomembno področje je kultura v združenem delu, kjer mora zveza sindikatov začeti široko razpravo o trenutnem stanju, delu in problemih. Predvsem bo potrebno rešiti težave v organiziranosti, evidentiranju potreb in planiranju kadrov.

Dopolnjeni program zajema tudi naloge na področju varstva naravne in kulturne dediščine. Skrb zanjo je treba prenesti v krajevne skupnosti, ki so zdaj pogosto odmaknjene od te problematike. Področje knjižničarstva zahteva izdelavo analize sedanjega stanja, boljšo samoupravno organiziranost in boljšo povezavo z izposojevališči.

Filmska vzgoja je v jeseniški občini povsem neorganizirana in odvisna od zakonov komercializma. Rešitev je treba iskati v sodelovanju z izobraževalno skupnostjo, saj je v okviru usmerjenega izobraževanja filmska vzgoja enakovreden predmet.

Za amatersko gledališče Tone Čufar Jesenice je v programu nalog poudarjeno, da je gledališče v zadnjih letih napravilo pomemben kvalitetni korak, v prihodnje pa se je treba še bolj zavzemati za reševanje kadrovskih in prostorskih težav.

V zadnjem poglavju so opredeljene naloge v okviru sodelovanja z zamejskimi Slovenci in rojaki na začasnem delu v tujini. Na tem področju se kaže vrsta pobud, ki jih je treba uskladiti in glede na možnosti izdelati program sodelovanja.

J. Rabič

Z zanimivega večera Vaški praznik, kjer so na svojevrsten način združili v novo celoto dejavnost vseh sekcij.

To je môra

»Ne vem, kaj me žene v slikanje. To je muka, mora, ki se je ne morem otresti. Pa tudi zadovoljstvo, ko gradim, ustvarjam,« pravi slikar Karli Kuhar

Besničan Karli Kuhar se mi je zdel čisto prijeten fant, nič podoben vase zaprtemu, molčečemu in stalno tuhtajočemu umetniku, kakršnega sem si podzavestno slikala. Pravo veselje je bilo klepetati z njim, prisluhniti njegovi odkriti, pošteni besedi, ko je govoril o sebi, o svojem delu in pogledih na slikarstvo, ki ga je povsem prevzelo.

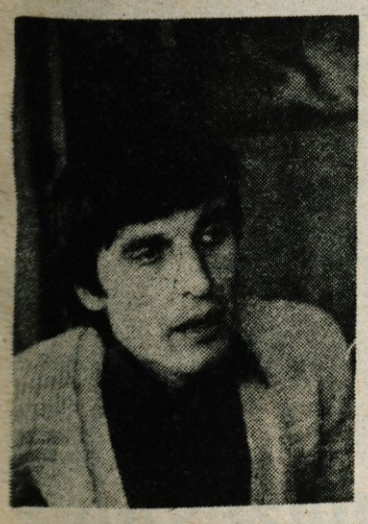

»Šolo sem sovražil,« je povedal. **»Še danes čutim ogabni vonj po redu, ki je vladal v njej. Nisem se mu mogel podrediti. Priznam, slab učenec sem bil.«**

Pa vendar je prav šola iztrgala njegov slikarski talent iz nerodnih samorastniških poskusov. Začelo se je v višjih razredih osnovne šole, ko je bil njegov likovni pedagog Vinko Tušek, tudi sam umetnik. Kar delaj, fant, mu je prigovarjal in poklical mamo, češ kdo riše namesto njega. Potem šele se je odprlo. Karli Kuhar je slikal, slikal, Vinko Tušek pa ga je usmerjal in spodbujal. Bil je dober mentor. Nikoli mu ni prigovarjal, kaj in kako naj dela, le ocenjeval je. Žal so se najbolj zgodnja Kuharjeva dela v glavnem porazgubila.

»Na likovno šolo nisem šel prav zaradi odpora do šole,« je nadaljeval. **»Danes mislim, da šola niti ni tako pomembna. Glavno je, da imaš voljo, da vztrajaš, delaš, poskušaš. Sam se največ naučiš.«**

Karli Kuhar se nikakor ni mogel otresti krajine. Dolgo je trajalo, preden je začel iskati detajle, ki pa ga danes tudi ne zadovoljujejo več. Zanimajo ga sestavljanke. Voda v različnih oddaljenostih, različnih časih in krajih je njegovo najnovejše področje raziskovanja, potem ko je na podoben način obdelal že oblake.

Veliko sodeluje na razstavah, slikarskih kolonijah, ex temporih. Pred kratkim se je vrnil iz Marezig pri Kopru. Pripoveduje šaljivo anekdoto s tega natečaja.

Tema je bila »banalna«: človek in vino, časa, da pripravi slike, pa le tri dni. Mahnil jo je na Primorsko, poslikal krajino, jo zataknil na prtljažnik avta in se zvečer vrnil v Kranj. A čudo, slike ni bilo več. Sveže oljne barve so izginile. Kaj naj stori? Ponoči je iverko na novo premazal in jo posušil s fenom. A ena slika je bila premalo. Naj riše steklenico in kozarce? Upiralo se mu je. Potem ga je prešinila misel. Na mizi so se križale sence dveh luči. Nanjo je postavil plutovinaste zamaške in podobo prenesel na les ob senco nevidne steklenice.

Sliko je zgodaj zjutraj položil na vrh prtljažnika in odbrzel proti Marezigam. Pred koncem poti se je še za hip ustavil, postrgal muhe, ki so se nabrale po robovih, malo pomazal z barvami in se prikazal organizatorjem.

Za svoje delo je dobil nagrado, osemdeset litrov vina. Ko se je vračal domov, so ga ustavili miličniki. Tovariš, si kaj popil? Zanimivo, da sploh ne pije.

»Ne vem, kaj me žene v slikanje. To je muka, mora, ki se je ne morem otresti. Pa tudi zadovoljstvo, ko gradim, ustvarjam. Prej, ko sem bil zaposlen še v Jugotehniki, sem večkrat za uro ali dve 'skočil' iz trgovine, da bi slikal. Gnalo me je. Zdaj delam v Globusu in si podobnih skokov ne morem privoščiti. Kljub temu pa me poklic ne utesnjuje. Morda mi kontrast celo koristi. Ko slikam, sem sam, v trgovini pa so ljudje.«

»Rad bi čim več razstavljal, čeprav je vsak zaključek razstave zame neke vrste konec. Zavesa pade. Takrat se najslabše počutim. Ostane samo še izbira: ali iskati nekaj novega ali pustiti vse skupaj. Tega seveda ne morem.«

Značilno za Karlija Kuharja je, da se ne vdaja komercialnosti, ki po njegovem mnenju slikarje spelje, da delajo, kar ljudem ugaja. On slik ne prodaja. Za preživetje zasluži v trgovini, ki je prav zato ne namerava pustiti.

Za slikanje izkoristi skoraj vsako uro prostega časa, dopusta, med katerim se večina drugih ljudi uklanja lahkotnim užitkom. Zdaj se pripravlja na ex tempore v Piranu in potem na samostojno razstavo v tamkajšnji galeriji, na kateri bo prikazal sestavljanko na temo vode. Petdeset različnih slik bo sestavljalo zaokroženo celoto.

»Včasih sem mislil, da ne smem hoditi po drugih razstavah, da se moram na vsak način izogniti kopiranju. Danes mislim drugače. Na vsaki razstavi vidim kaj novega, dobrega, v drugačni obliki sprejemljivega tudi zame.«

Karli Kuhar je v slikarstvu uspel. To dokazujejo pohvalne ocene njegovih del, številne nagrade. Ni lahko izpluti na vrh. Potreben je talent in veliko veliko vztrajnosti. Vse to on ima. Morda le škoda, ker slika na iverki, ki menda ni trajna in bodo zato sčasoma njegove stvaritve zbledele.

H. Jelovčan

60 let Miha Klinarja

Jeseniški književnik, zgodovinar, publicist in kulturni delavec, ki sicer zadnji čas živi na Bledu, MIHA KLINAR je v torek, 13. julija, praznoval 60-letnico svojega ustvarjalnega in literarno plodnega življenja.

Rodil se je, doraščal in dorasel pod dimniki jeseniške železarne, v soju »železnih ognjev« med Šimni Sirotniki, stavkaši, upornjiki in borci za pravičnejšo družbeno ureditev. Vse to se odraža v njegovih literarnih delih – poeziji in prozi, življenja in dogajanj pod železarskimi dimniki pa se je loteval tudi kot zgodovinar in z vsem skupaj jeseniškemu železarju, delavcu – proletarcu zgradil veličasten in neuničljiv spomenik.

Tudi on je šel po poti svojih Šimnov Sirotnikov, sledil »orkestru stoletnih gozdov« in se pridružil viharju, ki je pregnal okupatorje in zrušil staro. V tem viharju se je izoblikoval v pesnika naše revolucije, v doživetega lirika.

Njegova ustvarjalna življenjska pot se je do nedavnega, ko se je preselil na Bled, ponovno nadaljevala v njegovi dolini, dolini »simfonije dela«, dimnikov... Tej svoji simfoniji ostaja zvest tudi sedaj, kajti njegove korenine so še vedno med »splavarji na goreči železni reki«, med »slapovi železnih ognjev«, ki spreminjajo »zarjaveli čas ...«

Ob njegovem življenjskem jubileju mu iskreno čestitamo, želimo zdravja in zadovoljstva in da bi še dolgo iz njega peli ljudje, ljudje, ljudje ...

Joža Varl

Zavidanja vreden razcvet

VISOKO – Delo kulturno umetniškega društva Valentin Kokalj prerašča v pravi mali kulturni center. V njem delujejo dramska, folklorna, pevska, recitatorska sekcija in letos nova sekcija za izrazni ples. Dramska in recitatorska imata za seboj takorekoč tridesetletno tradicijo, pevska in folklorna pa sta zaživeli v zadnjem obdobju. Kljub mladosti imata že obe svoje »podsekcije«. V okviru folklorne sekcije vadijo tri skupine - cicibanova, ki pleše za otroke prirejene plese, pionirska z venčkom kol in gorenjskih plesov ter mladinska skupina s pretežno gorenjskim programom. V okviru pevske sekcije pa delujeta mešani in otroški pevski zbor. V društvu aktivno deluje prek sto ljudi.

Res je takšen vzpon kulturnega življenja na Visokem mogoče uokviriti v zadnjih nekaj let, toda če stvar pogledamo natančneje, je to vendarle trud nekaj generacij. Za tako obsežen program dela, ko skorajda ni hiše brez vsaj enega aktivnega člana v društvu, so namreč poleg učinkovite in dobre organizacije potrebni tudi vzgoni in premiki v mentaliteti ljudi. Množičnost in raznovrstnost, kakršno gojijo na Visokem, sta najučinkovitejša pot za vzgajanje domače publike. Leta pozorno spremlja in ploska ob slehernem nastopu.

Za letošnji občinski praznik bo KS Visoko izbrana in nagrajena kot najboljša v občini. Nedvomno ima tudi društvo pri tem svoj delež. Da pa je lahko tako zaživelo, gre zasluga tudi vsem DPO v KS. Samo za primer naj navedem, da mu je krajevna konferenca SZDL že dvakrat odstopila vsa sredstva, zbrana od njihove članarine.

Na letošnjo sezone upravičeno gledajo s ponosom. Od septembra do junija so imeli povprečno kar dva do tri nastope mesečno.

Dejavnost društva pa se ne končuje v domačih vaseh. Navezujejo stike in izmenjujejo izkušnje z drugimi društvi. Pevski zbor uspešno sodeluje z mešanim pevskim zborom Krka Novo mesto in moškim pevskim zborom Fužinar Ravne. Doslej na Visokem beležijo dva poskusa širšega sodelovanja, in sicer z dvema krajevnima skupnostima v žalski občini. Letos je tod gostovalo kulturno društva Danica iz Šentprimoža na Koroškem. Prisostvoval je tudi vice konzul republike Avstrije.

Naredko so na Visokem organizatorji, soorganizatorji ali gostitelji kulturnih prireditev, ki sežejo v širši slovenski prostor. Tako so bili letos že drugič sogostitelji zborovske prireditve Pojo naj ljudje. Lahko bi navedli še kaj, denimo samostojen koncert domačega pevskega zbora ali sodelovanje folkloristov na festivalu Bratstvo in enotnost.

Pa načrti za prihodnost? Pravijo, da želijo predvsem dvoje: obdržati sedanjo intenziteto dela, seveda z določenimi premiki v kvaliteti in še naprej uresničevati idejni projekt za ureditev Zadružnega doma, s posebnim poudarkom na ureditvi osrednjega prostora - dvorane, ki naj bi jo tudi tehnično usposobili za kvalitetno kulturno življenje.

Dragica Šeško

Obetajo zanimiv festival

Od 13. do 18. oktobra bo v Kranju že deveti mednarodni festival športnega in turističnega filma - Številne obrobne prireditve

Kranj – Prve prijave za sodelovanje na devetem mednarodnem festivalu športnega in turističnega filma, ki bo od 13. do 18. oktobra v Kranju, že prihajajo. Organizacijski komite je povabil več kot petsto domačih in tujih producentov, kar obeta, da bo spored filmov letos še posebej bogat.

Tudi večina članov devetčlanske mednarodne žirije, ki bo ocenjevala sodelujoče filme, je že znanih. Povabilu so se odzvali letošnji oskarjev nagrajenec z Madžarske Istvan Szabo, jugoslovanski filmski režiser Slobodan Šijan, filmski kritik iz Egipta Fawzi Soliman, češka »lokomotiva« Emil Zatopek, turistični strokovnjak iz Zahodnega Berlina Peter Köppen in direktor jugoslovanske smučarske reprezentance Tone Vogrinec.

Letošnji festival v Kranju bodo spremljale številne obrobne prireditve. Tako se bodo sestali člani izvršnega odbora CIDALCA, člani izvršnega odbora mednarodne konference kratkega filma, slovenski turistični novinarji, ki prav letos proslavljajo dvajsetletnico obstoja svoje sekcije, dokaj pomembno pa bo tudi posvetovanje jugoslovanskih turističnih propagandistov na temo Sodobni vidiki turistične propagande s poudarkom na audiovizualnih medijih.

Med festivalom bo v kranjski Mestni galeriji odprta razstava doprsnih kipov slovenskih športnikov, za popestritev turističnega dela pa bo posebej zanimiva nagradna razstava jugoslovanskega turističnega plakata. Na natečaj je organizacijski komite povabil vse pomembne jugoslovanske turistične organizacije. Hkrati bodo v kranjskih vitrinah razstavljeni tudi najboljši svetovni turistični plakati, berlinski nagrajenci iz preteklih let.

H. J.

Svečarska obrt

Radovljica – V Šivčevi hiši so v petek odprli zanimivo razstavo, ki prikazuje zanimive in manj znane izdelke svečarske obrti. Razstava bo odprta do 29. avgusta, vsak dan od 10. do 12. in od 16. do 18. ure.

Gradivo zanjo so prispevali Dolenjski muzej iz Novega mesta, Pokrajinski muzej iz Ptuja in Slovenski etnografski muzej iz Ljubljane ter svečarji Andrej Krbavčič iz Ljubljane, Ivan Murn iz Novega mesta, Juže Preskar iz Celja, Tone Stele iz Kamnika in Vanda Stržinar z Vrhnike.

Pridobitev loških počitničarjev

Po štirih letih neregistriranega in brezstatusnega delovanja občinske počitniške skupnosti iz Škofje Loke slednjič svetlejše obzorje — Še julija se bo namreč dosedanja skupnost (v prihodnje pa počitniško društvo) sestala na ustanovnem občnem zboru

Škofja Loka — Pred štirimi leti je deset organizacij združnega dela iz škofjeloške občine začelo združevati počitniške zmogljivosti, da bi svojim delavcem in občanom zagotovili čim cenejše letovanje. Pobudnik združevanja je bil občinski sindikalni svet, ki je prevzel tudi finančne obveznosti, občinska počitniška skupnost pa je nastala iz počitniške skupnosti Železniki, h kateri je pristopilo še nekaj novih članov. Z zmogljivostmi počitniških domov v Strunjanu in Portorožu jim je uspelo zagotoviti 120 postelj. Začetek je bil kajpak bolj skromen, vendar so računali, da se bo z leti še katera od delovnih organizacij v občini pridružila s svojimi kapacitetami, saj so bili pogoji več kot ugodni. Delovne organizacije so namreč prispevale svoje kapacitete in pokrivajo stroške amortizacije, vse ostalo pa prispeva občinski sindikalni svet. Vendar tedaj loški počitničarji še niso računali na težave, ki se bodo pojavile glede ureditve statusnega vprašanja. Le-ti se namreč vlečejo že vsa leta.

Občinska počitniška skupnost bi se že takoj v začetku lahko organizirala kot turistična delovna organizacija, vendar bi bila s tem kajpak davčno obremenjena kot vsaka druga gospodarska institucija. Ko bi se bili tako odločili, bi bili prisiljeni nekoliko draže poslovati, s tem pa bi postavili na laž svoja prizadevanja za poceni delavski turizem. Torej so težili k drugačni organiziranosti, registraciji in statusni opredelitvi. Vsa štiri leta so sicer dobro, vendar nezakonito poslovali, saj niso bili zapisani v sodnem registru in SDK jim ni mogla pogledati skoz prste.

Skupaj z občinskim sindikalnim svetom so pred tremi leti začeli razglabljati, kako na primeren statusni način urediti svojo registracijo. V ta namen so se sestali na neštetih posvetih s počitniškimi skupnostmi v Sloveniji, z republiškim svetom zveze sindikatov, počitniško zvezo Slovenije in še nekaterimi. Ena od možnosti je bila, da bi svoje zmogljivosti registrirali pri počitniški zvezi, ki se ukvarja z mladinskim turizmom. Ker pa bi bilo potem vprašljivo nadaljnje poslovanje počitniške zveze z neekonomsko ceno, so morali Škofjeločani poiskati drugo možnost. Na tematski razpravi pred 3. konferenco zveze sindikatov so jim predstavniki republiškega sveta zveze sindikatov predlagali, naj se oblikujejo kot samoupravna interesna skupnost. To bi bila rešitev, vendar bi bil delavec prizadet s prispevno stopnjo za novo skupnost, kar ni ravno v prid cenenosti delavskega turizma.

Najnovejša pobuda, ki je slednjič obveljala, je registracija v okviru počitniškega društva. Kot društvu poslej počitničarjem ne bo več treba skrbeti, da bi bili obremenjeni z dajatvami in obveznostmi kot gospodarske organizacije. V novih okvirih sicer delovne organizacije, ki v počitniško društvo združujejo svoje zmogljivosti, ne bodo mogli biti več člani, pač pa bodo pravni člani delavci ali pa sindikat. Počitniškemu društvu preostane le še, da svoje članstvo opremijo z izkaznicami.

Zaradi neurejenega statusa doslej počitničarjem ni uspelo sklepati uradnih dogovorov glede združevanja počitniških kapacitet z organizacijami združenega dela, odslej pa upajo, da jim bo uspelo pridobiti še dodatna ležišča. V Škofji Loki imajo namreč delovne organizacije skupaj 1636 ležišč, ki pa zaradi kolektivnih dopustov niso dovolj izkoriščena. Vprašanje je le, ali se bodo hotele delovne organizacije odzvati, kajti poleg neurejenega statusa jih je motilo še nekaj drugega. Bali so se namreč, da bi se kdo pred njihovimi delavci polaščal počitniških zmogljivosti, po drugi strani pa so jih motili veliki materialni stroški. Znotraj organizacij združenega dela se taki stroški lahko porazgubijo, v počitniški skupnosti, kjer so edini vir dohodka dotacije sindikata, pa teže. Finančno vprašanje namreč kljub ureditvi statusnega položaja ostaja še naprej šibka točka.

D. Žlebir

Podražitev krije le nekaj izgube

S 1. avgustom bo električna energija dražja za 18 odstotkov, vendar bo elektrogospodarstvo pokrilo le polovico planirane izgube — Sami bi lahko privarčevali le 353 milijonov dinarjev

Kljub nasprotovanju predstavnikov vseh treh slovenskih železarn, Tovarne glinice in aluminija, tovarne dušika Ruše, petim velikim porabnikom električne energije, so delegati skupščine interesne skupnosti elektrogospodarstva Slovenije sprejeli predlog, da se cena električne energije s 1 avgustom zviša za 18 odstotkov. Pet »velikih« je bilo mnenja, da bi se cena energije za vse uporabnike morala zvišati enako. Vendar pa je prevladalo mnenje, da je potreben korenit poseg v tarifni sistem. Nekateri uživajo velike popuste, drugi, gospodinjstva in industrija pa morajo plačevati nesorazmerno drago elektriko.

Diferencirana podražitev energije bi tako pomenila, da bi se petim odjemalcem električne energije podražila najbolj izdatno — za 40 odstotkov. Ostalim odjemalcem za 18 odstotkov, toliko tudi gospodinjstvom. Pod povprečnim odstotkom podražitve pa bi ostali odjemalci energije, ki dobivajo tok z 1 do 35 kilovoltnega omrežja in tudi odjemalci na 0,4 kilovoltnem omrežju. Prvim bi se cena zvišala za 16 odstotkov, drugim pa za 12 odstotkov.

Elektrogospodarstvo pa ugotavlja, da bo tudi s podražitvijo od 1. avgusta dalje polovica pričakovane izgube še vedno ostala nepokrita. Če bi tako cene do konca leta ostale nespremenjene, bi nastalo za okoli 3.000 milijonov dinarjev izgube. Zvišanje cene za 18 odstotkov pa bi od 1. avgusta dalje prineslo le dodatnih 1.405 milijonov dinarjev za kritje stroškov enostavne reprodukcije.

Odločitev o zmanjšanju izgube — ugotavlja elektrogospodarstvo — je v rokah republiške skupnosti za cene. Kako bo z ostalim, zastrašujoče velikim zneskom pričakovane izgube še ni jasno. Elektrogospodarske in premogovniške organizacije so se odločile za dodatne ukrepe. Privarčevali bi 353 milijonov dinarjev, kar pa je le nekaj več kot desetina pričakovane izgube.

D. Sedej

Mladim utreti pot v kmetijstvo

V okviru šestega srečanja mladih zadružnikov Slovenije na Vranskem so mladi kmetje minulo nedeljo sedli za okroglo mizo in se posvetovali o tem, kako zagotoviti pogoje, ki bi mladim olajšali odločitev za delo na kmetijah

Vransko — Za okroglo mizo se je beseda sukala pretežno okrog koncepta kmetijske politike v družbi in o tem, kakšno je mesto mladih v tej pomembni gospodarski veji. Pomena kmetijstva se družba vse bolj zaveda, o čemer pričajo številni dokumenti zadnjih obodobij, med njimi tudi dokumenti za mladinski kongres in rezultati nedavne razprave mladih na problemski konferenci »Naloge in vloga mladinske organizacije pri spreminjanju in razvoju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v kmetijstvu«.

Mladi so se v razpravah zavzemali za sistematičen razvoj kmetijstva, ki naj bi vodil k spreminjanju sedanjih še dokaj zastarelih odnosov. Le-ti namreč mladih na kmetijah onemogočajo napredno, samoupravno življenje in delo. Posebnega pomena se jim zdi uveljavljanje dohodkovnih odnosov, svobodna menjava dela ter odločujoči vpliv tistih, ki delajo na kmetijah in ne nekih administrativnih struktur.

Praksa je često drugačna od teh pričakovanj. Mladi nosilci kmetijske proizvodnje so neredko v položaju, ko je njihovo samoupravno odločanje povsem omejeno in njihov vpliv na odločanje o pogojih življenja in dela na kmetiji minimalen. Običajno niso lastniki kmetij, kjer žive in delajo, zato jim je teže odločati o vlaganjih in razvojni usmeritvi. Čeprav bi bili lahko na podlagi združevanja dela člani združnih organizacij, kjer bi se uveljavljali kot samoupravljavci, je to le redek pojav. Tudi v krajevnih skupnostih, družbenopolitičnih skupnostih in organizacijah si niso izborili svojega mesta.

Kljub jasnim razvojnim usmeritvam, postavljenim o razvoju našega kmetijstva, še vedno niso razčiščene poti in načini, kako mlademu kmetu izbojevati tak položaj, ki mu bo omogočal, da se uveljavi kot nosilec napredka v kmetijstvu. Mladina predlaga, naj bi lastništvo ne bilo prevladujoč dejavnik odločanja o kmetovanju, temveč bi moralo odločati delo in njegovi rezultati. Mladi kmetje bodo morali poiskati pot k zadružnim organizacijam, od koder njihov korak k samoupravnemu odločanju ne bi bil več tako težak. Družba jih mora v tem podpreti, če se zaveda dejstva, da na mladih ramenih sloni napredek kmetijstva. Družbena pričakovanja bo mlad kmet lahko uresničil le, če mu bo pot za uveljavljanje novosti in naprednih pobud odprta.

Turizem zajema sapo

Turizem nam prinaša obilo deviz, zato je razumljiva naša vsakdanja skrb, koliko bomo v najbolj plodoviti, letni sezoni iztržili. Ob morju imamo postavljene gigantske hotele in počitniške zmogljivosti in nam ne more biti vseeno, če se nam vložene milijarde in milijarde dinarjev ne povrnejo.

Od prvih pesimističnih napovedi, da smo letos v turistični sezoni »opleli«, smo si nekoliko oddahnili: ni rožnato, ni »boom« kot smo bili nekaj sezon vajeni, je pa kar zmerna sezona. Turistov je dovolj, kako bo z izkupičkom, pa bomo zvedeli ob koncu.

Turistov, domačih ali tujih, je resda dovolj na cesti, na mejnih prehodih in na ulicah, veliko vprašanje pa je, koliko bodo ti turisti potrošili v naši deželi. Pomembna je izvensezonska potrošnja, ki prinaša največ, pomemben je čas bivanja tujih in domačih gostov.

Izvenpenzionska potrošnja pa nam hudo šepa. Če odmislimo domala nerazumljivo pomanjkanje kave ali mleka v turističnih središčih, če odmislimo to, da ob sobotah ne morejo turisti nakupiti svežega mesa ali zelenjave, potem nam ostanejo, denimo, trgovine, prodajalne spominkov, zabavno življenje, prireditve, ponudba nasploh. Le-ta je iz leta v leto enaka, pičla, kičava, borna, tako stereotipna, da je malo bolj izbirčni potrošnik sploh ne jemlje v mar. Tu smo hudo na repu, tu nam že leta in leta hudo škriplje, kajti ne znamo in ne zmoremo se enotneje organizirati — z nekaj častnimi izjemami — ne znamo ponuditi vsega tistega, kar nedvomno imamo. Podatek, da je na Bledu, v Kranjski gori in v Portorožu izvenpenzionska potrošnja upadla tudi do 20 odstotkov, veliko pove.

Zdaj si lahko nekaj več obetamo od bonov, ki so jih ponudili tujcem. A kaj, ko za te bone lahko kupijo blago le v določenih lokalih, v tistih, ki so last organizacije, ki je bone poslala na tržišče. Spet neenotnost, spet razdrobljenost, ki se ne more kaj prida obrestovati.

Ni dvoma, da našemu turizmu pohaja dah in da globoko zajema sapo. Na vseh frontah obetajočemu turizmu zmanjkuje tistega orožja, ki ga že nekaj let brez besed in velikih parol znajo uporabljati tuje turistične dežele.

Bomo znali naslednja leta brez sramote enotno ponuditi celinski in obmorski del dežele tujim turistom in se tudi sicer obnašati tako, da bomo zares več pospravili v devizno blagajno? Nas bo letošnje leto, turistično kilavo zaradi naših in povsem naših napak vendarle izučilo?

D. Sedej

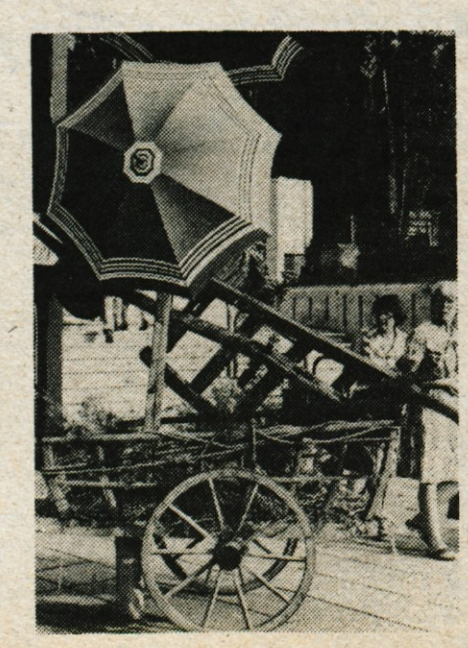

Izvenpenzionska ponudba je z redkimi, častnimi izjemami nedomiselna in borna. Ne znamo ji še dati tistega poleta, ki bi prinašal dosti več deviz in turistom nudil zadovoljstvo.

Obdelava kmetijskih zemljišč

Gorenjska kmetijska inšpekcija se je aktivno vključila v akcijo pregleda obdelanih in slabo obdelanih kmetijskih zemljišč. Ugotovili so, da značilnih primerov neobdelanih zemljišč v ravninskih predelih ni, temveč nastaja problem slabše obdelanih zemljišč in nepokošenih travnikov in košenic v višinskih in hribovskih predelih.

Akcija pa je trajnejša in zahteva precej časa. Ugotovili pa so tudi, da se izvršni sveti in skupščine občine ter ustrezni kmetijski organi in organizacije zadovoljivo udeležujejo akcije, da pa so še vse preveč pasivne posamezne krajevne skupnosti.

D. S.

Tudi kmetice imajo porodniško

V ribniški občini imajo od 1. junija dalje tudi kmetice pravico do porodniškega dopusta. Nadomestilo za čas porodništva bo znašalo 6000 dinarjev na mesec, kar je minimalni osebni dohodek v Sloveniji. Tako so namreč sklenili na letnih zborih kmetov-zadružnikov v ribniški občini. Vsi kmetje zato plačajo v sklad po 70 dinarjev mesečno, iz tega sklada pa bodo dobivale mesečno nadomestilo za porodniško ne le kmetice zavarovanke, ampak tudi žene kmetov, ki so zavarovani. Vse kmetice bodo imele pravico do porodniškega dopusta. Zdaj pa si prizadevajo, da bi uredili pravico do otroškega dodatka za vse kmečke otroke in izračunali so, da bi znašal mesečni prispevek v sklad za otroški dodatek 100 dinarjev na zavarovanca.

D. S.

Strniščni dosevki

Prva košnja na travnikih se je letos precej zavlekla v junij, saj kmetje navadno kosijo že maja. Ta zakasnitev in očitna suša, ki se obeta, pa lahko povzroči izpad druge košnje in zato tudi manj osnovne krme. Ta primanjkljaj, kot svetuje Kmetijski zavod Slovenije, pa se lahko nadomesti z ustrezno izbiro in setvijo strniščnih posevkov.

Površine, ki ostanejo po spravilu ozimnega žita, so pri nas slabo izkoriščene. To pomeni, da jih kmetje v glavnem sejejo s krmnimi poljščinami, ki so slabše kakovosti. S smotrno in načrtno setvijo krmnih dosevkov pa bi lahko pridelali znatno več krme, predvsem pa dobre osnovne kakovostne krme, ki je bogata z beljakovinami, Zdaj kmetje že precej površin namenjajo strniščni repi in pitniku. Danes pa lahko izbirajo med številnimi bolj kvalitetnimi krmnimi rastlinami.

Setev krmnih dosevkov priporočajo za krmo, zemlja ostane večino leta pod rastlinsko odejo, krmni dosevki zapustijo v tleh precej koreninskih ostankov, pridelek večine dosevkov se odlikuje po dobri kakovosti. Po spravilu zgodnjega krompirja in žita je v Sloveniji še dovolj toplote od jesenskega mraza za uspešno pridelovanje strniščnih dosevkov. Za setev priporočajo krmni ohrovt, mnogocvetno ljulko, deteljo repico, mešanico ovsa z grašico in grašico s koruzo. Če rabijo kmetje kakovostno krmo pozno jeseni, imajo prednost predvsem krmni ohrovt, listnati ohrovt. Če so večje potrebe po krmi do jesenske slane pa imajo prednost mešanice koruze graha in grašice.

Pri setvi julija bi lahko v osrednji Sloveniji pridelali zelo veliko. Semena dosevkov se dobi v semenarnah, s setvijo strniščnih dosevkov pa bi pridelali dodatno krmo in tako prihranili pri senu in silaži.

D. S.

Plin bo omilil onesnaževanje

V Tekstilindusovem obratu I se pripravljajo na obnovo toplarne - Premogov zdrob in prah, ki je glavni vir onesnaževanja, bo zamenjalo kurjenje z zemeljskim plinom - Gradnja plinovoda in obnova toplarne bosta predvidoma sklenjeni 1984. leta - Naložba bo po sedanjih cenah zahtavala okrog 300 milijonov dinarjev

Kranj — Tekstilindusov dimnik v obratu I na Gorenjesavski cesti je eden glavnih onesnaževalcev mesta Kranja in okolice. Nanj sta priključena dva visokotlačna parna kotla. Prvi, star petinštirideset let, ima potujočo rešetko in je kurjen s premogovim prahom.

Glavni vir onesnaževanja zraka je kotel, ki je kurjen s premogovim prahom. Vgrajeno ima mehansko odpraševalno napravo, ki jo redno vzdržujejo in njen izkoristek ni bistveno slabši kot je bil ob vgradnji. Povečano emisijo prašnih delcev povzroča premog, pri katerem se je v zadnjih letih znatno povečala vsebina negorljivih snovi. Kvalitetnejših vrst premoga pa na jugoslovanskem trgu ni mogoče zagotoviti.

Delavci Tekstilindusa se od 1978. leta pripravljajo na obnovo toplarne, da bi zaradi iztrošenosti energetskih naprav zagotovili nemoteno obratovanje in varnost, hkrati pa prispevali k ohranitvi čistega in zdravega okolja.

S študijo so ugotovili, da je edina sprejemljiva pot do obnove prehod na kurjenje z zemeljskim plinom. Med pripravami pa so naleteli na težko premostljive ovire. Prizadeli so jih ukrepi omejenega investiranja oziroma kreditiranja naložb, na drugi strani pa predstavlja problem tudi investicija v plinovod, saj Petrolova temeljna organizacija Zemeljski plin nima denarja za gradnjo novih plinovodov. Zato je Tekstilindus sam zagotovil velik del sredstev za obnovo in izgradnjo plinovoda, ki bo po današnjih cenah veljal okrog 300 milijonov dinarjev.

Konec junija je Tekstilindus z dobaviteljem opreme podpisal predpogodbo za dobavo in montažo opreme, ki bo sklenjena predvidoma v dvajsetih mesecih. Leta 1984 bo po zagotovilih Petrola tudi dovolj zemeljskega plina, zato pričakujejo, da bodo takrat v obratu I lahko ustavili kotle na premog.

Do takrat, kot je povedal inženir Andrej Krč, Tekstilindus nima možnosti za bistveno zmanjšanje emisije prašnih delcev, saj kotli le s težavo pokrivajo potrebe po tehnološki pari. Kakršnokoli zmanjšanje zmogljivosti kotlov pomeni tudi zmanjšanje proizvodnje, s tem izvoza in celotnega prihodka ter motnje v poslovanju delovne organizacije. Dograditev dodatnih čistilnih naprav je tehnično zelo zahtevna in domala neuresničljiva zaradi prostorske utesnjenosti in zaradi dolgih dobavnih rokov za naprave.

Kotla na pomično rešetko v obratu II nista toliko problematična. Običajno obratuje samo eden, kurjen s premogovim zdrobom, ki nima prašnih delcev in so zato emisije skoraj nepomembne. Vendar pa bosta kotla do leta 1990 že iztrošena. Glede na to, da bi potrebe v obratu II lahko zadovoljili z enim kotlom, saj nameravajo oplemenitilnico preseliti iz obrata II v obrat I, v Tekstilindusu načrtujejo nakup manjšega kotla, kurjenega z zemeljskim plinom, ki bo prihajal iz plinovoda od tovarne Zvezda mimo obrata II.

H. Jelovčan

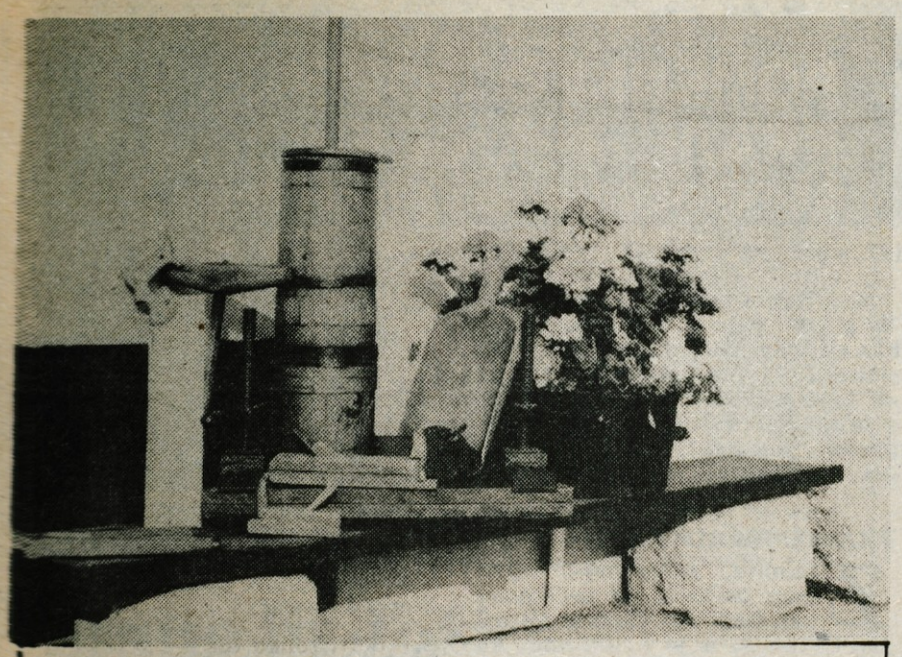

Šumijev zapuščinski šopek – *Jelena Šumi iz Lesc je otela pozabi številne dragocene stare predmete, ki so jih uporabljali predniki. Vsak od teh predmetov ima svojo zgodovino, vsak pripoveduje po svoje in vsak posebej je etnografsko zanimiv. – Foto: D. Sedej*

Zapuščina

Skupaj s Turističnim društvom Bled je naše uredništvo pred slabim mesecem dni začelo z akcijo Iščemo vredne stare predmete, z željo, da bi se nam oglasili vsi, ki hranijo doma vreden, star predmet.

Odziv je bil in je še vedno precejšen. Vse, ki ste se nam oglasili, smo ali še bomo obiskali in kasneje nekatere predmete izbrali za razstavo na Kmečki blejski ohceti, ki bo 7. avgusta na Bledu. **Vsem »zbiralcem naše akcije« smo namenili tudi enoletno brezplačno naročnino na Glas.**

Akcije pa še nismo sklenili; še vedno se nam lahko oglasite, če imate doma predmet, za katerega menite, da je starega datuma in zatorej ima svojo vrednost. Predvsem naj bi bili to okrasni in uporabni predmeti kmečkega doma, stara kmečka zapuščina, ki so jo uporabljali naši predniki. Verjamemo, da je takih predmetov po gorenjskih domovih še precej.

Pokličite Turistično društvo Bled ali naše uredništvo, obiskali vas bomo, vas predstavili in izbrali najbolj zanimiv predmet za razstavo v Festivalni dvorani na Bledu.

Ura, ki je odbila tri stoletja

Zabreznica – Ure so dolgoletna strast **Antona Tavčarja** iz Zabreznice, saj so ga njihovi zapleteni, a ubrani mehanizmi privlačili že kot otroka. **Stenske ure na nihala** krasijo vso hišo, med njimi pa je nekaj prav posebnih. Eno je dobil od slikarja Antona Ažbeta. Ta ima kukavico na mehove in koščene kazalce. Tudi tako ima, ki vsako uro bije kot cerkveni zvon; pa takšno, ki vsake četrt ure odšteva ure. Najbolj domiselna je ura, ki jo je sam dopolnil. Naredil je tri hudiče in jih povezal z mehanizmom; dva od njih z udarci na bobne bijeta vsako uro, enemu pa se premikajo oči ob vsakem nihanju.

Ure tudi sam popravlja, mnogo zimskih ur potrpežljkivo presedi pri zapletenih mehanizmih, ki jim je treba vrniti točnost in gladko tiktakanje. Med najznamenitejšimi primerki v njegovi zbirki pa je stara lesena ura, ki je preživela bržkone že tristo let. Natančne letnice lastnik ne pozna, pa tudi strokovnjaki je niso mogli natančneje določiti. Po pripovedovanju ženinih staršev (niti njihovi starši namreč niso pomnili, od kod ta dragocen starinski predmet) je predmet doživel kaka tri stoletja. Ura je preživela tudi hud požar, ki je pred skoraj sto leti zajel Zabreznico. Kljub temu, da je vsa iz lesa (tudi kazalci in ohišje), je preživela in niti črvi se je niso lotili. Potem ko jo je lastnik lepo očistil in naravnal, celo točno meri čas.

Pa niso le ure med starimi predmeti Tavčarjeve družine. Še mnogo drobnarij je, ki so se ohranile iz preteklosti. Ženini predniki so bili v svaštvu s pisateljem Finžgarjem, ki je sorodnikom zapustil dve pipi, sprehajalno paličico, zvonček za povzdigovanje, tulec za smodnik in še vrsto drugih drobnih predmetov.

Vprašajte le, česa nima

Škofja Loka – *Zajeten sveženj papirja bi popisali, če bi hoteli samo našteti vsak star kos, ki ga hrani Ločan* **Pavle Kožuh** *v svojem domu. To je nemogoče, trajalo bi nekaj dni in še strokovnjaka bi morali povabiti zraven, smo dejali in si s prijaznim gostiteljem zaradi stiske s časom bolj na hitro ogledali njegove zaklade.*

Hiša v tisočletnem mestu je bila nekdaj gospodarsko poslopje. Pavle Kožuh, sosed, ga je kupil in preuredil za stanovanje. Prostora mu je kljub družinici, ki je rasla, ostajalo. Pa se je domislil, da ga pametno izkoristi. Opremil ga je s starinami.

Dve sobi, ena v pritličju, druga v prvem nadstropju, razkazujeta bogastvo pradedov, umetnije, ki so jih nekoč, ko čas in hlastanje za materialnimi dobrinami še nista bila tako pomembna kot danes, oblikovali spretni rokodelci, občudovalci lepote.

Pavle Kožuh je ogromno blaga preselil od doma, ki je bil nekoč, kot kaže, mogočna in premožna hiša. Tudi poklic, ki ga je petnajst let opravljal na terenu, med ljudmi, mu je dal veliko. Takrat starine niso tako cenili kot danes, ko jih že precenjujejo. Včasih je kakšen kos poplačal z drobnim darilom, drugič s protiuslugo.

Danes, ko ima v hiši pravo muzejsko bogastvo, se huduje nad obiskovalci, ki takoj porečejo: le koliko je vredno? Dejansko zelo malo, odgovarja. Ali pa veliko, ker je lepo, staro, redko.

Ne zbira zato, da bi obogatel. Vesel je, če starino reši propada, uničenja, če jo lahko podrži v rokah in občuduje. Priden in iznajdljiv za vsako delo, je tudi sam restavrator. Prilepi manjkajoči delček okraska, kipcu potisne v roko novo sulico, popravi staro uro. Njegova delavnica je opremljena z najrazličnejšimi pomagali, nekatere med njimi je tudi sam napravil.

Najpomembnejša za starine, ki naj spet zableščijo v polni lepoti, je pravilna nega in zaščita. Iz vsakega predmeta, če je seveda lesen, najprej prežene nadležne živali, ga očisti in nato premaže z bronolinom, ki so ga menda uporabljali že predniki. Dober je za les in za kovine. Več podrobnosti ne izda, ima pač svoje »poklicne« skrivnosti, ljubiteljske restavratorje svari le pred uporabo novejših sredstev, ki jih je že preizkusil in se niso obnesla.

V kolikšni meri je sam svoj mojster, med drugim dokazuje tudi **270 let stara ura,** *ki jo je pognal v tek. Nanjo je še posebno ponosen, saj je prava redkost. Bije četrt ure in ure s svojimi srebrnimi zvonci, vendar ji zdaj zaradi vnučk, ki bi jih lahko zmotila v spanju, ne pusti teči. Zanimiv je tudi* **gašperček,** *miniaturna peč, ki ga je preuredil za plin in na katerem kuha kavo, kadar je v spodnjem »salonu«, v delavnici ali na vrtu.*

Kljub vsej pestrosti pa vendarle ne moremo mimo nekaterih Kožuhovih zbirk. Kolekcije **medeninastih likalnikov,** *ki gre do številke dvanajst, bi bil najbrž vesel vsak ljubitelj starin. Ali pa kolekcije mlinčkov za kavo, posod za praženje kave, zbirke tehtnic od pisemske do lekarniške in funtarice ali po domače »študir vage«,* **zbirke ključavnic, ključev,** *za katere je na mednarodnem srečanju zbirateljev v Novem Sadu osvojil prvo mesto,* **zbirke ur,** *posode in lesenega jedilnega pribora,* **gorenjskih skrinj,** *hladnega in strelnega orožja. Zanimive so zlasti* **puške;** *ena je* **kremenjača,** *druga* **prednjača,** *značilna za kraje okrog Škofje Loke, tretja pa je sicer nekoliko mlajša, izdelana v sloviti boroveljski puškarni, a je posebna zaradi slovenskega napisa, ki ga nosi. Izredno popolne so tudi zbirke, štiri so,* **svetil, panjskih končnic,** *med katerimi je najstarejša iz leta 1875, slik* **okrasnega denarja, prstanov,** *med redkimi predmeti pa vsekakor velja omeniti še* **konjske podkve** *iz turških časov, okenske »gavtre«, cehovsko skrinjo, ki jo odprejo štirje različni ključi in* **zibelko,** *ki jo pri Kožuhovih še danes uporabljajo. Vsi štirje vnučki so po nekaj mesecev ležali v njej. Zdaj jo ima najmlajša.*

Nismo zajeli vsega, vemo. Tega niti nismo nameravali, saj bi bilo nemogoče. Stare zaklade, ki jih hrani Pavle Kožuh, tudi strasten numizmatik in eden od ustanoviteljev numizmatičnega društva Gorenjske, je treba samo videti. In mimogrede vprašati, česa nima.

Starine in lipov les

Pirniče – Brigita Juvan iz Spodnjih Pirnič ima že od nekdaj rada vse, kar je lesenega. To se vidi že ob bežnem pogledu v njen dom, katerega leseni opaži, stropi in tla mu dajejo občutek topline, domačnosti pa tudi v njenih konjičkih.

Več jih ima. Prvi, zaradi katerega smo jo pravzaprav obiskali, je zbiranje starih predmetov. Spravljene ima v posebni sobi. Vse mogoče je najti v njej. Od starih **nabožnih podob do ur**, med katerimi imata dve okrog dvesto let, **kolovratov, tehtnic** iz prejšnjega stoletja, še starejših **bakrenih posod, likalnikov, citer, orodij za trenje lanu, jarmov, ključavnic,** posebno zanimiva je **lesena iz leta 1781, otroške posteljice,** v kateri so samo leseni žeblji, zibelke, jerbasov, modelov za potico, najrazličnejših okraskov in kdo bi vse našteval.

Med najbolj zanimivimi predmeti so vsekakor **tri poslikane gorenjske skrinje.** Prva, ki jo lepšajo izredno žive barve, nosi letnico 1851, druga, ki je videti skromnejša, je iz leta 1817, medtem ko tretja nima letnice, je pa približno enako stara.

Brigita Juvan je posebno ponosna na kipec Kristusa iz orehovega lesa, ki je menda kar štiristo let krasil kote in stene starih domov, še bolj pa na pozlačen kipec križanega, ki ima na podstavku zapisano letnico 1521. Skoraj nemogoče je, vendar je obema tako starost prisodil tudi strokovnjak, ki si ju je ogledal.

»Nekaj starin sem pobrala doma, nekaj so mi jih prinesli znanci in še več sosedje, ki so jih že nameravali vreči pro[illegible] so, da jih imam rada in so mi jih prinesli,« je povedala Brigita Juvan. **»Zdaj je do njih teže priti. Kakšno stvar še dobim za zamenjavo.«**

»Stare predmete negujem sama. Najprej jih dobro očistim nesnage in zajedalcev, mešanice za zaščito pa pripravlja mož. Postala sem že kar izkušena. Spominjam se, kako bi kmalu pokvarila pozlačeni kipec. Preveč natančno sem ga čistila, tako da sem z lesa zdrgnila tudi nekaj zlata. Na oguljenih mestih sem ga morala na novo pozlatiti.«

Drug Brigitin konjiček je oblikovanje lesa. Iz njega dolbe najrazličnejše podobe, največkrat cvetje in živali. Tudi vse okvire slik in gobelinov, ki jih rada veze, napravi sama. Okrašeni so z vinjetami ali cvetjem.

»Uporabljam v glavnem lipov les, ki se najlepše obdeluje, včasih tudi brezovega in hrastovega, vendar je hrast precej trd. Podobo najprej narišem, potem pa zarežem z dletom.«

Ročna dela so, kot kaže stenska oprema doma, njena »slabost«. Veliko ima gobelinov, nekaj slik pa je, namesto z nitkami, pošila z raznobarvnimi perlami. **»To je precej zamuden in natančen posel. Prvič je perle težko dobiti, drugič pa je treba vsako posebej prišiti. Delo gre počasi od rok, pa tudi oči trpijo. Podobno kot pri sestavljankah. Slika na hodniku je sestavljena iz pet tisoč različno pobarvanih delčkov. Skoraj dve leti sem rabila, da sem jo dokončala.«**

H. Jelovčan

Zbiralce, ki so se nam oglasili, sta obiskali in predstavili: **Danica Žlebir in Helena Jelovčan.**

Narodna zapuščina naj ostane v domačem kraju

Kranjska gora – Pri Vidu Černetu v Kranjski gori smo si ogledali nekaj primerkov starega kmečkega orodja, ki kmetom v vasi že davno ne služi več, zato jih je zbiratelj shranil in otel pozabi.

Star **lesen plug** z lesenimi osmi je bil njega dni last kmeta Franca Kosmača, po domače Sivca. Vid Černe je orodje ugledal, ko je žalostno razpadalo pod nekim kozolcem, pa je pri kmetovem dediču poprosil zanj. Klavrn propad pa bi verjetno doletel tudi ostala orodja, ko ne bi bilo nikogar, ki bi poznal njihovo etnografsko vrednost. Vidu Černetu je uspelo ohraniti tudi »vinto« z lesenim ohišjem, izdelano v starinski izvedbi, ki je nekdanjim »furmanom« služila za prevažanje peska. Da tovora ni bilo treba razkladati, so pod leseno vozevo »trugo« podstavili vinto in prek nje zvrnili tovor. Truga je namreč držala dobro tretjino kubika in prevračati takšno breme (od 400 do 500 kilogramov) niso bile ravno mačje solze. Vinta ima tudi kavelj, da jo je mogel furman obesiti na voz. Černe jo je dobil od lastnika Petra Smoleja, Pruharjevega.

Merica za merjenje žita, preden so ga posejali, ali pridelka, ki je prav tako med vrednimi predmeti Vida Černeta, je bila last Mežnarčevega Janeza. **»Dežico«**, lično bisago iz tankega krivljenega lesa, v kateri so hranili mast in zaseko, pa je dobil od gospodarja Janeza Rogarja. V tej posodi so domači ljudje nosili zaseko, ko so v času revščine na Kranjskem hodili »holcat« v Štajer. Posoda nosi letnico 1869.

Kako da se je Vid Černe lotil zbiranja starega kmečkega orodja? Tudi sam se danes ukvarja s kmetovanjem in ker je kmečkega porekla, zna ceniti pravo vrednost iz preteklosti ohranjenih predmetov.

»Ko so mestni vikendaši spoznali vrednost teh predmetov, ni bilo prav nič več varno pred njimi. S kmečkih podstreh in dvorišč so romali v okras počitniških hišic najlepši primerki narodne zapuščine, mnoge stvari pa so tudi preprodali. Zdi se mi škoda odtujevati predmete, ki še živo spominjajo na zgodovino naših dedov, zato sem se odločil shranjevati vse, kar je še ostalo na kmetijah. Ljudje tega ne znajo prav ceniti, zato jim tudi ni bilo težko, ko so tujci odnašali. V Kranjski gori bo nekoč v prihodnosti verjetno krajevni muzej, ki mu bo zapuščina prednikov zelo dobrodošla. V ta namen kanimo obnoviti Liznekovo hišo. Kdaj bomo začeli, sicer še ne vem, do tedaj pa lahko marsikaj iz bogate narodne dediščine rešimo z te narodne dediščine rešimo zasebni zbiralci.«

RADAR RADAR RADAR RADAR RADAR RADAR RADAR

BURNA PEKINŠKA LETA

9

O dogajanjih na Kitajskem so nas vrsto let poučevala prej novinarska ugibanja kot dejstva, zdaj pa poznamo tudi resnico

Ali bo tokrat kulturna revolucija dobila oceno, ki jo zasluži? Kazalo je, da se v CK še vedno zatika in da zelena luč za to še ni prižgana. Dengov prijatelj Wei Guoxing je sicer napadel maoiste: »Maova ideologija in njegovi politični ukrepi so povzročili deželi hudo škodo. Poglobljena kritična ocena Maovih misli je prvi pogoj za uspešnost gibanja štirih modernizacij...«

Toda ostanki radikalov in politična sredina so se uprli takemu »pretiravanju«. Maršal Ye Jianying — steber politične sredine in uspešni posrednik v kritičnih dneh po Maovi smrti — je opozarjal: »Ne bi smeli izrekati besed in sprejemati ukrepov, ki bi ogrozili našo enotnost...« Iz tega je izšla kompromisna rešitev: kulturna revolucija je zagrešila nekatere napake, ki jih je treba odstraniti, opirajoč se na vse pozitivno, kar je prinesla, in na misli predsednika Mao Zedonga.

Istega dne, 18. novembra, se je »rodil« Xidan — Zid demokracije. Zid v eni od ulic, ki se križa z glavno pekinško avenijo, je bil tistega dne prekrit z letaki. Razprava se je iz forumov prenesla na ulico. Če je vrh blokiran, naj spregovori ulica? Xidan je postal nekakšna javna tribuna, kitajski Hyde park. Tam je lahko vsakdo za nekaj fenov kupil **dazibao**, v katerem je prebral, česar v uradnem tisku ni bilo najti! **Dazibao** je torej postal institucija, celo ustavno priznana. Toda oblasti so ga samo (začasno) tolerirale.

Kitajski tanki hrumijo po pekinških ulicah. 112. oklepna divizija je pomagala, da Hua Guofeng ni več omahoval pri svojih odločitvah o »bandi četverice«.

NOTRANJA BITKA NA TRETJEM PLENUMU CK

Dne 18. decembra se je spet sestal CK. Množice so pričakovale, da bo Deng tokrat s svojimi pogledi prodrl na vsej črti. Pa ni. CK je sklenil, da je treba dati kulturni revoluciji znanstveno oceno in da pri tem ni treba hiteti, da se ne bi prenaglili. In res niso hiteli, saj razmerje sil v vrhu tega ni dopuščalo. Šele ob 30. obletnici kitajske revolucije, oktobra 1979, je maršal Ye Jianyiang odkrito povedal, kar je bilo že dolgo jasno: »Kulturna revolucija je bila za Kitajsko nacionalna katastrofa.« Na zasedanju CK 18. decembra so sicer bili hudo notranjo bitko, toda brez odločilnega izhoda: Mau so priznali neminljive zasluge, dopustili pa so tudi, da je delal manjše napake. Šele leto pozneje, 1. oktobra 1979, je Ye Jianyiang priznal, da je Mao zagrešil napake že leta 1957 (v mislih je imel kampanjo proti »desničarjem«), pa leta 1958 (»Veliki skok naprej« in odstavitev Peng Dehuja), kar je privedlo do njegove kapitalne napake leta 1966, ko je sprožil kulturno revolucijo.

Na zunaj zasedanje CK 18. decembra ni prineslo zadoščenja javnosti, ki je nestrpno čakala, kdaj bodo izrečene nedvoumne besede o kulturni revoluciji in o vsej dotedanji politični praksi na Kitajskem. Za zaprtimi vrati pa so bile izbojevane taktične zmage v prid struji Deng Xiaopinga. Hua Guofeng je moral samokritično priznati škodljivost mini kulta osebnosti, ki ga je zgradil okrog sebe. Bilo je sklenjeno, da bodo vsi voditelji odslej le »tovariši« in da se njihove funkcije ne bodo omenjale. Poleg tega bodo odslej voditelji deležni manj javne publicitete. Prav tako je bilo javnosti povedano, da vsako osebno mnenje predsednika partije Hua Guofenga še ni »direktiva«: Revolucionarna veterana, žrtvi kulturne revolucije — Chen Yun in Tan Zhenlin — pa sta na zasedanju ostro napadla Wu Deja (ta je ostal član politbiroja, čeprav je moral 15. novembra odstopiti kot pekinški župan) in Wang Dongxina (poveljnika Maove garde, ki je bil prisiljen aretirati zločinsko četverico), češ da sta ves čas podpirala zločinsko četverico in da sta si umazala roke s krvjo revolucionarnih veteranov.

Tan Zhenlin je samozavesten revolucionar, ki tudi v najhujših dneh ni upogibal hrbta. Februarja 1967, to je v času, ko je bila kulturna revolucija na vrhuncu, je na zasedanju politbiroja zabrusil Mao Zedongu v obraz: »Sledil sem ti štirideset let čez drn in strn! Zdaj sem odnehal!« Vrgel je vojaško čepico na mizo in demonstrativno odšel iz dvorane. Čez nekaj dni je bil odstavljen. Na tem zgodovinskem tretjem plenumu CK 18. decembra 1978 je izbruhal ves žolč, ki se mu je nabiral leta in leta: »Kakor hitro kdo izusti neprevidno besedo, že ga obtožijo, da nasprotuje Mao Zedongu in da ga blati. Veliko članov CK je raje odšlo v bolnišnico, kot da bi prisostvovali temu zasedanju, saj so se bali, da ne bodo mogli prikrivati svojega pravega razpoloženja. Drugi med razpravo zasmrčijo, da ne bi ničesar slišali in da se jim ne bi bilo treba opredeljevati. Moram reči, da tudi sam storim tako: hrup, ki ga zaznavam, mi gre pri enem ušesu noter in pri drugem ven. Samo tako si lahko zagotovim nekaj trenutkov duševnega miru. Danes pa sem slišal preveč, da bi mogel molčati. Ne verjamem ne v boga ne v Budo... Kdo lahko trdi, da Mau ni mogoče ničesar očitati? Ali je bolj posvečen kot Kristus ali Mohamed? Mnogi od vas so pol življenja posvetili proučevanju marksizma in leninizma, sesujejo pa se pod težo mehaničnega idealizma in pod bremenom kulta osebnosti... Wang Dongxing, kar tiho bodi, nikar mi ne segaj v besedo...! Ko sta bila Peng Dehuai in He Long na partijski konferenci v Zunyiju, te ni še nihče poznal. (Konferenca v Zunyiju je bila leta 1935, med Vélikim pohodom. Na njej so dokončno zavrgli kominternsko linijo urbane revolucije in se odločili za revolucijo kmečkih množic. Ne da bi prej obvestili kominterno ali jo vprašali za soglasje, so izvolili Mao Zedonga za generalnega sekretarja kitajske partije; to je bilo prvič, da je kakšna partija dobila generalnega sekretarja, ne da bi ga poprej odobrila kominterna. Peng Dehua in He Long, oba generala in veterana Vélikega pohoda, sta bila pozneje žrtvi čistke, ki jo je opravljal Wang Dongxing.) Od začetka razprave ponavljaš smo tisto, kar je rekel Hua Guofeng! Ali ima Hua vedno prav? Ali govori resnico? Zgrešeno je pritrjevati vsemu, kar je govoril in pisal Mao Zedong... Dvakratni ‚da', ki ga je formuliral Hua, je zgrešen. Peščica ljudi nam hoče zapreti usta, toda kar je treba povedati, bo povedano...«

Wang Dongxing je kot podpredsednik partije hotel nekaj odgovoriti in tako pokazati, da je »še tu«. Toda predsednik Hua Guofeng mu ni dal besede... Veter se je že obrnil!

ZGLEDNA KOMUNA JE JE BILA POLOMIJA

Deng Xiaoping je ostro napadel geslo »Zgledovati se po Dazhaiju«. Dazhai je bil namreč zglednakomuna, ki jo je Mao postavil za vzor vsem drugim pod geslom »Opirati se na lastne sile«. Na kakšne lastne sile? V 13 letih je dobila komuna Dazhai 10.000 juanov državne subvencije na prebivalca (ne delavca) te komune. »Zgled iz Dazhaija je spravil kmetijstvo na rob propada,« sta trdila Chun Yen in Deng Xiaoping in navajala v dokaz: »Sto milijonov Kitajcev trpi lakoto.

Črtomir Zorec

POMENKI O GORENJSKIH KRAJIH IN LJUDEH

NA PODROČJU LJUBLJANSKIH OBČIN

(37. zapis)

Nadaljujem pričevanje o smledniški grajski gosposki — kako trda je bila s svojimi tlačani proti koncu 17. stoletja. No, prav zaradi te bridkosti, ki so je bili deležni naši predniki v tako obilni meri — bodi ta zapis povsem stvaren, zgodovinski. In prav nič pravljičen...

FRANCOSKI ALKIMIST

Zanimiva, zgodovinsko izpričana osebnost, je nedvomno tudi francoski alkimist Petter von Cattin, ki se je v onih letih, ko so se puntali smledniški podložniki, naselil pri svojem prijatelju plemiču Ruessensteinu, graščaku na Strmolu pri Cerkljah na Gorenjskem.

Tu si je zagonetni tujec uredil svoj alkimističen laboratorij (ljudje so rekli: »hudičevo kuhinjo«) in preizkušal zmesi in spojine, da bi odkril tako iskani »kamen modrosti« ali pa vsaj postopek za pridobivanje žlahtnega zlata iz nežlahtnih kovin. Seveda so alkimisti varili tudi »ljubezenske napoje«, kakor tudi zvarke za podaljševanje mladosti in za vračanje moških moči.

Zato je bil Cattin oblasten in bližnjim graščakom že spočetka sumljiv. Dolžili so ga celo, da je prikrit francoski vohun. No, prav ta Cattin, ničkaj dobro razpoložen do graščakov, je nekako z veseljem izročil kmetom, smledniškim podložnikom, star pristen urbar, ki ga je odkril kdovekje — saj so veljali alkimisti za čarovnike. Ti pa itak vse zmorejo, kot so ljudje v onih časih trdno verjeli.

ZA STARO PRAVDO

Ko pa so imeli kmetje v rokah pravi urbar, so lahko bolj samozavestno terjali »staro pravdo«. Iz urbarja so razvideli, kako močno je grof Pernburg povečaval deleže desetin in tlak od svojih podložnikov. To pa je izbilo sodu dno — in smledniški kmetje so se uprli. Bilo je to leta 1687.

Za svojega vodjo so puntarji izbrali kmeta Jakoba Stareta iz Prebačevega (ki je v onih časih pripadalo smledniškemu graščaku). Pernburg je videl, da bo šlo zdaj zares in se je v strahu obrnil s prošnjo za pomoč iz Ljubljane. Najprej je deželna oblast ukazala, da vodjo puntarjev ujamejo in zapro. Res so biriči Jakoba Stareta na pomlad 1688 prijeli in ga zaprli v Kranju. Kmetje so menili, da bodo Stareta odpeljali po cesti skozi Vomprgo in Smlednik; zato so dneve in dneve čakali obakraj ceste, da bi rešili svojega vodjo iz biriških rok. Najbrž je bila ta »reševalna akcija«, kot bi rekli danes, izdana. In izredno sodišče iz Ljubljane se je sestalo v Kranju ter obsodilo Jakoba Stareta, kot vodjo kmečkih puntarjev, na smrt z obglavljenjem.

Zarana, dne 6. aprila 1688 so biriču izročili Stareta rablju, ki je že čakal pred kranjskimi Spodnjimi mestnimi vrati, blizu starega savskega mostu. Sodnik je še enkrat prebral obsodbo in na njegov mig je potem krvnik Jakobu Staretu odsekal glavo — kmetom v poduk in svarilo, da se z gosposko, posebno če je grajska, ni šaliti.

Kaj vse je moral mož prestati [illegible] mesec pred izrekom obsodbe [illegible] kranjski mestni ječi, si lahko le [illegible] slimo. Kajti o človekoljubn[illegible] ravnanju z jetniki ni bilo v [illegible] časih nikoli nič slišati. Le o strah[illegible] nih mukah, ki so izsilile iz trpin[illegible] sleherna priznanja, samoobtožbe [illegible] izpovedi o soudeleženih — o tem [illegible] je dosti zanesljivih pričevanj. Saj [illegible] obtoženci v strahu pred še hujši[illegible] mukami, priznali tudi prestopke, [illegible] jih niso nikoli napravili — da bi se [illegible] rešili nadaljnjih muk in si izsil[illegible] čimprejšnjo smrt.

ROKA »PRAVICE«

Kako je fevdalna gospoda v ku[illegible] držala, pove tudi podatek, [illegible] ga je zapisal ljubljanski zg[illegible] dovinar doktor Gregorij Dolničar [illegible] Kroniki od leta 1660 do leta 1718:

»Ko so v Ljubljani zvedeli za up[illegible] kmetov proti smledniškemu gosp[illegible] du, so se na kapucinskem trgu v [illegible] postavili vitezi v polni bojni oprem[illegible] na konjih — in pod poveljstvo[illegible] gospoda Janeza Jakoba pl. Wider[illegible] hara odhiteli proti Kranju. Bil pa [illegible] tedaj Jakob Stare, vodja puntarje[illegible] že ujet in zaprt v mestni ječi. Za[illegible] so vitezi mesto zaprli, polovili [illegible] nekaj osumljencev in jih strogo i[illegible] praševali.«

Naneslo pa je tako, da je prav[illegible] letu Staretove mučeniške smrti [illegible] umrl tudi smledniški graščak Pern[illegible] burg! Kmetje so bili spričo te »bol[illegible] kazni« znova opogumljeni in pri[illegible] so groziti Pernburgovi vdovi Mar[illegible] reti (njen dekliški priimek je [illegible] »Khosel«, torej Kozelj, v kranj[illegible] okolici dokaj čest priimek), je le[illegible] poklicala na pomoč in za varst[illegible] njenih ogroženih pravic kar dves[illegible] graničarjev iz Karlovca. Najbrž so [illegible] poldivji možje iz Vojne krajine po[illegible] grdo pestili neoborožene kmete. N[illegible] stanjeni pa so bili v smledniškem [illegible] gradu.

Šele, ko je bil kmečki upor [illegible] nekaj mesecev zadušen, so graničar[illegible] odšli nazaj na avstrijsko-turš[illegible] mejo. Najbrž pa si je tudi vdov[illegible] Margareta oddahnila, ko je sam[illegible] pašna in surova soldateska zapustil[illegible] njen grad. Še bolj pa so si oddahn[illegible] kmetje, ko nenehne in nevarne gro[illegible] nje s poboji, požigi in posilstvi ni bil[illegible] več.

SGP TEHNIK ŠKOFJA LOKA

Učence, ki so končali šolo-obveznost in niso zaključili 7. in 8. razreda

OBVEŠČAMO

da imajo možnost usposobitve za opravljanje KV zidarskih in tesarskih opravil po postopku internega izobraževanja v TOZD Gradbeništvo.

Vse informacije o izobraževanju se dobijo v kadrovski službi SGP TEHNIK Škofja Loka, Stara cesta 2, telefon 60-371.

Prijave sprejemamo vključno do 31. 8. 1982.

naše obramba

19 *Radovan Timotijević*

I. DESANT NA DRVAR ALI SKOK V PRAZNO

»Firer soglaša z načrtom, ki sem mu ga predlagal, vendar je ukazal, da je treba bojne skupine okrepiti. Res pa je, da ni imel nobene večje pripombe in je celo priznal, da je operacija dobro zamišljena,« je dejal von Weichs.

»Kako pa je z onim drugim padalskim bataljonom, o katerem je bil govor na prejšnjem sestanku?« ga je vprašal Rendulic.

»To je bilo omenjeno le mimogrede,« je odgovoril Weichs. »Največjo pozornost so namenili uspešnosti operacije. Firer je spet poudaril potrebo, da Tita zajamemo. Ubiti ga je treba le v primeru, če ne bo prav nobene možnosti, da bi ga ujeli živega.«

General Rendulic je pazljivo poslušal Hitlerjevo navodilo. Weichs je za trenutek umolknil, nato pa je odprl svojo beležnico in dejal:

»Hitler mi je, v kratkem dobesedno rekel tole: 'Tita morate ujeti. Ko ga dobite v roke, ga kar najbolj skrivoma pripeljite sem. Zapomnite si, feldmaršal, nihče ne sme vedeti, da je Tito ujet. Pripeljite ga z letalom'« je Weichs prebral, nato pa dodal: »Firer je govoril odločno in je končal takole: 'To naj uresniči Rendulic, kateremu sem že razložil, kako naj v tem primeru ravna.'«

»Da, firer mi je to povedal, in skušam storiti kar je največ mogoče,« je odvrnil general Rendulic.

Moram vam reči, da oni v Berghofu zanesljivo računajo na to, da bodo kmalu videli maršala Tita. Tak vtis sem dobil iz pogovora s Keitlom in Jodlom. Ko je bil sestanek končan, mi je pristopil reichsführer Himmler. Na svoj način je v obliki ukaza ponovil vse to, kar mi je bil firer dejal na sestanku,« je končal von Weichs.

General Rendulic je odgovoril, da bo ravno strogo po Hitlerjevih ukazih. Nato je feldmaršalu poročal, kako je ohranil v tajnosti »konjev skok«. Seznanil pa ga je tudi z operacijo »šah«, ki jo je tega dne začel izvajati general Helg.

Po Hitlerjevem ukazu, naj se generalu Rendulicu dodeli še en padalski bataljon, je general Warlimont odšel k reichssführerju Himmlerju. Ko je Himmler zvedel za ukaz, je samo pokimal in Warlimontu odgovoril, da bo to zadevo sam uredil s firerjem. Kmalu zatem je prišlo do tega pogovora in kot kaže, je Himmlerju uspelo prepričati Hitlerja, da za operacijo »konjev skok« zadostuje en sam padalski bataljon.

Nemci dejansko niso mogli izločiti za napad na Drvar več padalskih sil, kajti tudi na drugih frontah so imeli velike potrebe po njih. Če bi bile razmere vsaj malo ugodnejše, Hitler nedvomno ne bi popustil od svojega ukaza. To toliko bolj, ker je bila ta akcija usmerjena predvsem proti vrhovnemu komandantu NOV in POJ, Vrhovnemu štabu in AVNOJ ter je za njo stal sam Hitler. Zato je nemško vrhovno poveljstvo računalo na uspeh samo s pomočjo presenečenja in si je zadevalo, da za priprave nihče ne zve.

Rendulicu so potemtakem dali samo 500. SS-padalski lovski bataljon. V Jugoslavijo je prišel iz vasi Solčana južno od Prage, kjer je bil na urjenju. Bataljon je imel štiri čete, vod za zveze, poseben obveščevalni vod in šolsko četo za urjenje novih vojakov. Šolska četa je bila dodeljena iz 1. SS-oklepne divizije »Adolf Hitler« in v njej so bili esesovki zločinci, ki so povzročili mnogo gorja že pri nemškem napadu na Poljsko, Francijo, Belgijo in Nizozemsko.

Bataljon je imel približno 800 mož.

Komandant bataljona je bil SS-kapetan Kurt Rybka. Njegov štab je bil v Mataruški Banji, njegovi možje pa so se urili na letališču pri Kraljevu in na pobočjih Goča in Stolov z namenom, da bi bili vsak trenutek pripravljeni za specialne akcije, ukaze zanje pa so lahko prejeli samo od Hitlerja in Himmlerja.

Himmlerjeva zračna esesovska pehota je bila sestavljena predvsem iz degradiranih oficirjev in podoficirjev, ki so bili prekršili vojaške zakone. Bili so izkušeni banditi, saj so se borili že na vseh evropskih frontah. Himmler jim je zagotovil, da bodo dobili nazaj izgubljene čine in da bodo celo napredovali, če bodo uničili vrhovno vodstvo osvobodilnega boja in revolucije v Jugoslaviji.

Tako naj bi si vojaki 500. SS-padalskega lovskega bataljona svoje grehe odkupili v »konjevem skoku«. Vsi so bili prostovoljci, krepki in zdravi ter sposobni za vse napore. Hkrati pa so pripravljeni tudi na vse zločine samo da bi se rešili te smrtonosne enote.

V bataljonu so vzdrževali skrajno brezdušno in surovo vojaško disciplino, približno tako kot v francoski tujski legiji. Žalitve, ponižanje so bili sestavni del urjenja padalcev. Njihovo življenje je imelo le nizko ceno. Kljub temu pa so bili Hitlerjev up pri napadu na Drvar.

PADALCE »PREMESTIJO« V ITALIJO

V drugi polovici maja so oficirji iz enot čedalje bolj poredko prihajali v štab 2. oklepne armade. Prišli so tja le, če so poklicali

Ljubitelji gora prav radi zahajajo na Ratitovec, kjer najdejo mir med pozvanjanjem kravjih zvoncev in prijazno postrežbo v planinskem domu. Za prijeten spomin pa še posnetek z zgovorno planšarico Joži.

Stane in Joži paseta na Ratitovcu

Če ima kdo rad svoje delo, sta to Stane in Joži Obed, ki paseta na pobočjih Ratitovca. Čreda šteje kar 109 glav, pa vendar pastirja nimata z njo posebnih težav. Ubogajo bolj kot otroci, pripoveduje Stane, ki sicer s svojo ženo stanuje v Bohinjski Bistrici, je pa doma iz Kranja, iz Gorenje Save, ob skakalnici.

Da bi dokazal svojo trditev o poslušnosti črede je Stane stopil na skalo pred kočo na Ratitovcu in zavpil s precej počenim glasom (glasilke pri takem delu pač močno trpe) »domuuuuu« in vse junice in bikci ter mlade krave so dvignile glave, za trenutek so utihnili zvonci vodnic, nakar se je pričela vsa čreda pomikati z vseh strani proti prehodu za planino Pečano, kjer imata Stane in Joži stajo. Tam molzeta, kuhata, pridobivata skuto in delata sire. Zaslužek ni velik, za 100 dni paše dobita za vsako goved po 400 dinarjev, vendar sta zadovoljna, saj sta kar tri mesece v naravi, na svežem zraku, s polnimi rokami dela, pa vendar skupaj, odvisna le drug od drugega in ljubega zdravja. Sicer pa na Ratitovec prihaja vedno dovolj obiskovalcev, tako da jima tudi po kaki posebni druščini ni nikoli dolgčas. Joži mi je povedala, da je že 15 let naročnica na Glas in da še nikoli ni bila izžrebana... Tolažim jo, da kdor ima srečo v ljubezni, nima sreče v kartah in vendar vem, da je to kaj slaba tolažba za velike želje. Morda se ji bo letos nasmehnila sreča in bo šla na Glasov izlet – jeseni z vlakom v Kumrovec in v Atomske toplice...?!

Sicer pa je na Ratitovcu kar dosti obiska, prihaja veliko mladine, pogoste so organizirane skupine predvsem osnovnošolcev in druge mladine, vendar letos med njimi še niso opazili niti učiteljev niti profesorjev niti kakih mladinskih funkcionarjev. Čevapčiči se na Ratitovcu pečejo brez njih...!

I. S.

VAŠA PISMA

ODPADKI IN SMETI

Vložek za čevlje in podplat, odpadek od »štancanja« sem pobral ob cesti na Mlako, saj je očitno, da prevozniki odpadkov malomarno onesnažujejo okolje. Podplatov in vložkov je ležalo ob cesti od Mlake do Tenetiš oziroma do odcepa ceste za smetiščno jamo več kot po deset kosov. Po vsej verjetnosti gre za industrijske odpadke Planike.

Že vsa leta, odkar je v bližini Tenetiš občinsko odlagališče odpadkov in smeti, leži ob regionalni cesti do odcepa za smetiščno jamo polno odpadkov, zlasti pa od Mlake naprej. Vozniki tovornjakov, ki vozijo odpadke, teh dobro ne pokrivajo in ob hitrejši vožnji jih veter odnaša iz avtomobila, zlasti pa z ovinka. Na regionalni cesti Kranj–Golnik neredko vidimo tudi avtomobile z inozemsko registracijo, pogosto pa avtomobile z registracijo iz drugih jugoslovanskih republik. Pred leti sem kdaj pa kdaj videl »komunalca«, ki je razstresene odpadke pobral na odseku od Mlake naprej in jih nato tudi ob cesti požgal. Zdaj pa tega »komunalca« že dalj časa ni videti in tudi ne pogorišč ob cesti. Ta »smetiščna cesta« tudi zelo vidno označuje skrb odgovornih za čistočo mesta Kranja in njegovo okolico.

Karel Bajd

NEDOKONČAN OBJEKT

V okviru krajevnega praznika Bled je pod prvo točko predvideno odkritje lesene skulpture Skupine IX, ki že stoji v parku pod Festivalno dvorano. To skulpturo si lahko ogledujete le kratek čas, ker smrdi po katranu in je ogledovanje lažje le od daleč, ni pa nobenega napisa niti na betonskem podstavku, kaj predstavlja. Ne ve se niti tega, kdo je avtor: ali je to svoboden umetnik, faliran tesar, domačin...? Govori se tudi o težkih milijonih, ki jih je baje dala občina v ta namen. Sicer pa hrastov les niti ni poceni, gori pa odlično in zaradi vse dražje kurjave je slišati, da bo uporabljen v ta namen. Torej bi bilo treba skulpturo še zavarovati pri zavarovalnici!

Vprašal sem ljudi najrazličnejših poklicev, če vedo, kaj spomenik predstavlja, pa nihče ne ve odgovora. Najbolj pogosta opazka je ta, da predstavlja skupino devetih mož odgovornih za stabilizacijo, ki ne upajo pokazati obrazov. Torej je potrebno zadevno temeljito pojasnilo!

Alojzij Vovk, Bled

Zdaj je precej boljše – *Veliko smo že pisali o avtobusnih postajališčih na Bledu, ki so jih namestili pri Unionu, na Mlinem in na Rečici. Očitno je, da se prvotna gradnja ni »obnesla«, saj so začele strehe pokati, vse skupaj pa je dajalo kaj klavrn videz. Zdaj so delavci Elmonta avtobusna postajališča prenovili, tako, da so veliko lepša, obenem pa vsaj za silo služijo svojemu namenu. – Foto: D. Sedej*

Ciril Hudovernik 70-letnik

Sedem desetletij Kranjčana Cirila Hudovernika med drugim pomeni tudi več kot petdeset let dela in bivanja v gorah, še posebej prisotnosti v stenah, grebenih in akcijah gorskega reševanja. V vseh teh letih pa je bil tudi zvest delavec planinskega gospodarstva.

Njegov alpinistični krst sodi že v leta po 1935, ko je takratna skupinica planincev začela usmerjati tudi kranjsko planinstvo v alpinistično smer. Tedaj so se pojavili prvi plezalni vzponi v Kamniških in Julijskih Alpah, med drugim tudi prvenstveni letni in zimski vzponi.

Planinsko aktivnost je Ciril Hudovernik nadaljeval takoj po vojni pri ustanavljanju društva, alpinističnega odseka in še posebej gorske reševalne službe, kar je zanesljivo temelj današnjega nivoja vrhunskega alpinizma in gorske reševalne postaje.

Kot izkušen finančni strokovnjak in gospodarstvenik je veliko pripomogel k razvoju in uresničitvi planinskega gospodarstva, še posebej planinskih postojank na kranjskem območju, pa tudi drugje.

Za Cirila Hudovernika je značilno predvsem to, da je od vsega začetka aktivni spremljevalec planinskega dogajanja, ustvarjanja, mentorstva, udarniškega dela, dežurstva v planinskih kočah, ko je delil čaj in enolončnice, dajal napotke in nasvete, usmerjal planince na vrhove ali v doline.

Ciril Hudovernik je tudi eden tistih, ki je s svojo zavzetostjo in skromnostjo za zgled mlajšim generacijam. Prav on je pred leti prelomil planinsko tradicijo, ko se je zavzemal, da odgovorne naloge prevzamejo mladi. V tej kombinaciji še vedno ostaja delaven in zvest planinstvu.

Še veliko pohvalnega bi lahko našteli, vendar naj zaključimo z ugotovitvijo, da je delo Cirila Hudovernika neizbrisna nit razvoja in napredka povojnega planinstva. Zato mu ob jubileju planinci, alpinisti in gorski reševalci čestitamo predvsem z željo, da bi se še velikokrat našli na planinskih poteh, vrhovih in v kočah.

Franc Ekar

Dopoldanski utrip na kranjski tržnici

Sonce je za dopoldansko uro, tam blizu desete. že kar močno pripekalo. Ženica z velikim cekarjem si je že brislaa pot s čela. Neki moški se je hudoval nad cenami zelenjave in odhitel dalje, še predno sem ga lahko dohitela. Torkovo dopoldne na kranjski tržnici je bilo videti kar živahno.

Pobarala sem priletno ženico, kaj kupuje. **»Danes sadje – breskve in marelice, zelenjavo pa sem kupila že včeraj. Veste, nimam vrta, pa moram kupiti prav vse. Cene sadja se mi zde zdaj še kar primerne, zelenjava pa je obsolutno predraga.«** Ko sem hotela zvedeti še za njeno ime, mi je le požugala in rekla: **»Tega pa že ne povem.« Katarina Oštrek,** ki je pravkar kupovala fižol, se je tudi potožila glede cen. Z eno samo pokojnino ne gre lahko. **»Ali bo danes fižolova juha?«** sem bila radovedna. **»O, ne, danes bo goveja juha, pečen krompirček in solata, fižol bo pa za drugič.«** Prodajalec fižola, kumar in čebule, **Mirko Jurkić** naju je smeje se gledal. Ko sem ga vprašala, če mu posel cveti, ni bil videti najboljše volje, češ da je tod premalo ljudi. Tudi prodajalca **Ajup in Ziber Abazaj s Prizrena,** prodajata sadje, ki pride iz Pike Vrhovci, sta potožila, da se dopusti poznajo tudi na tržnici. Zaupala sta mi še, da bosta prodajala tudi banane, takoj ko jih bo njuno podjetje uspelo uvoziti. Kdaj, se seveda še ne ve.

Za prvo klopco je stisnjena med fižolom in oranžnimi gladiolami sedela **Marija Ropret iz Dvorij pri Cerkjah.** Zanjo bi lahko rekli, da je branjevka po svojem srcu. Povedala je, da prodaja že vse življenje. **»Izučila sem se sicer za pletiljo, a to me ni veselilo. Preveč rada sem v naravi.«** Doma imajo vrt in njivo in česar ne porabijo sami, roma na kranjsko tržnico, pa naj bo pozimi ali poleti. **»Letošnjo zimo sem manjkala samo trikrat,«** se je pohvalila.

Mojo pozornost je pritegnila mlada mamica, gospodinja **Erika Cirižar.** V vozičku se je z nakupovalno vrečico igrala dveletna Neža, štiriletni Anže pa se je zraven nje nemirno prestopal. **»Sem iz mesta in pridem na trg domala vsak dan. Danes bom kupila sadje,«** je povedala.

Na desnem robu tržnice je za mizo, založeno z lisičkami, sedela **Marija Jenko. »Upokojena sem, pa malo vrtičkarim, da mi ni dolgčas,«** je dejala. Zanimalo me je, če kaj sprašujejo po jurčkih. **»O, sprašujejo, sprašujejo, pa jih zaenkrat še ni. Bodo že še.«**

Mimo je prišla **Milka Novak** in me je radovedno gledala. **»Kaj ste pa danes kupovali?«** sem jo vprašala. **»Danes samo solato in paradižnik, sicer pa pridem tako in tako vsak drugi dan. Kupiti moram prav vse.«** Ko sem jo vprašala za sodbo o cenah, je nekoliko ironično rekla, da se je že kar privadila temu, da se vse draži.

Milka Alič, branjevka iz Brega, je imela pred seboj velik šop najrazličnejših rožic z vrta in orehe. **»Vse dopoldne sem tu, popoldne pa delam na vrtu. Živim čisto sama in se nekako pač moram preživljati.«** To popoldne je prodala le eno lončnico.

Poklepetala sem še s prodajalko breskev in marelic, **Adriano Markočič,** ki je svoj pridelek pripeljala iz Goriških Brd. Že sedem let je v sezoni, in sicer od češenj junija, pa do zadnjih hrušk in breskev avgusta, stalen gost za kranjskimi stojnicami. **»Do sem poznamo že vsak ovinek,«** je dejala in še pristavila: **»Kranj mi je zelo všeč, ljudje se mi zdijo solidni, skratka – nimam pripomb. Tudi nad cenami se vsaj nad mano doslej še niso jezili.«**

Toliko ljudi in toliko usod, sem si mislila. Prav zanimivo je bilo kramljati z vsemi temi ljudmi, ki so vsak po svoje povezani in navezani na prostor, ki se mu pravi kranjska tržnica – tako prodajalci kot kupci.

Dragica Šeško

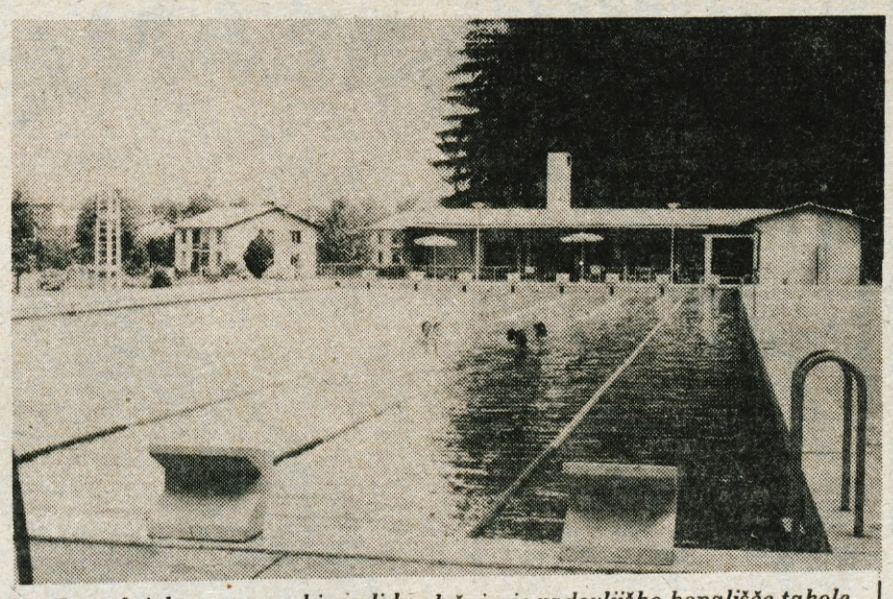

Le tedaj, ko se vreme kisa ali ko dežuje, je radovljiško kopališče takole prazno. Drugače, ob lepih poletnih dneh pa je še prepolno kopalcev od blizu in daleč ter tudi tujih turistov, ki taborijo poleg kopališča. V Radovljici so znali iznajdljivo poleg kopališča postaviti še kamp, v katerega se radi vračajo stalni tuji gostje, tisti, ki jim je Radovljica všeč. – Foto: D. Sedej

Pozabljene blejske prireditve

Bled – Bled je bil nekdaj poznan po številnih prireditvah. Na ledeni ploskvi so se prvič pojavili motoskijöringi leta 1927, tja do leta 1933. Vabljivost teh prireditev so kaj kmalu spoznali na AMD Bled in TD Bled v povojnem času. Sodelovali so najprej domači, nato pa priznani tekmovalci iz Avstrije in iz Italije, po ledeni ploskvi pa so brzeli s 150 kilometri hitrosti. Te prireditve so privabile tudi 5000 gledalcev. Enkrat so se poskusili tudi s tekmovanji konjev in smučarjev na ledu, kar pa se ni tako obneslo.

Druga atraktivna prireditev je bila jugoslovanska Alpska vožnja, z njo so začeli leta 1952. To so bile enkratne prireditve po zaslugi neumornega Milana Studena z njegovimi sodelavci. Trasa je vodila po Pokljuki, Jelovici, preko Vršiča v Trento, dolino Soče pa mimo Bohinja. Upati je, da bi te prireditve oživilo AMD Bled.

Tretja prireditev je bil vsakoletni tradicionalni mednarodni teniški turnir na Bledu v medvojnem času. Ta je bil na vrhuncu poletne sezone, na njem pa so sodelovali največji »asi« Evrope. To so bili mojstri bele žoge kot Punčec, Palada, Kukuljević, Mitić, med zmagovalci pa so bili Drobni iz ČSSR, Azsboti iz Madžarske – najboljši igralec tedanje Evrope.

Danes na Bledu na kaj takšnega ne morejo misliti – saj ni niti igrišč, kaj šele prirediteljev. Zato pa naj bi jih to podžgalo, da bi končno začeli misliti na gradnjo večjega števila igrišč pa bi bili sposobni ponovno pripraviti tudi teniško slavje. O novih igriščih govorijo na Bledu že vsa zadnja leta, ne morejo pa najti sredstev. Prav gotovo pa bi bil Bled s takimi prireditvami, ki naj bi jih oživeli in za katere je tudi na Bledu zanimanje, dokaj bogatejši.

Božo Benedik

Naši športniki

»Zastrupljenost« je močnejša

Kranj – Z motornim športom se je Janez Pintar, doma iz Čirč pri Kranju, zastrupil že zdavnaj v otroških letih, ko je očeta Janeza in strica Leona spremljal na dirkah. Kasneje je bil, kot pravi, vsestranski športnik, najboljši v vaterpolu in namiznem tenisu. Potem pa se ga motorji povsem osvojili. Dve leti se je poskušal v motokrosu, ki je pravi garaški posel, nakar je presedel na motorje za cestne hitrostne dirke.

Ljudje nimajo prav, ko v dirkačih vidijo divjake, se pritožuje. Motorni šport je inteligenten šport. Zahteva dobro poznavanje strojev, saj je od pravilne priprave motorja pred štartom odvisnega vsaj sedemdeset odstotkov uspeha.

Janez Pintar za svoj 125-kubičnih motor skrbi sam, čeprav je njegov pokic ušel povsem drugam. Zaposlen je v SDK Kranj kot nabavni referent, torej neke vrste pisarniški človek. Na stroje se je malce že prej spoznal, ko je ure in ure prečepel ob očetu in stricu, največ pa so mu dale lastne izkušnje, ki jih je nekajkrat s padci, okvarami in slabimi uvrstitvami prav drago plačal.

Seveda je za vrhunskega motorista še kako pomemben tudi talent, dobra psihična in fizična pripravljenost, posebej pa obvladanje tehnike vožnje in pametna presoja. Na cesti nima veliko možnosti, če ne zna prav oceniti, kako bo speljal zavoj, kdaj pospešil, kdaj in kako zaviral. Pa še pogum mora imeti. Dandanes, ko so vsi športni rezultati na »špici«, mora za uspeh veliko tvegati.

Janez Pintar vozi na italijanskem motorju MBA, ki je prirejen posebej za cestne hitrostne dirke. Nov stane okrog 500.000 dinarjev, a on je kupil že rabljenega. Za novega ni imel dovolj denarja.

Že prej smo se narahlo dotaknili nepoznavanja motornega športa. Tej ugotovitvi bi lahko dodali še nezainteresiranost ljudi zanj. Zato so tudi pogoji za razvoj motornega športa, ki res ni poceni, pri nas zelo neobetavni. Janez Pintar mu žrtvuje ne le ves prosti čas, ampak tudi vse svoje dohodke; za nakup motorja, za drage rezervne dele, ki jih je prav tako moč dobiti le v tujini, za stroške tekmovanj.

Čeprav ima status vrhunskega športnika z mednarodnim razredom, v denarju to zelo malo pomeni. Pomoč telesnokulturne skupnosti Slovenije, kluba, ki deluje v okviru AMD Kranj, AMD Slovenije in kranjske tovarne Sava, katere ima popularizira na domačih in tujih cestah, mu seveda veliko pomeni, a vseh izdatkov ne pokrije.

Izračunal je, da so lani presegli 200.000 dinarjev, s športom pa jih je »zaslužil« komaj 120.000.

Nepravično se mu zdi, ker na domačih dirkah, tudi če gre za državno prvenstvo in tudi če osvoji prvo mesto, ni štartnin oziroma nagrad. Kar jih pobere, jih na tujih dirkah, na katerih uspešno sodeluje tretje leto. Kako po svoje delajo z motoristi pri nas, kaže tudi primer s cestne hitrostne dirke za Veliko nagrado Jugoslavije, ki je bila prejšnjo nedeljo na Reki in na kateri je Janez Pintar ponovil lansko odlično sedemnajsto mesto. Čeprav obstaja mednarodni pravilnik o priznavanju štartnin in nagrad, na osnovi katerega je sestavljen tudi jugoslovanski, so organizatorji domačim tekmovalcem za nastope izplačali le po 2000 dinarjev. Vsem enako, ne glede na osvojeno mesto. Tujcem so sodelovanje nagradili po pravilniku, in to v devizah! Če bi pravilo veljalo tudi za Jugoslovane, bi janez Pintar, na primer, dobil 25.000 dinarjev.

Da ne bi razumeli narobe; Janezu Pintarju ne gre za »zaslužek«, sicer bi se od cestnih hitrostnih dirk že zdavnaj poslovil, ampak za spoštovanje načel in ustvaritev normalnih pogojev za udejstvovanje vrhunskih športnikov.

Slabi pogoji namreč odvračajo mlade, talentirane dirkače, medtem ko pri že uveljavljenih zbujajo malodušje. Žalostno je, če mora vrhunski tekmovalec kot je Janez Pintar igrati tudi organizatorja in mehanika, še bolj pa je žalostno, ker mora dobršen del stroškov udeležbe na tekmovanjih, nakupa rezervnih delov in motorjev pokrivati sam. Kako naj s starim motorjem, ki ga je nekdo že »odvrgel«, dosega vrhunske rezultate?

Podobne razmere vladajo tudi drugod po Jugoslaviji, le v Zagrebu, kjer je »pravi« človek znal pritisniti na »prave« strune, je bolje. V Sloveniji se dve leti trudi Niko Matjaž, predsednik republiške zveze za to zvrst športa, vendar so premiki, sicer opazni, zelo počasni.

Janez Pintar je v osemletni športni karieri, zdaj je star 26 let, osvojil niz lepih uspehov. Začel je kot mladinec 1974. leta na serijskem motorju do 50 ccm in bil drugi najboljši v državi, med člani pa je bil najprej na motorju 50 ccm in od leta 1978 na 125-kubičnem največkrat tretji. Tretjo sezono, kar vozi MBA, sodeluje tudi na mednarodnih dirkah v tujini ter na dirkah za svetovno in evropsko prvenstvo. Za evropsko je bil lani enkrat trinajsti, za svetovno letos že drugič sedemnajsti, medtem ko je bil na različnih mednarodnih dirkah dirkah večkrat med najboljšimi tremi. V tej sezoni je številnim uspehom dodal še zmagi na državnem in republiškem prvenstvu.

V njem je kjub premoči odbijajočih elementov, ki vladajo v motornem športu, še dovolj optimizma, da vztraja. Upa, da se bodo pogoji sčasoma tudi pri nas izboljšali in pritegnili nove tekmovalce. Za množičnost pa, meni, ne bo nikoli denarja.

H. Jelovčan

Vzponi tržiških planincev

Tržič – Poletna sezona je za alpiniste čas, ko se njihova aktivnost poveča, s tem pa se poveča tudi število plezalnih dosežkov v naših gorah. Izjema niso le tržiški alpinisti, člani Alpinističnega odseka pri Planinskem društvu Tržič, ki so v zadnjem času opravili vrsto plezalnih vzponov, med njimi nekaj takih, ki jih velja vsekakor omeniti.

30. maja sta Filip Bence in Franci Meglič preplezala Levi steber Trapeza v Debeli peči, Borut Bergant in Jože Rozman Kamniško smer v Koglu, Marjan Gros in Ludvik Rožič pa Levi raz Vežice v Kamniških Alpah.

Ob koncu maja so tržiški alpinisti opravili še naslednje pomembnejše vzpne: Bergant in Marjan Manfreda sta preplezala Kramarjevo smer v Koglu, Bence in Meglič Levi raz Velikega Draškega vrha, Ferdo Meglič in Erna Pančur pa Perčičev steber v Vežici.

22. junija sta Borut Bergant in Iztok Tomazin preplezala smer JLA v Šitah, sestopila pa sta po smeri Jesih-Potočnik. Štiri dni kasneje je Iztok Tomazin skupaj z Matjažem Ivnikom opravil več težjih vzponov v zahodni steni Storžiča, med drugim 1. prosto ponovitev Mirove smeri.

29. junija sta Bergant in Tomazin preplezala znano smer po Centralnem stebru Rzenika. Tomazin je vso smer preplezal prosto, kar je do zdaj šele 2. prosta ponovitev.

3. junija je Iztok Tomazin sam preplezal Novoletno smer v SZ steni Velikega vrha, sestopil je v smeri v Škrbino. Popoldne istega dne pa je kot prvi poletel z vrha Kladiva z zmajem. Letel je preko Kofc in pristal v Bistrici pri Tržiču.

Naslednji dan sta Tomazin in Bergant opravila 2. jugoslovansko ponovitev SZ stebra v S steni Vrtače (avstrijska stran Karavank). Smer je ena najlepših v Karavankah. Dan pozneje je Tomazin preplezal SV steno Zelenjaka (tudi avstrijska stran Karavank). V naslednjih dveh dneh in pol, pa je spet sam opravil kar 24 plezalnih vzponov v Severni steni Storžiča.

10. julija pa sta dve tržiški naveza plezali v Triglavu: Borut Bergant in Dušan Markič sta preplezala obraz Sfinge, Ema Pančur in Iztok Tomazin pa Peternelovo smer in Čopov steber.

17. julija pa je Iztok Tomazin opravil polet z zmajem z vrha Triglava. Zaradi slabega vremena je bilo treba na vzlet čakati kar sedem ur in pol. Ko se je nebo zvedrilo, se je Tomazin izpred Aljaževega stolpa spustil v dolino. Letel je pol ure, pristal pa je v Krmi. To je bil po znanih podatkih šele tretji polet z zmajem z vrha Triglava.

Janez Kikel

ŠKOFJA LOKA – PIONIRSKO MOŠTVO LTH PRVAK GORENJSKE – *Pred dnevi se je s finalno tekmo dveh najboljših pionirskih nogometnih moštev na Gorenjskem končala nogometna sezona 1981-82. Na nogometnem igrišču v Šenčurju sta se pomerili enajsterici LTH iz Škofje Loke in Bohinj iz Bohinjske Bistrice. Po boljši igri so zasluženo zmagali Ločani s 4:2 in tako osvojili prvo mesto in lep pokal. Izročil ga jim je dolgoletni nogometni delavec Pavle Novak iz Kranja.*

NESREČE

PREUTRUJEN ZAKRIVIL NESREČO

Podljubelj – Na magistralni cesti Ljubelj–Podtabor se je v noči na petek, 23. julija, pripetila prometna nesreča, ki je terjala smrtno žrtev. 42-letni voznik osebnega avtomobila Redžo Šubašić, naš državljan na začasnem delu v avtrijskem Insbrucku, je med vožnjo v koloni od Ljubelja proti Tržiču zaradi preutrujenosti zapeljal s svojega voznepasu in trčil v voznika kolesa z motorjem, 59-letnega Vinka Golmajerja, doma iz Podljubelja, ki je vozil nasproti. Pri trčenju in padcu se je slednji tako hudo poškodoval, da je med prevozom v jeseniško bolnišnico podlegel poškodbam.

TRČIL V DREVO

Zasip – V petek, 23. julija, zvečer je voznik osebnega avtomobila, Branko Liccof, star 34 let, doma iz Zgornjih Gorij pri Bledu, zaradi neprimerne hitrosti zapeljal s ceste. Ker vozila ni mogel obvladati, ga je zasneslo v drevo ob cesti. V nezgodi je bil hudo ranjen, tako da so ga prepeljali v jeseniško bolnišnico.

TRAKTORIST ZDRSNIL PO BREGU

Crngrob – 49-letni Tone Mlinar, doma iz Papirnice pri Škofji Loki je v sobotni noči vozil neregistriran traktor od Crngroba proti Škofji Loki. Med vožnjo ga je ves čas zanašalo v levo, v strmem klancu pa je traktor ušel s ceste, se prevrnil čez rob in se skotalil po nasipu. Mlinar se je med kotaljenjem tako hudo ranil, da je na kraju nesreče podlegel hudim poškodbam. Mrtvega so ga našli šele ob belem dnevu.

UMRL ZA POSLEDICAMI NESREČE

Jesenice – V jeseniški bolnišnici je v nedeljo, 25. julija, ob 10. uri za posledicami prometne nesreče, ki se je zgodila 17. julija v bližini Lesc, umrl grški državljan Christos Chatzopulos, star 44 let. Ponesrečeni je bil ves teden v kritičnem stanju.

Nov asfalt in kolesarska steza – *Med Radovljico in Lescami so dokaj hitro zgradili kanalizacijo, obenem pa položili asfalt. Morda največja pridobitev za varnost prometa med naseljema pa je nova kolesarska steza, ki je bila na tem odseku zares potrebna. – Foto: D. Sedej*

Zaskrbljujoča polletna kronika

Kamnik – V začetku leta je kazalo, da bo letošnja bilanca dogodkov kamniške kronike manj porazna, po izteku polletja pa se je pokazalo, da je bil optimizem žal preuranjen. Število prometnih nezgod je z minulim mesecem precej poraslo, več je bilo tatvin, zlasti so izginjala kolesa, drznejše so bile kršitve javnega reda in miru, več pa je tudi gorskih nesreč.

Prekrški zoper javni red in mir so si iz meseca v mesec podobni. Začetek turistične sezone je kot kaže znova vnesel nemir med ljudi, ki je viden tudi v »nočni kroniki«. V prvem polletju so v Kamniku beležili dokajšnje število prekrškov, v mesecu juniju so le-ti še porasli. Miličniki so v juniju obravnavali 17 primerov kršitev, od razgrajanja, fizičnega obračunavanja, do grobih udarcev in pretepov z noži, izgredov vinjenih oseb in napadov. Nekaj najbolj drznih kršiteljev so skušali ohladiti tudi v prostorih za pridržanje. Lani je bilo v tem času nekaj več kršitev, tako da na postaji milice kljub obilici dela s kršitelji z zadovoljstvom ugotavljajo, da so od lani nekatere oblike »malega kriminala« uspeli za silo iztrebiti.

Tudi število resnejših kaznivih dejanj so uspeli nekoliko zajeziti. Od lanskih 48 se jih je letošnjega junija zgodilo 36. Največ je bilo tatvin (11), 7 vlomov in 7 tatvin koles. Tudi 4 vlome v avtomobile so zabeležili in dvoje kaznivih dejanj s telesnimi poškodbami. Ostalo ni tako resno.

Če so na področju zatiranja kriminalitete v Kamniku uspešni, pa je to težko trditi za prometno varnost. Prometnih nesreč namreč v letu dni ni bilo moč zajeziti v toliki meri kot omenjena kazniva dejanja. V letošnjem juniju je bilo na cestah kamniške občine 33 nesreč, kar pomeni 11 več kot v istem mesecu preteklega leta. Tudi posledice prometnih nesreč so bile hujše kot je za Kamnik običajno. Od skupnega števila nesreč jih sedem spada med kazniva dejanja, 13 so jih zabeležili kot prekršek, ostale pa so le zabeležili. Trije udeleženci so v teh nesrečah izgubili življenja, dva sta bila hudo telesno poškodovana, devet jih je utrpelo lažje poškodbe, da o gmotni škodi niti ne govorimo. Med vzroki nesreč je še vedno na prvem mestu neprimerna hitrost, ki ji botruje bodisi alkohol ali vožnja brez vozniškega dovoljenja, usodno je bilo izsiljevanje prednosti, pa tudi pešci niso vedno nedolžni. Veliko nezgod povzročijo z nenadnim prihodom na cesto in z nepazljivostjo.

Polletni primerjalni rezultati v Kamniku ne nudijo kdove kakšnega razloga za samozadovoljstvo. Zavedajo se, da bo treba na področju prometne varnosti in kriminalitete, ki vplivajo na varnost in dobro počutje delovnih ljudi in občanov, marsikaj storiti, da bodo ob letu prikazali zadovoljivejše rezultate.

D. Z. Žlebir

Nemški turisti zalotili tatova

Družina Nunges iz Zvezne republike Nemčije je odkrila tatova, ki sta v kampu Šobec vdrla v šotora, last nizozemskih državljanov

Šobec – Mekada Šupuka, rojenega 1960 v Sanskem mostu, ki začasno stanuje v Kranju, in Mirsada Begovića, rojenega 1957 v Zenici, iz Kranja, so delavci uprave za notranje zadeve prijavili temeljnemu javnemu tožilstvu, ker sta 7. julija okrog osme ure zvečer v kampu Šobec vdrla v dva šotora nizozemskih državljanov. Odnesla sta dve spalni vreči, fotoaparat in nekaj drugih poredmetov v vrednosti 6000 dinarjev.

Osumljenca sta prišla v kamp že popoldne. V tamkajšnjem gostinskem lokalu sta se močno opila. Med sedmo in osmo uro zvečer sta odšla na zahodni del kampa k šotorom, ki so postavljeni ob Savi. Mekad Šupuk je odprl šotor, last nizozemskega državljana Antona Kinka, ga preiskal, vendar denarja ni našel. Vzel je dve kopalni brisači.

Zatem sta osumljenca odšla na nasprotni, severnovzhodni del kampa, do dveh šotorov, ki sta ju skupaj uporabljala Nizozemca Richard in Albert Kok. Zadrgo na šotorih sta potegnila navzgor. V šotor, ki ga je uporabljal Albert Kok, je stopil Mekad Šupuk, v šotor Richarda Koka pa Mirsad Begović.

Medtem ko sta osumljenca preiskovala notranjost šotorov in iskala denar ter vrednejše predmete, sta njuno početje opazovala otroka Saša in Rene Nunges iz Zvezne republike Nemčije in poklicala starša.

Vsi štirje so odšli najprej proti šotoru, v katerem je »delal« Mekad Šupuk. Ko jih je opazil, je zbežal, s seboj pa odnesel dve spalni vreči in toaletno torbico z brivskim aparatom in nekaterimi drobnarijami. Ušel je prek ograje kampa. Zbežal je tudi Mirsad Begović, ko so ga Nungesi zalotili, vendar ni ničesar odnesel. Napotil se je proti središču kampa.

Otroka in oče Erich Nunges so Begovića zasledovali, našli v kampu in ga pokazali miličniku, ki je prišel na klic upravnice kampa. Za Šupukom je šla mati Ingrid Nunges. Ni ga dobila, ob ograji pa je našla vse, kar je ukradel. Šupuka so prijeli kasneje.

H. J.

Izkoristil slabo kontrolo in poslovanje v Elmontu

Marjan Zajc, skupinovodja v delovni organizaciji Elmont Bled je osumljen poneverbe in devetih tatvin - »Pomagala« mu je slaba kontrola in nevestno poslovanje odgovornih v Elmontu

Bled – Zaradi suma poneverbe in devetih tatvin se bo moral pred sodiščem zagovarjati Marjan Zajc, rojen 1938. leta, z Bleda, električar, zaposlen kot skupinovodja v delovni organizaciji Elmont Bled.

Osumljen je, da si je s poneverbo pridobil 45.365 dinarjev premoženjske koristi, ker je že več let vozil domov orodje in material, ki je ostal na gradbiščih, kjer so delali delavci Elmonta. Obtožnica ga bremeni tudi zaradi tavin gradbenega in inštalacijskega materiala na gradbiščih, predvsem z gradbišča nove hale Verige v Lescah, s katerimi se je okoristil za 18.054 dinarjev.

Na spisku ukradenih stvari so: aluminijasta pločevina, termopan steklo, cevi za centralno kurjavo, kotno železo, montažni elementi za gradbene odre, snežne verige in dvoje vrat.

Marjana Zajca sumijo, da je zadnjič kradel 28. junija, ko je iz službenega kombija, ki ga je zaradi narave dela parkiral doma, vzel ročni gasilski aparat.

Razen teh tatvin je Marjan Zajc izkoristil slabo kontrolo oziroma nevestno poslovanje odgovornih v Elmontu in več let vozil domov vse ostanke materiala z gradbišč, na katerih je delal. Pri tem predstavljajo večjo vrednost električne žice.

Doma je imel Zajc tudi orodje delovne organizacije Elmont, za katerega ni bil zadolžen. Da je izkoristil neurejene razmere in slabo kontrolo, potrjuje primer, da je bil zadolžen za vrtalni stroj, pred dvema letoma pa je iz skladišča brez kakršnekoli zadolžitve dobil še enega, ki naj bi bil »razhodovan«. Z vsem tem si je na škodo delovne organizacije Elmont pridobil 54 tisoč 364,75 dinarjev.

H. J.

Našli tihotapljeno kavo

Jesenice – V sredo, 21. julija, so na Jesenicah v vlaku, namenjenem v Grčijo, našli prek osemsto kilogramov tihotapljene kave. Sprva so jo odkrili pod sedeži v kupejih le kakih 300 kilogramov, temeljitejša preiskava še dveh vagonov pa je odkrila še preostalo. Lastnik kajpada ni znan. Zaradi podrobne preiskave se je vlak, ki je vozil na relaciji München – Tesaloniki, zamudil za kako uro.

Podblica – *Strma in ovinkasta cesta skozi Podblico proti Partizanski cesti, to je proti Dražgošam in Jamniku, je za marsikaterega voznika hudo neprijetna. Preden pa bodo ta del ceste asfaltirali, so krajani deloma s prostovoljnim delom ter s samoprispevkom in sredstvi iz združenih sredstev krajevnih skupnosti razširili cesto in postavili oporni zid z varovalno ograjo. – Foto: L. M.*

Utonil v Blejskem jezeru

Bled – Minuli petek, 23. julija, je v Blejskem jezeru utonil Tomaž Ulčar, star 51 let. Ulčar je tega dne veslal od Kazine proti regatnemu centru v Zaki. Nekaj deset metrov pred pomolom je nenadoma omahnil v vodo. Utopljenega so začeli iskati še tega dne, vendar so ga potapljači našli šele naslednjega dne. Pri obdukciji so ugotovili, da je bila vzrok smrti srčna kap.

Osumljena kraje strojev in orodja

Lesce – Delavci uprave za notranje zadeve iz Kranja so prijavili temeljnemu javnemu tožilstvu Zorana Roglja iz Zapuž in Darka Valanta z Bleda. Sumijo ju kraje več delovnih strojev in orodja.

Zoran Rogelj in Darko Valant sta delala v temeljni organizaciji Verigarna v leški Verigi, ob kateri stoji nova, že zaprta zgradba galvanike. Zato sta lahko večkrat prišla v galvaniko, kjer delavci Metala iz Opatije in zasebnega obrtnika Jakoba Rotarja opravljajo montažo. Videla sta, katere stroje uporabljajo in kam jih shranjujejo.

Na predlog Zorana Roglja sta 26. junija iz galvanike odnesla več delovnih strojev in orodja ter oškodovala delovno organizacijo Metal za 52.208 dinarjev, obrtnika Jakoba Rotarja pa za 34.380 dinarjev. Razen tega je Zoran Rogelj tudi osumljen, da je na delovnem mestu postopoma jemal material in ga nosil domov ter tako Verigo oškodoval za 1855 dinarjev.

Ko so preiskovali hišo Darka Valanta, so delavci uprave za notranje zadeve našli ukradene predmete, medtem ko je preiskava pri Zoranu Roglju pokazala, da je oškodoval tudi Verigo.

H. J.

Družbena samozaščita (23)

Družbenopolitične organizacije

Proces podružbljanja vztrajno prihaja tudi na področje varnosti in zaščite. Nosilci tega procesa so delovni ljudje in občani, organizirani v družbenopolitičnih in drugih organizacijah, v združenjih in društvih, ki delujejo in idejnih izhodiščih Zveze komunistov Jugoslavije.

Če je temelj za podružbljanje varnostnega sistema določena stopnja varnostne kulture, ki se odraža v pripravljenosti in sposobnosti vsakega posameznika, da preprečuje nesocialna in nesocialistična dejanja, potem je nastanek in razvoj družbene samozaščite v prvi vrsti naloga zavestnih organiziranih socialističnih sil ob vodilni vlogi Zveze komunistov Jugoslavije.

To je dokazala tudi že dosedanja praksa. Kjer ni organizirane politične akcije, zveze komunistov, socialistične zveze, zveze sindikatov, mladine ali zveze borcev, zaostajajo v spreminjanju razmer na področju varnosti in zaščite.

Toda ni povsod tako. Zaradi pomanjkanja politične akcije je slišati mnenje, da je družbena samozaščita čisto strokovno in ne družbenopolitično vprašanje. Iz tega izvira tudi »stališče«, naj bo družbena samozaščita normativno urejena v statutu ali drugem aktu delovne organizacije ali celo sozda in ne v tozdu.

Verjetno bi ob poglobljeni analizi lahko spoznali še več podobnih nesprejemljivih pojmovanj in stališč. Menim, da v takih primerih ne gre za nevednost, ampak so to prikriti odpori, povedani na prefinjen način in skriti za razne zahteve po zmanjšanju »obremenitev« organizacij združenega dela ali za zahtevo po »racionalnosti« pri samoupravnem organiziranju in podobno.

Spreminjati tako miselnost in premagovati odpore je mogoče le s stalno politično aktivnostjo družbenopolitičnih organizacij in s sprotnim urejanjem odprtih vprašanj. To nalaga pristojnim, da uresničujejo dogovorjene naloge. Akcije delovnih ljudi in občanov, ki so skoraj vsi vključeni vsaj v eno od družbenopolitičnih organizacij, imajo po svoji družbeni logiki močan vpliv na spreminjanje družbenih razmer sploh, torej tudi na področje družbene samozaščite. Ker družbenopolitične in družbene organizacije s svojimi organizacijskimi oblikami sežejo v vsako temeljno skupnost ali organizacijo združenega dela, je ta vidik še toliko bolj prisoten. Od tod tudi izvira pomembnost družbenopolitičnih organizacij pri uveljavljanju sistema družbene samozaščite v temeljnih celicah življenja in dela naših ljudi. Gre namreč za ustvarjanje novih samoupravnih in demokratičnih navad, ki jih lahko posredujemo ljudem le v temeljnih skupnostih. Prav tu najlaže na »vsakem koraku«, ob vsaki priložnosti s konkretnim ravnanjem in akcijo ščitijo socialistične družbene vrednosti.

Ni družbenopolitične ali družbene organizacije, ki ne bi imela svojstvene vloge in odgovornosti v razvijanju in uresničevanju sistema družbene samozaščite. Socialistična zveza kot fronta organiziranih socialističnih sil ima še posebno odgovorno vlogo usklajevanje akcij vseh v njej združenih organizacij. Zato je pri njej oblikovan koordinacijski odbor za vprašanja ljudske obrambe in družbene samozaščite. Koordinacijski odbor sestavljajo delegati oziroma delegacije političnih organizacij, skupščine, samoupravnih interesnih skupnosti, družbenih organizacij in združenj. Taka delegatska sestava omogoča, da ta odbor opredeli naloge in aktivnosti tako, da bo zagotovljeno uresničevanje družbenega dogovora in samoupravnih sporazumov in s tem sistema družbene samozaščite.

Zveza komunistov mora skrbeti za stalno idejnopolitično izobraževanje in vzgojo svojih članov ter prek njih vseh delovnih ljudi in občanov. Na vseh ravneh ima za področje ljudske obrambe in družbene samozaščite posebna telesa, ki operativno vodijo uresničevanje sklepov odgovornih organov zveze komunistov, ki se nanašajo na ta vprašanja.

Tudi druge družbenopolitične organizacije – zveza sindikatov, zveza socialistične mladine in zveza združenj borcev NOV – imajo v skladu s svojimi programi in skupno dogovorjenimi stališči samostojne naloge glede uveljavljanja samozaščite. Zveza sindikatov v organizaciji združenega dela, zveza socialistične mladine in zveza borcev pa predvsem med mladimi, ne glede na to, kje so organizirani. Pomembno vlogo ima še zveza razervnih vojaških starešin, ker združuje člane, ki imajo sposobnosti in znanja za usposabljanje občanov. Uveljavljajo se kot organizatorji, predavatelji ali kot mentorji pri posameznih nalogah.

Družbene organizacije, društva in združenja v svojih aktih in programih opredelijo vlogo in naloge. Člane usmerjajo v spoznavanje posebne vloge v sistemu družbene samozaščite ter jih v okviru svojih možnosti in sposobnosti tudi usposabljajo. Toda vse njihove akcije so prvotno dogovorjene in usklajene v socialistični zvezi.

Jože Kavčič

tovarna usnja Kamnik
tozd usnjarna
tozd usnjena konfekcija
tozd maloprodaja

Delovnim ljudem in poslovnim prijateljem čestitamo za praznike občin Kamnik, Kranj, Jesenice, Radovljica in Tržič

Vabimo vas v svoje trgovine, bogato založene z modno usnjeno konfekcijo, torbicami, drobno usnjeno galanterijo, dekorativnimi kožami . . .

Kamnik, Kidričeva 15
Bled, hotel Park
Ljubljana, Stari trg 11
Koper, Prešernov trg 3
Titovo Velenje, Šaleška 18
Celje, Zidanškova 3

Industrijsko podjetje

ALPREM

Kamnik
Usnjarska cesta 9
telefon (061) 831-522

Delovnim ljudem, občanom in poslovnim prijateljem čestitamo za praznik občine Kamnik

ŽIVILSKA INDUSTRIJA KAMNIK

Kajuhova pot 4, Kamnik

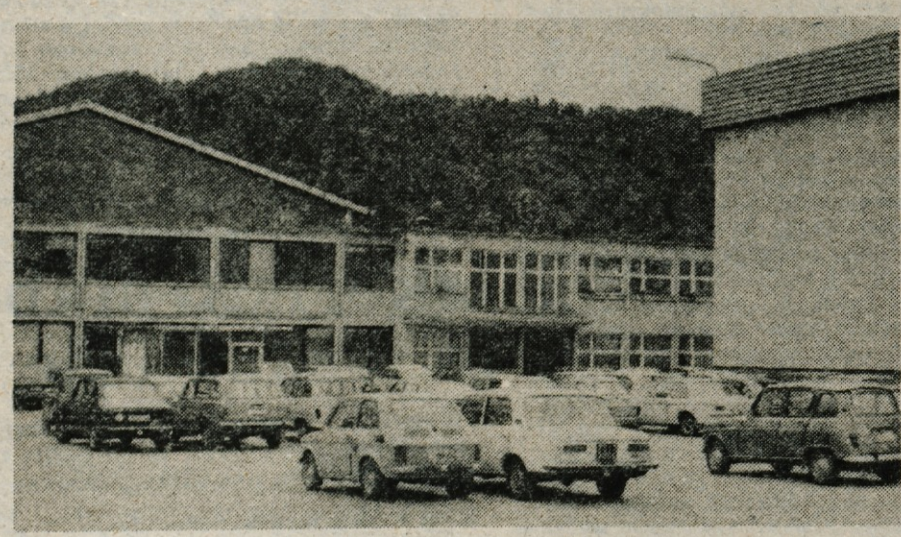

Eta želi svojim kupcem še naprej veliko zadovoljstva pri nakupu njenih izdelkov.

Eta – tradicija – kvaliteta

Delovna organizacija Eta – Živilska industrija iz Kamnika ima že dolgoletno tradicijo predelave povrtnin in gorčice. Iz obrtne delavnice, v kateri so pripravljali marinirano povrtnino, marmelado, gorčico in številne delikatesne izdelke, se je razvila v sodobno predelovalno industrijo. Vse večje povpraševanje po Etinih izdelkih, tako na domačem kot na tujem tržišču, je narekovalo povečanje proizvodnje in vpeljavo najsodobnejše tehnologije, kar je omogočilo, da potrošnikom nudi svoje izdelke skozi vse leto. Številna priznanja za kvaliteto so omogočila plasman Etinih izdelkov do še tako zahtevnih kupcev na tujem tržišču.

Delovni kolektiv podjetja čestita vsem občanom za občinski praznik Kamnika.

metalka

prodajalna kamnik

Obveščamo, da imamo na zalogi:

kompletni instalacijski material, orodje in stroje, gospodinjske stroje in potrebščine, talne obloge, vse vrste keramike, kopalniško opremo, stavbno pohištvo, vse vrste profilnega železa.

Delovnim ljudem in cenjenim potrošnikom čestitamo za praznike gorenjskih občin

Prodajalna je odprta vsak dan od 7. do 19. ure, ob sobotah od 7. do 13. ure

MENGEŠ SLOVENIJA SEMESADIKE

Gozdne semenarne in drevesnice

nudijo: sadike za gozd, parke, vrtove, žive meje, zaščitne nasade, gozdna semena in okrasne storže.

Delovnim ljudem in poslovnim prijateljem čestitajo za praznike gorenjskih občin

„Zarja" 20 let, 20 let, 20 let

Montažno podjetje
Kamnik, Molkova pot 5, tel.: (061) 831-073, 831-247
MONTAŽA, ELEKTRONIKA. KONSTRUKCIJE, STORITVE

Čestita vsem delovnim ljudem in občanom
ter poslovnim prijateljem
ob prazniku občine Kamnik.

Delovna organizacija Zarja Kamnik obvešča, da ima že 20-letno tradicijo in pri tem opravlja dejavnost:
instalacijska in zaključna dela v gradbeništvu. Zaposluje 200 delavcev, ki so sposobni opraviti vse vrste elektroinstalacijskih del jakega in šibkega toka, strelovodov, javne razsvetljave, strojno instalacijskih vodovodnih, ogrevalnih, prezračevalnih, klimatizacijskih del, soboslikarskih ter steklarskih zaključnih del. K tej osnovni dejavnosti spada tudi izdelava različnih jeklenih in pločevinastih konstrukcij za energetske in tudi druge objekte, proizvodnja kovinskih izdelkov za pohištveno industrijo, proizvodnja kovinskih stebrov za javno razsvetljavo ter servis oljnih gorilcev.

lip bled

LIP, lesna industrija BLED
TOZD, lesna predelava REČICA
64260 BLED, Rečiška c. 61/a

Na podlagi sklepa odbora za delovna razmerja LIP BLED, TO, lesna predelava REČICA

OBJAVLJAMO prosta dela in naloge v LIP BLED, TO REČICA

ČUVAJ-GASILEC

Pogoji:
da ima dokončano eno od poklicnih šol,
da je zdrav in fizično sposoben opravljati čuvajsko-gasilsko službo,
da ima opravljen tečaj za poklicnega gasilca.

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas.
Kandidat, ki nima opravljenega tečaja za poklicnega gasilca, bo le-tega moral pred nastopom dela opraviti in ne sme biti starejši od 35 let.

Ponudbe s kratkim opisom dosedanjega dela in dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi na gornji naslov.

eksperimentalna tkalnica
svetovalno prodajni studio

IDEJA
KAMNIK
TITOV TRG ŠT. 5

OBVESTILO

»IDEJA« je novi svetovalno-prodajni studio Eksperimentalne tkalnice Kamnik, ki je odprt od 24. julija 1982 dalje.

»IDEJA« vam nudi kompleten inženiring tekstilij za stanovanjsko opremo in opremo objektov — strokovno svetovanje, prodaja, konfekcioniranje in montažo.

DELOVNIM LJUDEM IN POSLOVNIM PRIJATELJEM ČESTITAMO ZA PRAZNIKE GORENJSKIH OBČIN

INTEGRAL GOLFTURIST, o. o., Ljubljana
TOZD GOSTINSTVO

GOZD MARTULJEK, b.o.

Objavljamo prosta dela in naloge

VZDRŽEVALCA

za nedoločen čas z naslednjimi pogoji:
KV vodovodni instalater,
eno leto delovnih izkušenj,
dvomesečno poskusno delo,
prednost imajo kandidati z opravljenim izpitom iz varstva pri delu in znanjem kurjenja nizkotlačnih peči.

Delo se združuje za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Rok prijave je 15 dni od objave.

Prošnje z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema Komisija za delovna razmerja TOZD GostinstvoGozd Martuljek.

Cenjenim strankam in občanom Gorenjske iskreno čestita za občinske praznike.

EKSPRES OPTIKA KRANJ
Tavčarjeva 1
(nasproti Delikatese)

Vam nudi hitro in kvalitetno izdelavo vseh vrst očal z navadnimi in specialnimi lečami. Izdelujemo na recept in brez njega.

SE PRIPOROČAMO!

V mesecu avgustu zaradi dopusta zaprto.

Tekstilna industrija

TEKSTILINDUS KRANJ

razpisuje prosto delo oziroma naloge v vzdrževalno energetski službi:

GRADBENO TEHNIČNA DELA

Pogoji: gradbeni tehnik in najmanj 2 leti izkušenj na področju gradbeništva,
opravljen strokovni izpit za opravljanje nadzornih del,
poznavanje predpisov iz varstva pri delu in ravnanje z gasilnimi aparati,
pasivno znanje nemškega ali angleškega jezika.

Kandidati, ki izpolnjujejo zgoraj navedene pogoje, naj dajo pismene priglasitve v kadrovski sektor delovne organizacije v 15 dneh od dneva objave.

PODJETJE ZA PTT PROMET KRANJ
n. sol.o., KRANJ, POŠTNA ULICA 4
Delovna skupnost skupnih služb

o b j a v l j a

prosto delo in naloge

KUHANJE IN PRIPRAVLJANJE HRANE
za nedoločen čas

Pogoj: 3-letna poklicna šola gostinske stroke, delovne izkušnje 3 mesece.
Poskusno delo traja 2 meseca.

Kandidati naj naslovijo prošnje z dokazili o izobrazbi na komisijo za delovna razmerja delovne skupnosti skupnih služb, ki sprejema prijave 15 dni po objavi.

Prijavljeni kandidati bodo obveščeni o izidu izbire v 15 dneh po opravljeni izbiri.

Delovna organizacija
TRIGLAVSKI NARODNI PARK — BLED

razpisuje prosta dela in opravila

RAČUNOVODJE DELOVNE ORGANIZACIJE
(delavec s posebnimi pooblastili)

Razpisni pogoji:
višja ali srednja šola ekonomske smeri
5 let prakse na vodstvenih delih v finančno-računski stroki
moralna neoporečnost

Delo se opravlja na Bledu, kjer je sedež Triglavskega narodnega parka.
Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.
Vloge s potrdilom o nekaznovanju in kratkim življenjepisom pošljite na: TRIGLAVSKI NARODNI PARK — BLED, Kidričeva 2 — za razpisno komisijo.

DRUŠTVO PROTI MUČENJU ŽIVALI KRANJ
vljudno prosi vse lastnike živali, zlasti psov čuvajev, ki so priklenjeni, da jih redno oskrbujejo s svežo pitno vodo in živalim omogočijo počitek v senci.

Vsako nasprotno ravnanje z živalmi v tej vročini bo društvo obravnavalo kot mučenje živali, ki je kaznivo po ZJRM Ur. l. SRS, št. 16, čl. 11 tč. 7. **Terenski sodelavci društva in člani bodo nadzorovali na terenu izvajanje teh navodil.**

Komisija za delovna razmerja
DO RUDNIK URANA ŽIROVSKI VRH
v ustanavljanju GORENJA VAS — Todraž

objavlja
razpis
za sklenitev delovnega razmerja delavcev
za nedoločen čas s polnim delovnim časom
za opravljanje prostih del:

1. **VODENJE PRIPRAVE PROIZVODNJE**
   1 delavec
2. **PROCESNI TEHNIK**
   2 delavca
3. **STRUGARSKA IN REZKALNA DELA**
   1 delavec
4. **PREVOZ IN SERVIRANJE MALIC**
   1 delavec
5. **KURJAČ PARNIH KOTLOV**
   2 delavca
6. **RAZNA RUDARSKA DELA** — možnost PREKVALIFIKACIJE ZA KV DELAVCE
   več delavcev

Pogoji:
pod 1.:
dipl. ing. kemijsko tehnološke ali metalurške smeri,
pasivno znanje tujega jezika — angleščine,
do 2 leti delovnih izkušenj;

pod 2.:
srednja izobrazba kemijske, tehnične ali metalurške smeri,
pasivno znanje angleščine,
poznavanje predelave mineralnih snovi,
1 leto delovnih izkušenj;

pod 3.:
KV strojni orodjar, kovinostrugar ali rezkalec,
poznavanje osnov strojnega konstruiranja,
elektro in plamensko varjenje,
do 5 let delovnih izkušenj;

pod 4.:
poklicna gostinska ali osnovna šola,
vozniški izpit B kategorije,
živilski pregled,
poskusno delo 30 dni;

pod 5.:
KV ključavničar,
izpit za kurjače parnih kotlov — možnost opravljanja tega izpita po sklenitvi delovnega razmerja,
preizkus znanja iz varstva pri delu,
2 leti delovnih izkušenj;

pod 6.:
KV rudarji ali kandidati s KOVINARSKIMI POKLICI (mehaniki, ključavničarji idr. . . .), ki se obvežejo, da se bodo prekvalificirali v rudarski poklic,
vozniški izpit B kategorije, zaželjeno tudi C kategorije,
do 5 let delovnih izkušenj,
starost nad 21 let, za kandidate za prekvalifikacijo starost nad 21 do 30 let.

Za vsa dela se zahteva uspešno opravljen zdravniški pregled:
Izmensko delo — 2 ali 3 izmene — na delih pod 2, 3, 5 in 6.
Deljen delovni čas na delih pod 4.
Jamsko delo na delih pod 6, občasno tudi na delih pod 3.

Kandidati naj prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 15 dneh od objave na gornji naslov. O izbiri bodo obveščeni v 30 dneh.

Obenem obveščamo kandidate, da predvidevamo zaposlitev več delavcev

PROCESNIČARJEV v oddelku za predelavo

K sodelovanju vabimo:

STROJNIKE,
KLJUČAVNIČARJE,
KEMIJSKE in
METALURŠKE DELAVCE.

Želimo, da kandidati pošljejo informativne vloge s priloženimi spričevali (lahko fotokopije) na gornji naslov.
Glede na specifičnost dela obstoja možnost potrebnega dodatnega usposabljanja.

Priložnost za zanimivo delo. Izkoristite jo in pošljite vlogo. Zainteresirani kandidati bodo vabljeni na razgovor, kjer bodo o vsem osebno obveščeni in seznanjeni.

ISKRA
Industrija za telekomunikacije in računalništvo
KRANJ, n. sol. o.

Delavski svet temeljne organizacije združnega dela Tovarne avtomatskih telefonskih central Kranj

razpisuje imenovanje

INDIVIDUALNEGA POSLOVODNEGA ORGANA TOZD ATC

Kandidati morajo poleg z zakonom določenih pogojev izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

dipl. inž. elektrotehnike,
5 let delovnih izkušenj, od tega najmanj 3 leta v dejavnosti temeljne organizacije,
aktivno znanje tujega jezika,
pogoje določene z družbenim dogovorom o uresničevanju kadrovske politike v občini Kranja.

Mandatna doba je 4 leta.

Kandidati naj pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in opisom dosedanjih delovnih izkušenj pošljejo v priporočenem pismu v 30 dneh na naslov: Iskra Telematika Kranj, Kadrovska služba, Savska loka 4, 64000 KRANJ z oznako »za razpis TOZD ATC«.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 60 dneh po končanem razpisnem roku.

ZAHVALA

Ob boleči in tragični izgubi naše drage

ZDENKE KUHAR

roj Krapeš

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, prijateljem in znancem za nesebično pomoč v tem težkem in bolečem trenutku. Iskrena hvala tudi za izrečeno sožalje ter darovano cvetje. Posebna zahvala tudi častiti duhovščini in pevcem iz Naklega. Vsem, ki ste sočustvovali z nami, iskrena hvala!

Žalujoči: VSI NJENI

ZAHVALA

V dneh, ko nas je zapustil naš mož, oče, stari oče, brat in stric

IVO ŠTER

smo dolžni zahvalo mnogim. Hvaležni smo g. župniku za obiske na domu, poslednjo tolažbo in spoštljiv pogrebni obred. S petjem, ki ga je tako ljubil, so ga pospremili cerkveni pevski zbor iz Predoselj, pevski zbor Društva upokojencev Predoslje in APZ France Prešeren iz Kranja. Hvala! Hvala tudi govornikom za iskrene besede ter zvonarjem in zastavonošama. Spomnile so se ga tudi organizacije: Merkur Kranj, ki mu je posvetil vse svoje delovne moči, nadalje kolektiva Izobraževalni center Ljubljanske banke in Zavod za kulturo in izobraževanje Tržič ter KUD Svoboda Predoslje in dijaki 2.d razreda kranjske gimnazije. Sosedom za izkazano pomoč, sorodnikom in vsem, ki ste ga spremili k zadnjemu počitku in zasuli njegov grob s cvetjem, vsem, prav vsem še enkrat iskrena hvala!

Vsi njegovi

Britof, 21. julija 1982

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi naše babice, mamice, žene, tašče in snahe

SLAVKE NEŽMAH

roj. ŠLIBAR

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sodelavcem in znancem, ki ste jo tako številno pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali toliko cvetja in nam izrazili besede sožalja.

Prav lepa hvala dobrim sosedom za pomoč v težkih dneh in njenim prijateljicam, ki so ji z obiski v prijetnem klepetu lajšale njene težke trenutke. Posebno se zahvaljujemo delavcem Onkološkega instituta, predvsem dr. Jožetu Bitencu, ki so se skupaj z njo borili za njeno življenje. Prav lepa hvala za zdravstveno pomoč dr. Marjanu Zupancu z osebjem obratne ambulante, dr. Janezu Grošlju, dr. Jožetu Jensterlu ter Rezki Kadunc. Zahvaljujemo se tudi g. župniku za opravljen obred, sodelavki za poslovilne besede, bratom Zupan pa za lepo zapete žalostinke.

ŠE ENKRAT ISKRENA HVALA!

ŽALUJOČI: mož Tone, hčerki Zlatka in Slavica z družinama, tašča Barbara in drugo sorodstvo

Lesce, 19. julija 1982

ZAHVALA

Ob nenadni, boleči izgubi našega dragega ata in starega ata

ALOJZA KRUMPESTARJA

se zahvaljujemo vsem, ki so nesebično pomagali, mu darovali cvetje in ga pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna hvala g. župniku za lepo opravljen obred in pevcem za zapete žalostinke.

VSEM ŠE ENKRAT ISKRENA HVALA!

VSI NJEGOVI

Naklo, 19. julija 1982

ZAHVALA

Ob nenadni in prerani izgubi dragega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

ANDREJA SAJOVCA

čevljarskega mojstra v pokoju z Visokega

Iskrena hvala vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti, mu darovali toliko cvetja in nam izrazili sožalje; vsem sosedom, sorodnikom in znancem, predstavnici KS za prelepe zadnje besede, pevskemu kvintetu Gorenjci, delovnim organizacijam: Mizarstvo Šenk, Delovni skupnosti protokolarnega objekta Brdo, Planiki, Gorenjskim oblačilom, IBI ter Iskri. Posebna zahvala tudi gospodu župniku za lepo opravljen obred, kakor tudi dr. Repičevi za zdravljenje.

ŠE ENKRAT LEPA HVALA VSEM!

ŽALUJOČI: žena Marija, sinova Andrej in Franci z družinama ter hčerke Marija, Viktorija, Cilka in Karolina z družinami

Visoko, Trboje, Zg. Brnik, Britof, Stražišče, 18. julija 1982

MALI OGLASI — telefon 27-960

nasproti porodnišnice C. JLA 16 uprava komerciala 28-463

PRODAM

Ugodno prodam KNJIŽNO OMARO in OMARO za obleko (naravni jesen). Telefon 21-012 – Alojz Gorenc, Kocjanova 6 7136

Prodam BANKINE in PUNTE, 2000 kosov strešne OPEKE bobrovec in nekaj ŠPIROVCEV, dolžine 9 m. Trboje 75 7159

Prodam 6 mesecev starega BIKCA. Sidraž 2, Cerklje 7160

Prodam 11 gramov ZLATA za zobe. Telefon 23-940 zvečer 7161

Prodam 110 kosov SIPOREKSA, debeline 10 in 15 vreč APNA. Golniška c. 42/A, Kokrica 7162

Prodam PSE – nemške ovčarje, stare 6 tednov, Milan Hribernik, Sp. Bitnje 48 7163

Prodam KOMBAJN vilmavs za izkop krompirja, v dobrem stanju. Voglje 86, Šenčur 7164

Prodam otroški športni VOZIČEK. Pavlin, Delavska c. 15, Stražišče – Kranj 7165

Ugodno prodam nov ŠOTOR havana. Telefon 22-568 od 16. do 20. ure 7166

Prodam 4 tedne starega TELETA simentalca, lesen gnojnični SOD in BLATNIKE za ferguson – nove. Zg. Bitnje 67 7167

Prodam PEČ, knjižno VITRINO in dnevno OMARO. Telefon 24-223 7168

Prodam zelo lepega NEMŠKEGA OVČARJA starega 7 tednov, z rodovnikom. Sp. Besnica št. 15 7169

Prodam 1800 kosov cementne OPEKE, rabljene. Šenčur »PEKARIJA«, Kranjska c. 6 7170

Prodam KRAVO s teletom, po izbiri in 6 mesecev staro TELIČKO. Vopovlje 7, Cerklje 7171

Prodam KRAVO dobro mlekarico. Črnivec 18/A, Brezje 7172

NEMŠKO OVČARKO, čistokrvno, lepo, staro dve leti, ugodno prodam. Gričar, Češnjevek 8, Cerkje 7173

Prodam GAJBICE (30 kg). C. na Rupo 25, Kokrica 7174

Poceni prodam dobro ohranjene PEČNICE za kmečko peč. Anton Habjan, Mošnje 35 7175

Poceni prodam dobro ohranjeno SPALNICO. Ogled: Veljka Vlahoviča 4, II. nadstropje 7176

Prodam KRAVO s teletom. Ljubno 74 7177

Prodam univerzalni MLIN s 5. operacijami, stopniščno LESTEV, ograjeno, 50×240, primerno za vikend, 0,500 kub. m PLOHOV. Jože Štopfer, Mavčiče 49 7178

Prodam otroško POSTELJICO z jogijem in odejo. Olga Šteblaj, C. Staneta Žagarja 26, Kranj 7179

Prodam trofazni dvotarifni ŠTEVEC, OKNO 120×90 in deško KOLO. Naslov v oglasnem oddelku 7180

Prodam KRAVO po prvem teletu. Mlakar, Bukovica 4, Vodice 7182

Prodam 10 ČEBELJIH DRUŽIN. Hubat, Šmartno 33, Cerklje 7183

Prodam 4 tedne starega BIKCA in rabljen 175-litrski litoželezni KOTEL za kuho prašičem. Visoko 66, Šenčur 7184

Prodam dva KAVČA, POLKAVČ, 6 FOTELJEV, MIZICO, otroško PISALNO MIZO, črnobel TELEVIZOR in plinsko PEČ. Ogled v nedeljo od 8. do 18. ure. Informacije po tel. 23-912; Anica Tanko, Bled, C. Gorenjskega odreda 7 7185

Prodam KONJA in OVCE. Kokrica, Dolžanova pot 1 7186

Prodam globok italijanski VOZIČEK, rjav žamet. Telefon 28-602 7187

Prodam ŠTEDILNIK emo central, 15.000 ccal in kombinirano PEČ za v kopalnico. Prosenc, Šmartno 6, Cerklje 7188

Prodam FOTOAPARAT canon AE 1, ORGLE harmona in KAJAK. Vurušič, Podreča 40 7189

Zaradi selitve ugodno prodam SPALNICO meblo z jogiji in predalnikom, cena 26.000 din. Telefon 064-75-611 7190

Prodam ČOLN maestral 18 za 1,8 SM. Melihen, Reševa 1, Kranj, tel. 25-066

Prodam zakonsko POSTELJO Triglav, cena 4.000 din. Telefon 77-539 7192

Prodam ŠOTOR brand za 4 osebe, cena 6.000 din. Hrovat, Podkoren 5, Kranjska gora 7193

Prodam malo rabljeno termoakumulacijsko PEČ 5 kW. Šenčur, Rožna 3, tel. 41-104 popoldan 7194

Dobri družini oddam majhnega PSIČKA, starega tri mesece. Tel. 75-911 7195

Prodam dve KRAVI: 6 mesecev brejo in 8 mesecev brejo. Podhom 49, Gorje 7196

Prodam dve KRAVI po izbiri. Paloviče 15, Tržič 7197

Prodam nekaj let star PIANINO. Telefon 064-74-806 7198

Prodam KRAVO. Zasip, Stagne 27 pri Bledu 7199

Prodam 70 rabljenih SALONITK 125×92, cena 100 din. Telefon 27-259 7200

MIZARSKO KOMBINIRKO (krožna) žaga, poravnalka – 25 cm. in vrtalna glava – 13 mm), prodam. Ogled vsak dan od 18. do 19. ure. Visoko 76 pri Kranju (Krišelj) 7201

Prodam obdelane DESKE za napušč. Naslov v oglasnem oddelku 7230

Prodam KRAVO simentalko s teletom. Razgledna 14, Bled, tel. 77-966 7231

Prodam novo MIZARSKO KOMBINIRKO 2000 D linincibile. Telefon 064-67-121 dopoldan 7232

Prodam raztegljiv KAVČ in 2 FOTELJA, za 8.000 din. Štruc, Podlubnik 161, Škofja Loka, tel. 064-61-739 7233

Prodam BETONSKO ŽELEZO, premera 6 mm, približno 900 kg. Telefon 064 60-658 po 20. uri 7234

Prodam PRAŠIČE, težke od 40 do kg. Posavec 16, Podnart

GAJBICE za krompir ali jabolka dam. Marjan Bernard, Verje 26, Med

OTROŠKI VOZIČEK, globok, barve, dobro ohranjen, prodam. Tel. 23-464 – Kranj

Prodam TELETA, starega 10 te za zakol ali za rejo. Breg 15, Žirovnica

Prodam mlado črnobelo KRAVO LIČKOM. Lahovče 17, Cerklje

Prodam več STROPNIKOV, primer za drva. Zrim, Šenčur, Gasilska 4

Prodam dve termoakumulacijski AEG, 5 kW in 2 kW in električni DILNIK (4 plin, 2 elektrika). možen v petek in soboto. Kranj, Jes čičeva ul. 10, tel. 24-681

OBRAČALNIK »sonce« na tri k prodam ali zamenjam za OBRAČAL »vile«. Anton Prešeren, Doslovče rovnica

Ugodno prodam 70 kv. m OPAŽA kv. m LADIJSKEGA PODA ali 22 mm. Informacije po tel. 76-332 do 21. ure

Prodam mlado težko KRAVO s talko, tik pred telitvijo (3 tele). Pristov, Breg 23, Žirovnica

Prodam DEKLIŠKO KOLO (od 10 let starosti). Informacije po tel. 88-770 dopoldan

Prodam SLAMOREZNICO ulto TRAKTOR ferguson 35. Pipanov Šenčur

Prodam rabljen 130-litrski HLA NIK zoppas. Jezerska c. 114/B, Kra

Ugodno prodam 40 kv. m smrek OPAŽA, širine 10 cm. Jama 22, Mo

Prodam STREŠNO OPEKO Mavčiče 54

Ugodno prodam 4000 kosov MO LARCA BH 6, 1000 kg ŽELEZA, pro 10 mm, GRADBENO BARAKO STAVO 750, letnik 1972. Trojarje Kranj

Prodam 6 tednov stare PRAŠI Zalog 34, Cerklje

Prodam 5 ton CEMENTA. Pšata 14, Cerklje

Prodam KRAVO po izbiri. Za Cerklje

Prodam 5 tednov staro TELIČ dobre mlekarice (ali s teletom). Sp 60, Cerklje

Prodam nov DVIŽNA hrastov RAŽNA VRATA. Telefon 61-532

Prodam 8000 kosov STREŠNE KE bobrovec. Ferjan, Ribno 5, Bled

Prodam OVCE za rejo. Aleks Roš, Mlaka 2, Radovljica

Prodam 1 kub. m smrekovih PLO Glač, Retljeva 13, Kranj – Čirče

Prodam nov STOLP sanio DRALNO DESKO tornado. Tel.

Ugodno prodam novo kompletno mo za CENTRALNO OGREVA pč, radiatorje, ventile, cevi, cisterno rilec, avtomatika itd . . ., 5 sobnih V (luženi hrast), možna je tudi zame za osebni avto. Kot doplačilo dam staro, dobro ohranjeno Z-750 S. Og možen vsak dan od 16. ure dalje. N v oglasnem oddelku.

Prodam 5 ton CEMENTA. Golni 15, Kokrica – Kranj

Prodam JADRNICO ELAN Weithauser Romo, Jelovška 15, Ra ca

Prodam ŠTEDILNIK 3 plin-1 e ka, jedilni kot, mizo s stoli, kavč. Vs ljeno. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodam smrekove »folc« DES obijanje stropov ter 4 kub. metre vih PLOHOV. Tel.: 26-168

Stoječo REZILKO za rezanje skih profilov ugodno prodam. Te 26-168

Prodam barvni TELEVIZOR Go Zupanc Janez, Voglje 1, Šenčur

Prodam MLATILNICO s tresal reča 18

Prodam STREŠNO OPEKO in ŠTEDILNIK primeren za vikend niška 42, Kokrica, Kranj

Prodam drap žensko POROČNO LEKO št. 40/42. Ogled popoldan nina, Sv. Duh 37, Šk. Loka

Prodam 5 tednov staro TELIČ pleme. Puštal 19, Škofja Loka

Prodam BAKREN KOTEL, 120 vzidljiv, odprt, ŽELEZNE UTEŽI ražna vrata ali traktor, kovana DV ŠČNA VRATA, široka 4 m, ŽELE PODVOZJE za vagonček, PORTA vrata – zeleni kamen. Naslov v ogla oddelku

Prodam kombiniran ŠTEDI PEA 361 lux (4 plin, 2 elektrika). Jožica, Razgledna 1, Jeser ce

Ugodno prodam ČOLN T 300, MO Tomos 4,5 in PRIKOLICO. Te 064-50-518

Prodam 3 mesece stare PRAŠ Stanonik, Log 9, Šk. Loka

Prodam JARČKE in PETELIN Stanonik, Log 9, Šk. Loka

KUPIM

Kupim rabljeno TRAČNO ŽAGO Bizjak, Brezovica 6/A, Kropa

Komplet PLOŠČE ali KASET ITALIJANŠČINO, kupim. Tel.

Kupim enoosno kiper PRIKOLIC do 5 ton. Zg. Senica 16, Medvode, 061-611-222

Kupim neuporaben, star, vlečni RAČALNIK z velikimi pogonskimi lesi. Branko Brinšek, Vrbnje 12, Radovljica

VOZILA

Prodam športni CABRIOLET Delavska 55, Kranj

Ugodno prodam ZASTAVO 750, kar registrirano. Ogled popoldan Pintar, Gasilska 5, Kranj

Prodam 126-P; KLAVIR rhodes, 2×150 W pevsko ozvočenje. Stane Batagelj, Planina 2 7253

Prodam ZASTAVO 101 L confort, letnik 1980, 17.000 km. Telefon 064-60-982 po 19. uri 7254

Prodam ZASTAVO 101 special, 1300 ccm, 73 KM. Telefon 70-179 7255

Prodam ZASTAVO 101 mediteran, staro 3 leta, garažirano. Ogled v nedeljo dopoldan do 10. ure. Brajić, Zlato polje 2/A 7256

Ugodno prodam ZASTAVO 750, letnik 1972. Jože Pergar, Alpska 78, Lesce 7257

Prodam RENAULT R-4, letnik 1979, prevoženih 22.000 km. Žagar, Stara Loka 6, Škofja Loka 7139

ZASTAVO 101 mediteran, tovarniško novo, prodam. Telefon 064-22-984 7140

OPEL KADETT, dobro ohranjen, letnik 1969-70, prodam ali zamenjam za WARTBURGA karavan. Sp. Brnik 47 – po 16. uri 7141

Prodam ZAPOROŽCA, letnik 1978, karamboliranega, celega ali po delih. Ljubo Tomšič, Visoče 1, Tržič 7202

Prodam SPAČKA, letnik 1974, registriranega do marca 1983 in ŠKODO 110 L, celo ali po delih. Bičkova 10, Kranj 7203

Prodam osebni avto LADA 1500, letnik 1979. Andrej Hladnik, Križe 16 7204

Prodam avto ZASTAVA 750, letnik 1974. Hotemaže 75, Preddvor 7205

Prodam FIAT 850. Hafnarjeva pot 16, Kranj 7206

TOMOS avtomatic A 3 MS, nov, prodam za 2,2 SM. Marko, Kovačičeva 4/C, Kranj, tel. 26-792 7207

ZASTAVO 750, po delih prodam. Informacije po tel. 28-891 7208

Prodam ZASTAVO 101, letnik 1973. Markič, Strahinj 61, Naklo 7209

Ugodno prodam ZASTAVO 101, letnik 1974. Ogled vak dan od 15. ure dalje. Janez Udir, Sp. Besnica 150, tel. 40-622 7210

Prodam VW 1300, letnik 1973, nemški, obnovljen, registriran do julija 1983. Telefon 24-737 7211

Prodam osebni avto FIAT 132 GLS, letnik 1976 – december. Tel. 064-74-963 7212

Prodam ZASTAVO 101, letnik december 1979. Telefon 75-485 7213

MERCEDES, 8 ton, kiper, prodam. Paloviče 15, Tržič 7214

Prodam ŠKODO 1000 MB. Janez Kajdiž, Mlinska 11, Bled 7215

Poceni prodam DŽIP ali zamenjam za osebni avto. Daniel Pangeršič, Preddvor 52, tel. 064-45-044 od 17. do 19. ure 7216

Poceni prodam ŠKODO 1000 MB, 1969, vozno, neregistrirano, dodatno opremljeno, cena 1 SM. Telefon 81-860 – Sterle, Jesenice, Lipce 31 7217

Prodam R-4, letnik 1977. Javornik, Struževo 14, tel. 28-758 7218

Prodam dobro ohranjen AUDI 80. Jezerska c. 42, Kranj 7273

Prodam malo rabljen PONY EXPRESS avtomatic, ali zamenjam za malo rabljen APN-4. Drulovka 13/A, Kranj 7274

Prodam ZASTAVO 101, rdečo, karoserija 1976, stroj 1972. Begunjska 14, Lesce 7276

RENAULT 4 1975, dobro ohranjen, registracija julij 1983, prodam. Britof 219, Kranj 7295

Prodam ŠKODO 100 L, letnik 1974, registriran do 29. 3. 1983. Malek, Mestni trg 4, Šk. Loka, tel.: 064-60-272 7296

Prodam TOVORNI AVTO TAM – furgon, letnik 1974. Informacije: telefon 064-68-242 vsak delavnik od 9. do 10. ure 7297

Ugodno prodam ZASTAVO 750, tudi na kredit. Mencinger, Ribno 104, Bled 7298

Prodam Husqarno – MOTORNO KOLO 250 ccm, letnik 1980, cross, odlično ohranjeno. Žemlja Igor, Gregorčičeva 34 A, 64260 Bled 7299

Prodam PEGUET 305, dobro ohranjen. Ogled vsak dan od 16. do 19. ure, Bled, Gozdarska 2, tel. 78-311

STANOVANJA

Zakonca z otrokom iščeta SOBO v Podljubelju, Bistrici pri Tržiču ali okolici. Nudiva enoletno predplačilo. Ponudbe pod: Solidna 7259

Pleskar z ženo in otrokom, išče SOBO v Tržiču. V račun prevzamem slikopleskarska dela. Ponudbe pod: Kvaliteta 7260

Prodam enainpolsobno STANOVANJE, opremljeno ali prazno pri Vodovodnem stolpu – Kranj. Naslov v oglasnem oddelku ali tel. 22-248 7221

Dve dijakinji iščeta SOBO. Vika Lindič, C. talcev 8, Kranj 7222

Iščem SOBO s pogodbo za nedoločen čas na območju občine Radovljica. Nudim nagrado. Ponudbe po 17. uri po telefonu 77-812 7223

V okolici Škofje Loke vzamem v najem manjše STANOVANJE. Ponudbe pod šifro: Čimprej 7302

Prodam dvosobno STANOVANJE v Kranju. Naslov v oglasnem oddelku. 7265

POSESTI

Kupim staro HIŠO ali POSESTVO v Kranju ali okolici. Cerovšek, Gubčeva 2, Kranj, tel. 28-546 7151

Zamenjam zazidljivo PARCELO v okolici Domžal za enako v oklici Kranja. Ponudbe pod šifro: Menjava 7224

Kupim staro nenaseljeno KMEČKO HIŠO na samotnem kraju v Poljanski dolini. Šifra: Devize 7225

Kupim GRADBENO PARCELO v Selški dolini. Ponudbe pod šifro: Parcela – gotovina 7261

Zamenjam HIŠO (47 kv. m) z vrtom, garažo (pred Kranjsko goro) za enako ali trosobno lastniško STANOVANJE (s parketom) in vrtom od Jesenic. Šifra: Šmučarji 7262

ZAPOSLITVE

PEKARIJA »UMNIK« – Šenčur, sprejme KV PEKA s 16. avgustom. OD po dogovoru. Telefon 41-036 7226

Iščem honorarno popoldansko DELO tudi na dom. Ponudbe pod: Ekonomski tehnik 7227

OBVESTILA

Sprejemam naročila za vsa KLEPARSKA DELA. Izdelujem in montiram tudi SNEGOLOVE. Sebenje 64, Tržič 7228

POLAGAM zidne tapete in lesne obloge. Ponudbe pod: Natančen 7229

SERVIS! za čiščenje »TEPIHOV«, TAPISOMA, ITISONA. Čistim za zasebni in družbeni sektor. Kličite 25-819 7280

Prevzamem barvanje oken, vrat, ograj in PLESKANJE stanovanj. Ponudbe pod šifro: Pleskanje ali po tel. 21-880 od 6. do 14. ure 7263

IZGUBLJENO

Prosim poštenega najditelja, ki je na območju Škofje Loke letos našel URO za okoli vratu, naj sporoči na naslov: Guzelj, Spodnji trg 15, Škofja Loka, telefon 064 62-589 zvečer 7264

Ušel je PAPAGAJ – KAKADU, sive barve. Prosim tovariša, ki ga je ulovil blizu trgovske šole, da ga vrne proti nagradi na naslov: Žagar, T. Dežmana 6, Kranj 7301

OSTALO

V Kranju (Klanec-Planina) iščem VARSTVO za devetmesečnega fantka od septembra dalje. Šifra: Nujno 7300

ZAHVALA

Ob boleči in nenadni smrti našega dragega brata in strica

JOŽETA BERNIKA

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in sodelavcem, ki ste ga tako številno pospremili na njegovi zadnji poti. Lepa hvala podjetju Termika in njegovim sodelavcem in tov. Vladu Mrak za poslovilni govor. Zahvaljujemo se tudi g. župniku za opravljen pogrebni obred.

VSEM ŠE ENKRAT ISKRENA HVALA!

VSI NJEGOVI

Ožbolt nad Zmincem, Srednje Bitnje, Gorenja vas, 13. julija 1982

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi naše ljube mame in stare mame

HELENE PINTAR

se najlepše zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in vaščanom za vence in cvetje. Posebno zahvalo smo dolžni gospodu župniku za cerkveni obred.

VSEM, KI STE SE OD NJE, NA NJENI ZADNJI POTI POSLOVILI V TAKO VELIKEM ŠTEVILU, ISKRENA HVALA!

VSI NJENI!

Vošče, 13. julija 1982

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega očeta

JOŽETA RESMANA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in sodelavcem za izrečeno sožalje, darovano cvetje, denarno pomoč in spremstvo na njegovi zadnji poti. Prav tako se zahvaljujemo g. župniku za obred in in pevcem za žalostinke.

VSEM, KI STE POMAGALI IN SOČUSTVOVALI Z NAMI IN SE OD NJEGA POSLOVILI, ŠE ENKRAT ISKRENA HVALA!

VSI NJEGOVI

Zgornja Dobrava, 16. julija 1982

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, deda, brata, strica in tasta

ALOJZA ERMANA

z Zg. Lipnice

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem za izrečeno sožalje, darovano cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti. Prav tako se zahvaljujemo dr. Černetu in g. župniku ter pevcem iz Krope.

VSEM ŠE ENKRAT ISKRENA HVALA!

VSI NJEGOVI

Zg. Lipnica 16. julija 1982

ZAHVALA

Ob smrti naše drage mame, stare mame in prababice

FRANČIŠKE VIDIC

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom, prijateljem in znancem za darovane vence in cvetje. Posebna zahvala Pintarjevim in dr. Krumpestru za dolgoletno zdravljenje. Hvala vsem sodelavcem TOZD Elektro Sava Kranj in Skupnim službam, Ind. kombinatu Planika Kranj, KŽK – komercialni servis, Iskra Rijeka. Zahvaljujemo se tudi g. župniku za pogrebni obred in pevcem za zapete žalostinke.

Vsem še enkrat iskrena hvala!

Vsi njeni

Naklo, 26. julija 1982

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi dragega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

FRANCA KAVČIČA

se najiskreneje zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje in izrazili sožalje. Posebno se zahvaljujemo njegovim sodelavcem in Sindikalni organizaciji iz Delavske univerze »Tomo Brejc« Kranj, kolektivu Save Kranj – DSSS SPAR, FS in DO Sava Commerce ter kolektivu Tehtnice Kranj in kolektivu Skupščine občine Kranj. Nadalje se zahvaljujemo govornikom za besede slovesa, predvsem njegovemu prijatelju Niku Slaparju, kakor tudi pevcem iz Stražišča za lepe žalostinke.

VSEM IN VSAKEMU POSEBEJ, ŠE ENKRAT ISKRENA HVALA!

ŽALUJOČI: žena Marija, hči Janina, sin Franci z Borutom, bratje Ludvik, Joža in Janez ter sestre Tilka, Rezka in Julka z družinami ter drugo sorodstvo

Kranj, 17. julija 1982

ELAN

TOVARNA ŠPORTNEGA ORODJA BEGUNJE NA GORENJSKEM

TOZD PLASTIKA

Na osnovi 10. člena Pravilnika o delovnih razmerjih TOZD Plastika in sklepa komisije za delovna razmerja TOZD Plastika

objavljamo
prosta dela in naloge

VODJE PROIZVODNJE
jadralnih letal

Pogoji:
visoka ali višja izbrazba strojne, kemijske ali organizacijske smeri, 3 leta prakse na istih ali enakih delih, znanje 1 tujega jezika, tečaj iz varstva pri delu in odslužen vojaški rok. Poskusno delo 3 mesece.

Pismene prijave z ustreznimi dokazili naj kandidati pošljejo na kadrovsko službo ELAN tovarna športnega orodja Begunje na Gorenjskem 15 dni po objavi. O rezultatih bomo kandidate pisno obvestili v 30 dneh po objavi.

ENOSTAVNA UPORABA, VELIK USPEH!

izolacijska sidra in zvezde v različnih velikostih za izolacijske obloge od 3 pa do 10 cm

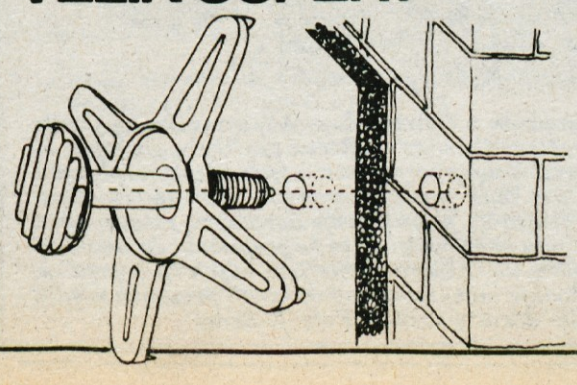

metalka

»Doma govorimo slovensko«

V kranjski gimnaziji se je začela poletna šola slovenskega jezika za otroke naših zdomcev in izseljencev

Skrbno pripravljena in načrtovana Poletna šola slovenskega jezika plod skupnih priprav Filozofske fakultete Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani, slovenskega Izvršnega sveta, Slovenske izseljeniške matice, občine Kranj in Gimnazije Kranj, se je začela. Udeležilo se je je osemindvajset otrok, stari so od 16 do 23 let, naših zdomcev in izseljencev iz Amerike, Francije, Avstralije, Belgije, Švedske, Nizozemske in ZRN.

Pozdravni govor je imel ravnatelj gostujoče Gimnazije Kranj, Valentin Pivk, ki je med drugim dejal: **»Šola bo postala tradicionalna oblika sodelovanja. Prepričani smo, da se bo razširila, postala širše dostopna in da bo žarišče novih pobud in sodelovanja.«** Nato jim je prijetno bivanje v Kranju zaželel predsednik občine Kranj, . Pozdravni govor sta imela tudi dekan Filozofske fakultete Mirko Jurak in predsednik Slovenske izseljeniške matice Stane Kolman. **»Iskanje korenin bivanja je pomembno iz več razlogov: da bi spoznali kulturno in družbeno-politično ozadje dežele staršev, drugič zato, da bi osvojili njihov jezik, ki ne nazadnje tudi: čim bolj se spoznavamo, tem lažje bomo ohranili mir,«** je med drugim dejal dekan Filozofske fakultete Mirko Jurak. Uradno je Poletno šolo slovenskega jezika otvoril predsednik slovenske izseljeniške matice, ki je izrazil prepričanje, da bo šola dobrodošla ne le kar zadeva učenje in znanje slovenščine, temveč tudi za širše poznavanje življenja, dela in naravnih lepot naše, nam vsem drage Slovenije.

O tem res ni dvomiti, saj so organizatorji poleg 80-urnega pouka slovenskega jezika poskrbeli še za sedem ekskurzij (tri dvodnevne in štiri poldnevne) v najlepše in najznamenitejše koščke naše domovine, med drugim na Bled, v Postojno, na morje, v Belo krajino, Škofjo Loko. Po pouku bodo ob večerih imeli nevezane razgovore, enkrat denimo s pisateljem Tonetom Pavčkom, drugič s kranjsko mladino o problematiki mladih. Ker so pred odhodom, ko so izražali svoje želje, pokazali veliko zanimanja za našo folkloro, se bodo lahko udeležili tudi krajšega folklornega tečaja.

Gojence sme povpraševala, zakaj so se odločili za to šolo in kaj pričakujej od nje.

Krištof Ržišnik iz ZRN: »Želim spoznati zlasti kulturo Slovenije, zanimam pa se tudi za šport. Rad bi navezal stike s Slovenci. Moja mati je Slovenka, doma je bila prav iz Kranja. To je bil tudi razlog več, da sem se podal na to pot.«

Ana Nemanič iz Avstralije: »Odpravljala sem se, da bi obiskala sorodnike v Metliki, pa sem slišala za to priložnost in se je oklenila. Zdaj sem tu. Veselim se, ker se bomo spoznali z ljudmi, posebno pa me zanima zgodovina Slovenije in njeni običaji. V Avstraliji študiram pravo.«

Elly Jakoš iz Belgije: »Oba starša sta Slovenca, doma govorimo slovensko. V Belgiji smo sami, vse sorodnike imamo tukaj. Že velikokrat sem bila v Sloveniji, na obiskih in na počitnicah. Slovenija mi je zelo všeč, mentaliteta ljudi še posebno. Rada bi bolje spoznala slovensko zgodovino, pa tudi slovenski jezik, ki mi je zelo všeč. Upam, da bom v tej šoli precej pridobila.«

Upanje prikupne Elly ima zagotovo vse pogoje, da se izpolni. Organizatorji si namreč na moč prizadevajo, da bi skupinica teh mladih v svoje domove širom po svetu prinesla ne le boljše znanje jezika, ampak polna vtisov tudi košček domovine svojim staršem.

Dragica Šeško

Začasni upravitelj doma Filip Šubelj rad pove, da ima dom lepe sobe, v katerih bo lahko našlo tudi večtedensko »zavetje« do trideset in več obiskovalcev, pozimi in poleti, da bo dom nudil celotne penzione, da pa naj obiskovalci in krajani vedo, da so za izgradnjo doma zaslužni tudi Komunalno-obrtno in gradbeno podjetje iz Kranja, LIP Bled in Tomaž Godec iz Bohinjske Bistrice, GG Bled, Gozdarsko kmetijska zadruga Srednja vas, Inštalacije in Tlak, Ljubljana in še nekaj drugih delovnih organizacij, ter številni planinci in krajani s svojimi 3000 prostovoljnih delovnih ur. – Foto: I.S.

Izbrali lepotico Bleda

Bled – Turistično društvo Bled in Park hotel na Bledu vsako leto v turistični sezoni pripravita za domače in tuje goste nedvomno zanimivo večerno prireditev, izvolitev lepotice Bleda. Tudi letos so jo pripravili v blejski Kazini. Ob nastopu pevke Ditke Haberl in napovedovalke programa Milanke Bavcon se je za naslov Miss Bled potegovalo petnajst mladenk od blizu in daleč. Komisiji in občinstvu je bila najbolj všeč prikupna Angležinja, ki na Bledu preživlja svoj dopust. D.S.

Stalna razstava in prodaja v Grimščah – *Almira iz Radovljice je deloma že obnovila graščino Grimšče na Rečici pri Bledu, graščino, ki je dolga leta propadala. V njej so pripravili lepo razstavo pletenin v vseh nadstropjih ter tudi prodajo modnih pletenih izdelkov. Otvoritev Almirinega centra za pospeševanje domače in umetne obrti je bila minuli petek in prvi obiskovalci so se že prepričali, da bo imela radoljiška tovarna pletenin Almira precejšen uspeh pri prodaji, domači in tuji. V prihodnje nameravajo ob sedanjih prostorih urediti tudi delavnico za izdelke domače obrti. – Foto: D. Sedej*

Planinski dom v Vojah

Za praznik vstaje slovenskega naroda je bila v Bohinjski dolini, v Vojah, velika svečanost. Marljivo planinsko društvo Srednja vas, ki ga vodi predsednik **Janez Korošec**, je ob sodelovanju svojih članov in krajanov Srednje vasi in ob pomoči številnih delovnih organizacij Bohinja, Gorenjske in Ljubljane, odprlo prostore novega planinskega doma. Otvoritev in poimenovanje planinskega doma po bohinjskih prvoborcih je bila v prisotnosti skoraj tisoč planincev, krajanov Srednje vasi, Stare Fužine, Ribčevega laza, Bohinjske Bistrice ter družbenopolitičnih delavcev Gorenjske in Slovenije.

Ponosno gleda dom na dolino Voje, saj so naši ljudje še enkrat izpričali veliko pripadnost skupnosti; z delom so dokazali, da le organizirano skupno in nesebično delo rodi sadove. V dom in okolico je bilo vgrajenih preko 3000 prostovoljnih ur dela, nam je ob obisku dejal začasni oskrbnik doma Filip Šublej. Dom, katerega vrednost danes cenijo na eno milijardo starih dinarjev, je bil zgrajen z veliko pomočjo mnogih organizacij združenega dela, ki so za minimalno odškodnino v dom vgrajevale svoje znanje, delo in materiale, predvsem pa izpričale veliko solidarnost: nuditi planincem, borcem in vsem drugim obiskovalcem poleg stanovanja, hrane ter sploh kulturne postrežbe tudi možnost uživanja čudovite narave v dolini Voje, uživati lepoto in mir.

Ko se boš, dragi obiskovalec kdaj podal na pot z željo, da obiščeš ta dom, potem ti svetujem, da ne hodiš z zavezanimi očmi in nikdar ne žali narave, da bi se peljal z avtomobilom do doma! Tvoja srčna kultura mora seči preko roštilja in čevapčičev. Tvoje misli, želje in hrepenenje mora seči dalje od trebuha in ne plaši se hoje in znoja. Svetujem ti, da se pripelješ najdlje do Hudičevega mosta, naprej pa peš ob kanjonu rečice Mostnica in zagotavljam ti, da boš na koncu pri domu ugotovil, da si doživel nekaj enkratnega, hvaležen boš sebi in meni, da sem ti svetoval to pot. Samo če imaš preživahne in nediscliplinirane otroke ti svetujem, da jih na to pot ne vzameš s seboj: lahko ti kdo zdrkne v kanjon ... čeprav je zadovoljivo varovana pot.

Igor Slavec

GLASOVA ANKETA

Delovne počitnice

Počitnice so prav gotovo čas, ki se ga študenti in učenci najbolj veselijo. Za dva meseca lahko pozabijo na učene knjige in stroge profesorje, se naužijejo čistega zraka in sonca. Vendar pa vsi šolarji počitnic ne izkoristijo le za skok do morja ali planin. Vedno več jih je, ki se odločijo, da bodo kljub neobvezni počitniški praksi preživeli vsaj mesec dni za tovarniškimi stroji. V Gorenjskem tisku smo poiskali tri učence, ki so se zaposlili prek Mladinskega servisa Kranj.

Slavko Bogataj s Srednje Bele bo šel septembra v četrti letnik gimnazije: »V Gorenjskem tisku delam že četrte počitnice. Začel sem prejšnji ponedeljek in bom ostal še ta teden. Trenutno pakiram tapete. Zaslužim petdeset dinarjev na uro. Ker sem na morju že bil, bom denar porabil v glavnem za gimnazijsko ekskurzijo po Jugoslaviji. Sem štipendist iz združenih sredstev. Vsak dinar, ki ga lahko zaslužim med počitnicami, mi prav pride.«

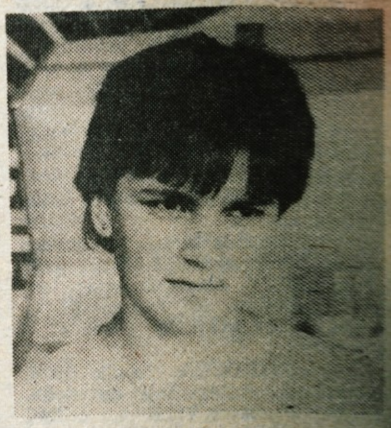

Mihaela Draksler iz Tenetiš je končala sedmi razred osnovne šole Simon Jenko v Kranju: »Prvič med počitnicami delam. V Gorenjskem tisku sem že tretji teden. Prvi je bil najtežji, potem pa sem se navadila. Le zgodnje vstajanje me še vedn[o] moti. Delavci so me lepo sprejel[i] in se med njimi dobro počutim. Zaslužek bom porabila za obleke in za šolo. Na morje letos ne bom šla. Počitniško delo mi pomaga tudi krajšati čas.«

Tomaž Gorenec iz Šenčurja je junija zapustil osnovnošolske klopi: »Tudi meni je delo v Gorenjskem tisku prva izkušnja. Sestavljam škatle za tapete. N[i] naporno, le zjutraj, ko vstanem, sem bolj utrujen. Delal bom štirinajst dni, potem grem na morje, ko se bom vrnil, pa bom spet vprašal, če me rabijo. Ne vem še, kaj bom kupil za ‚plačo'. Nekaj denarja bom gotovo porabil za motor, ki bi ga rad nekoliko predelal.«

H. Jelovčan

Zlatnarjeva bajta v Kokri je na slikovitem kraju ob reki, tako da je marsikaterega vikendaša zaskominalo po njej. Da v njej ni najbolj prijetno živeti, ko pozimi pritisne mraz in se z odprtega ognjišča ka[di] pod noge, pa ve povedati Angela Cvek, ki tu živi že osemdeset let. Foto: D. Ž.

Vegasta domačija

Kokra – Ostrešje se je že nevarno nagnilo, a stropi in podboji še trdno držijo. Čeprav v bajti ni ne vode ne elektrike, se skromna **Angela Cvek** v njej dobro počuti. Pod to streho so živeli njeni starši, tod se je rodila in v njej si je do smrti izgovorila kot. O kakem domu ostarelih še slišati noče. Vsaj dokler bo zdrava, pravi, da ne bo šla iz hiše.

Več kot dvajset let je minilo, odkar ji je umrla zadnja sestra, brat pa prav kmalu za njo. Njenih ljudi, razen nečaka, ki živi v bližini, ni več. Zato ni nič čudnega, če se je Angela navezala na svoje bivališče, na bajtico, v kateri kuha še na starem ognjišču, na svoj košček vrta, kjer je plevel prerastel rože, na svoj senčni kot pod skladovnico drv, kjer v senci rada podremlje ali kaj prebere. Še vedno pri trdnem zdravju – le noge jo že vse življenje dajejo – bere brez očal, za svoje bolne noge pa ima v kotu postavljeno celo zbirko palic. Angela Cvek se spominja tistih let, ko je še delala na Suhadolnikovi domačiji:

»Več let sem bila pri Suhadolniku v ‚tabrh'. Skupaj z Mihovo Micko, prav tako iz Kokre, sva hodili gor za ves teden. Dela je bilo dovolj od pomladi do svetega Miklavža. Tista leta nisem bila nič bolniško zavarovana, delala sem kar tako, ‚za lon'. Ko je starega gospodarja nasledil mladi, bi lahko uredili te stvari, vendar sem potem kmalu nehala služiti tam gori. Kljub temu mi danes zaradi denarja ni hudega. Od socialne dobim nekaj dina[r]kov, letos so na draginjo [...] malce namaknili. Pa saj star[...] vek zase ne potrebuje ve[...] Kruh in mleko pa drva je tre[ba] kupiti, ostalo pa zraste na do[ma]čem vrtu. V trgovino hodim sama, le malo dlje traja moja [pot] do tja. Pozimi pa moram ko[ga] naprositi, naj mi prinese sku[paj]. Bolne noge me namreč kljub [...] lici nerade neso po gladk[...] Tudi na studenec pod hišo po[...] ne morem sama. Včasih so [...] tam rake, ker je bila spodaj ža[ga], po vojni pa so delo opustili in [se] preselili niže dol, v Predd[vor]. Tudi dveh mlinov se še spomn[im] na Kokri, eden je bil nekol[iko] niže, eden pa zgoraj na Pov[...] pa je z leti tudi to preminilo.«

Ko pogovor nanese na neudo[bno] in zlasti pozimi turobno in samo[tno] življenje pod to streho, se Ang[ela] nasmehne in pravi:

»Tu zgoraj sem se rodila, ra[sla], živela, tu so umrli ata, tudi s[...] ne bi rada odhajala stran. [O] kakem domu ostarelih bi kar [...] prej razmišljala, kaj se dogaj[a] gori, vleklo bi me sem [...] verjetno ne bi mogla dolgo živ[eti]. Ko bo bajta vzela konec, se b[om] morala umakniti kam drug[am]. Streha se že nagiba, zadaj [...] bajta vsa sprhnela, pri kuhi [...] ognjišču se rado kaj vžge, [če] preveč naložiš na ogenj, vend[ar] dokler bom zmogla, bom ost[ala] pod rojstno streho.«

D. Žlebi[r]